T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN DELİ KURT ROMANININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

MURAT ONARAN

227A5029

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. SELİM HİLMİ ÖZKAN

İSTANBUL

2025

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN DELİ KURT ROMANININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

MURAT ONARAN

227A5029

ORCİD NO: 0009-0008-7285-7392

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. SELİM HİLMİ ÖZKAN

ŞUBAT 2025

Murat ONARAN tarafından hazırlanan “ Hüseyin Nihal Atsız’ın Deli Kurt Romanının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi “ başlıklı çalışma **19/02/2025** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunmuş ve jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programında **YÜKSEK LİSANS** tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman	**İmza**
Prof. Dr. Selim Hilmi Özkan	……

Jüri Üyeleri	**İmza**
Doç. Dr. Talat Aytan	……
Doç. Dr. Harun Tuncer	……

ÖZET

HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN DELİ KURT ROMANININ DEĞERLER EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bu çalışma, Hüseyin Nihal Atsız'ın "Deli Kurt" romanını değerler eğitimi açısından derinlemesine incelemektedir. Nihal Atsız, Türk edebiyatı ve düşünce tarihinde önemli bir figür olup, eserleriyle milliyetçi bir bakış açısı sunmuştur. Roman, Osmanlı'nın Fetret Devri'nden Varna Savaşı'na kadar olan dönemi ele alırken, Türk tarihinin ve kültürel değerlerinin genç nesillere aktarımında güçlü bir araç olarak değerlendirilmektedir. Çalışmanın amacı, eserdeki temel değerlerin analizi ve romanın genç nesillere milli bilinç kazandırma ile toplumsal dayanışmayı güçlendirme potansiyelini değerlendirmektir. Ayrıca, "Deli Kurt" romanının tarihsel ve kültürel değerler açısından sunduğu perspektifin bireysel ve toplumsal düzeyde nasıl işlenip aktarılabileceği sorgulanmıştır. Araştırma, nitel yöntemlerle gerçekleştirilmiş, metin analizi ile romanın tarihsel bağlamı, olay örgüsü, karakterleri ve değer aktarım süreçleri incelenmiştir. Eserin eğitsel katkıları, değerler eğitimi literatürü ile karşılaştırmalı analizler yapılarak ortaya konulmuştur.

Hüseyin Nihal Atsız'ın hayatı, edebi kişiliği ve Türkçülük hareketindeki yeri kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Ailesi, eğitim ve meslek yaşamı detaylandırılırken, "Deli Kurt" romanı üzerinden eserinin yapısal özellikleri, temaları ve karakter analizi yapılmıştır. Roman, Türk tarihine ve kültürüne dair derin bir anlayış sunarak, adalet, dostluk, dürüstlük gibi temel değerleri somut örneklerle işler. Ayrıca, değerler eğitimi açısından da önemli bir potansiyele sahip olduğu, toplumsal hafıza ve bireysel kimlik gelişimine katkıda bulunduğu vurgulanmıştır. "Deli Kurt", tarihsel olaylar ve karakterler aracılığıyla genç nesillere milli kimlik kazandırmayı hedeflerken, Türk kültürünün ahlaki ve sosyal değerlerini edebi bir üslupla aktararak, Türk tarihine ve edebiyatına önemli katkılar sunan bir eser olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Deli Kurt, Kök Değerler, Değerler Eğitimi.

ABSTRACT

EVALUATION OF HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'S DELİ KURT NOVEL IN TERMS OF VALUES EDUCATION

This study examines Hüseyin Nihal Atsız's novel “Deli Kurt” in depth from the point of view of values education. Nihal Atsız is an important figure in the history of Turkish literature and thought, and has presented a nationalist perspective with his works. While the novel deals with the period from the Fetret Period of the Ottoman Empire to the War of Varna, it is considered as a powerful tool in the transmission of Turkish history and cultural values to younger generations. The aim of the study is to analyze the basic values in the work and to evaluate the potential of the novel to strengthen social solidarity by raising national consciousness to young generations. In addition, it has been questioned how the perspective presented by the novel “Deli Kurt” in terms of historical and cultural values can be processed and transmitted on an individual and social level. The research was carried out using qualitative methods, and the historical context, plot, characters and value transfer processes of the novel were examined by text analysis. The educational contributions of the work were revealed by performing comparative analyses with the literature of values education.

Hüseyin Nihal Atsız's life, literary personality and place in the Turkism movement have been studied extensively. While detailing his family, education and professional life, structural features, themes and character analysis of his work were carried out on the basis of the novel “Deli Kurt”. By offering a deep understanding of Turkish history and culture, Roman treats basic values such as justice, friendship, honesty with concrete examples. It was also emphasized that it has an important potential in terms of values education and contributes to the development of social memory and individual identity. While “Deli Kurt” aims to give national identity to young generations through historical events and characters, it has been evaluated as a work that offers important contributions to Turkish history and literature by conveying the moral and social values of Turkish culture in a literary style.

Keywords: Deli Kurt, Core Values, Values Education.

ÖN SÖZ

20. yüzyıl Türk edebiyatı ve tarihi için Hüseyin Nihal Atsız şüphesiz çok önemli bir fikir adamı, tarihçi ve yazardır. Türk tarihi ve Osmanlı tarihine ait önemli araştırmalarının yanında yazmış olduğu romanlarıyla da milli tarih bilincini geliştirmeyi ve şuurlu bir nesil meydana getirmeyi amaçlamıştır. Atsız'a göre tarih bir milli terbiye alanıdır ve tarihini bilen milletlerin kuvvetli olmaları daha muhtemeldir.

Bu nedenle değerler eğitimi eğitimin gayesi ve ruhu olması bakımından önem arz etmektedir. İşte Atsız'ın kaynağını tarihten alan Deli Kurt romanı da milli, manevi ve kültürel değerler açısından zengin bir örnek teşkil etmektedir. Atsız'ın Deli Kurt romanının değerler eğitimi açısından incelenmesini konu alan bu çalışma Hüseyin Nihal Atsız'ın hayatı, romanları, değerler eğitimi kuramsal çerçeve, Deli Kurt romanının şahıs kadrosu, mekân ve tarihi, yöntem, bulgular, sonuç ve değerlendirme kısımlarıyla birlikte sekiz bölümden oluşmaktadır.

Bu tez çalışmamda danışmanlığımı üstlenen anlayışı, desteği, hoşgörüsü, yol göstericiliği ve olumlu yaklaşımı ile yolumu aydınlatan hocam sayın Prof. Dr. Selim Hilmi Özkan'a ve gıyabında tüm bölüm hocalarıma müteşekkirim. Sonsuz desteği, sevgisi ve sabrıyla daima yanımda olan kıymetli eşim, evdeşim Uzman Öğretmen Havva Onaran'a, varlıklarıyla beni onurlandıran çocuklarım Murat Sencer'e, İnci Yüsra'ya, Umay Betül'e ve Göktuğ Eren'e, bu yolda desteklerini esirgemeyen ve beni her daim yüreklendiren çalışma arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Murat ONARAN

Şubat, 2025; İstanbul

İÇİNDEKİLER

ÖZET iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
İÇİNDEKİLER vi
ŞEKİLLER LİSTESİ x
1. GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 1
1.2. Araştırmanın Amacı 3
1.3. Araştırmanın Önemi 4
1.4. Problem Cümlesi ve Alt Problemler 4
1.5. Sınırlılık 5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE 6
2.1. Ailesi, Çocukluğu ve Eğitim Hayatı 6
2.2. Meslek Hayatı 8
2.2.1. Mayıs 1944 Olayları ve Irkçılık-Turancılık Davası 9
2.3. Hüseyin Nihal Atsız'ın Dine, Siyasete ve Tarihe Bakış Açısı 10
2.4. Öğretmenliğe Geri Dönmesi 11
2.5. Son Mahkumiyeti 11
2.6. Türkçülük Hareketi ve Hüseyin Nihal Atsız 12
2.7. Atsız Romanlarında Türk Tarihinin İzleri ve Sembolleri 13
2.8. Tarihi Roman ve Atsız Romanları 13
2.9. Hüseyin Nihal Atsızın Türk Edebiyatındaki Yeri 14
2.10. Hüseyin Nihal Atsız'ın Eserlerinde Dil ve Üslup 15
2.11. Hüseyin Nihal Atsız ve Teorisyen Kişiliği 15
2.11.1. Ahlakla İlgili Görüşleri 15
2.11.2. Bozkurt Algısı 16
2.11.3. Türk Destanları ile İlgili Görüşleri 17
2.11.4. Fikri Örgüsü 18
2.11.5. Eski Türk Dini İnançları 19
2.11.6. Kültür ile İlgili Görüşleri 19
2.11.7. Mitoloji 21
2.11.8.Tarihin Romanlaştırılması 21
2.12. Zaman ve Mekân Faktörü Açısından Sosyolojik Değerlendirmeler 22
2.13. Sosyo-Kültürel Faktörler Açısından Sosyolojik Değerlendirmeler 23
2.14. Ahlaki Çürüme Olgusunun Din Bağlamında Değerlendirilmesi 23
2.15. Hüseyin Nihal Atsız'ın İslam Dinine Bakışı ve Bununla İlgili Yorumları 24

2.16. Din ve Toplum İlişkisi Bağlamında Değerlendirmeler 24
2.17. Hüseyin Nihal Atsız'ın Eserleri Üzerine Yapılan Çalışmalar 25
2.18. Ölümü 26
3. HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN ROMANLARI 28
3.1. Bozkurtların Ölümü 28
3.2. Bozkurtlar Diriliyor 29
3.3. Deli Kurt 30
3.4. Ruh Adam 32
3.5. Dalkavuklar Gecesi 34
3.6. Z Vitamini 35
3.7. Şiirleri 35
3.8. Hikayeleri 36
4. DEĞER EĞİTİMİ KURAMSAL ÇERÇEVE 37
4.1. Değer Tanımı ve Özellikleri 37
4.2. Değerler Eğitiminde Estetik 39
4.3. Değerler Eğitimi ve Aile 40
4.4. Değerler Eğitimi ve Okul 40
4.5. Değerler Eğitimi ve Öğretmen 41
4.6. Değer Yaklaşımları 42
4.6.1. Telkin Etme Yaklaşımı 43
4.6.2. Ahlaki Gelişim Yaklaşımı 43
4.6.3. Değer Analizi 44
4.6.4. Değer Açıklaması 44
4.6.5. Karakter Eğitimi 44
4.7. Değer Öğretiminde Yöntem ve Tekniklerin Kullanılması 44
4.8. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değerler Eğitimi 46
4.9. Eğitim-Öğretim Programı ve Değerler Eğitimi 47
4.10. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Değerler 48
5. DELİ KURT ROMANININ ŞAHIS KADROSU, MEKÂN VE TARİHİNE DAİR BULGULAR VE YORUMLAR 51
5.1. Dönemin Tarihi Gelişmeleri 51
5.2. Şahıs Kadrosu 53
5.2.1. Erkek Şahıslar 53
5.2.2. Kadın Şahıslar 54
5.3. Çakır Ağa 54
5.4. Evren 55
5.5. Deli Kurt 55
5.6. Piç İlyas 56

5.7. Tarihten Şahıslar [Yıldırım Beyazıt, oğulları; İsa Beğ, Mehmed Beğ, Süleyman Beğ, Mustafa Beğ, Timur, 2. Murat, Fatih vd.] 57
5.7.1. Hasan Çelebi 59
5.7.2. Satı Kadın 59
5.7.3. Bala Hatun 60
5.7.4. Gökçen 60
5.7.5. Esen Börü 61
5.8. Romanın Anlatıldığı ve Romanda Adı Geçen Mekanlar 61
5.9. Romandaki Türk Sembolleri, İnanışları ve Gelenekleri 64
5.10. Hüseyin Nihal Atsız'ın Tarih Anlayışı Bağlamında Deli Kurt 67
6. YÖNTEM 72
6.1. Araştırmanın Modeli 72
6.2. Araştırma İnceleme Nesnesi 72
6.3. Veri Toplama Aracı 72
6.4. Verilerin Analizi 73
7. BULGULAR VE YORUM 74
7.1. Adalet Değeri 74
7.2. Dostluk Değeri 75
7.3. Dürüstlük Değeri 78
7.4. Öz Denetim Değeri 80
7.4.1. Zorluklarla Mücadelede Öz Denetim 80
7.4.2. Sabır ve Planlama 80
7.4.3. Duyguların Kontrolü 81
7.4.4. Eğitimde Öz Denetim Değeri 81
7.5. Saygı Değeri 82
7.5.1. Toplum İçinde Saygı 82
7.5.2. Aile İçi Saygı 82
7.5.3. Lider ve Otoriteye Saygı 83
7.5.4. Geleneklere ve Değerlere Saygı 83
7.5.5. Düşmanına Saygı 83
7.5.6. Eğitimde Saygı Değeri 83
7.6. Sevgi Değeri 84
7.7. Sorumluluk Değeri 85
7.7.1. Sorumluluk Kavramının Tanımı ve Önemi 85
7.7.2. Deli Kurt Romanında Sorumluluk Değeri 86
7.7.3. Sorumluluk ve Liderlik İlişkisi 86
7.7.4. Toplumsal Sorumluluk ve Dayanışma 86
7.7.5. Sorumluluk Eğitiminin Önemi 87

7.8. Vatanseverlik Değeri 87
7.8.1. Vatanseverlik Kavramının Tanımı ve Romanın Bağlamı 87
7.8.2. Eserin Kahramanları Üzerinden Vatanseverlik Değeri 88
7.8.3. Olay Örgüsünde Vatanseverlik Teması 88
7.8.4. Vatanseverlik ve Toplumsal Bağlam 89
7.8.5. Eğitimde Vatanseverlik Değerinin İşlenmesi 89
7.9. Yardımseverlik Değeri 89
7.9.1. Eğitimsel Bağlamda Yardımseverlik 91
7.10. Sabır Değeri 91
8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 93
KAYNAKÇA 102

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Değerlerin Toplamları Grafiği....……9

1.GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi ile alt problemler ve sınırlılıklar üzerinde durulacaktır.

1.1. Problem Durumu

Hüseyin Nihal Atsız, 20. yüzyıl Türk edebiyatı ve düşünce tarihinde önemli bir Türkçü yazar ve düşünce insanıdır. Atsız'ın yaşamı, Türkiye'nin iç ve dış siyasi dinamikleriyle paralellik gösterirken, kendisi siyasi görüşlerinin yanı sıra edebi eserleriyle de dikkat çekmiştir. Özellikle "Deli Kurt" adlı tarihi romanında, milli tarih bilincini geliştirmeyi amaçlamıştır. Roman, Fetret Devri'nden Varna Savaşı'na kadar uzanan bir dönemde, Deli Kurt (Murat) etrafında şekillenen olayları anlatmaktadır. Yirmi sekiz bölümden oluşan eser, her bir başlıkla birbirini takip eden bir yapıya sahiptir. Hikâye, Osmanlı Devleti'nin, Ankara Savaşı sonrası güç kaybettiği ve taht kavgalarının başladığı bir dönemde geçmektedir. Olaylar, Şehzade İsa Çelebi'nin hamile olan eşi Bala Hatun'u, ona güvendiği adam Çakır ile birlikte kaçırmasıyla başlar; çünkü Bala Hatun erkek çocuk doğurursa, İsa Çelebi'nin kardeşleri onun hayatına son verme ihtimalleri vardır. Çakır, küçük bir tımar sahibi olup, İsa Bey'in sadık dostudur ve Türkmen obasında Türk kültürüyle yetişmiştir. Yıllar sonra Çakır, köye döndüğünde İsa Bey'in öldüğünü ve Bala Hatun'un da onun ölüm haberi aldıktan hemen sonra vefat ettiğini öğrenir. Ancak çocukları Murat'ın hala hayatta olduğunu duyar. Murat, obada "Deli Kurt" olarak anılmakta olup, at sırtında kendini kaybedecek derecede cesur hareketler sergilemektedir. Bu süreçte Murat'ın en büyük hayali, Çakır gibi bir sipahi olmaktır ve sürekli sipahilikle ilgili sorular sormaktadır (Gözlüklü, 2021).

Romandaki en önemli unsurlardan biri, Deli Kurt'un Osman adında bir kimsenin oğlu olduğunun anlaşılmasıdır. Deli Kurt, biyolojik anne ve babasının kimliğinden haberdar değildir ve İsa, oğlunun güvenliğini sağlamak amacıyla onun kimliğini gizli tutmayı tercih etmiştir. Deli Kurt'un gerçek kimliğinin açığa çıkması durumunda, onun taht üzerindeki hak sahipliği ortaya çıkacak ve bu durum, nihayetinde onun ölümüne sebebiyet verecektir. Çakır'ın en büyük korkusu, Murat'ın bu gerçeği öğrenmesidir; zira Murat, Çakır'a emanet edilmiştir. Bu sırrın her ne pahasına olursa olsun saklanması gerekmektedir; aksi halde Murat'ın hayatı tehlikeye girecektir.

Ancak kader, beklenmedik bir şekilde gelişir. Çakır'ın korktuğu olay gerçekleşir; Deli Kurt obada güreşte rakibiyle mücadele ederken Çakır, tüm tehlikeleri unutarak bir hamlesinden sonra "*Yaşa Osmanoğlu*" diye bağırır. Oysa ülkede tek Osmanoğlu devletin başındakilerdir. Deli Kurt ve çevresindekiler, Çakır'a şaşkınlıkla bakar. Durumu çabuk kavrayan Çakır, babasının adının Osman olduğu yalanını söyleyerek o anlık durumu kurtarır. Yıllar geçerken, Deli Kurt'un hayalleri gerçeğe dönüşür. Çakır, Evren ve Deli Kurt'u kendisine yoldaş olarak alır; Deli Kurt ve Evren yaşadıkları yerden ilk kez ayrılırlar. Binlerce askeri bir arada görünce oldukça şaşırırlar. İlk savaşlarını çeşitli dedikodular yayan ve insanları galeyana getirmeye çalışan bir tarikata karşı verirler; Deli Kurt, ismine layık olduğunu kanıtlayarak tarikatın liderini ele geçirir. Şehzade Deli Kurt'u ödüllendirmek ister ve Sipahi olabilecek yaşta olduğunu belirtir, ayrıca bir isteği olup olmadığını sorar. O da Çakır'a yakın olan bir tımar diler (Gözlüklü, 2021). Ve olaylar böylece gelişir.

Araştırmanın ilk bölümünde, genel bir giriş yapılarak problem durumu, araştırmanın amacı, önemi ve sınırlılıkları üzerinde durulmaktadır. Bu kapsamda, araştırmanın temel sorunları belirlenmekte, ayrıca çalışmanın sınırları belirtilmektedir.

Bu araştırmanın ikinci bölümü, Hüseyin Nihal Atsız'ın hayatını, fikirlerini ve kişiliğini ele alarak, çocukluğundan ölümüne kadar olan süreci incelemektedir. Ailesi, çevresi ve dönemin siyasi atmosferinin etkisiyle şekillenen düşünce dünyası, eğitim hayatı, tarih, edebiyat ve dil alanlarındaki bilgisi, Türk milliyetçiliği, Turancılık ve Türkçülük gibi ideolojik yaklaşımlara olan ilgisi detaylı bir şekilde analiz edilir. Atsız'ın edebi kişiliği, eserleri, şiirleri ve yazıları incelenirken, karmaşık ve çok yönlü kişiliğinin farklı yönleri, karakter özellikleri, güçlü ve zayıf yanları objektif bir bakış açısıyla değerlendirilir. Son olarak, Atsız'ın ölümüne giden süreç ve Türk milliyetçiliği üzerindeki etkisi özetlenerek, araştırmanın sonraki bölümleri için temel oluşturulur.

Üçüncü bölümde, Hüseyin Nihal Atsız, Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden biri olarak, roman ve hikâyelerinde milliyetçi duyguları ön plana çıkarmıştır. Özellikle "Bozkurtların Ölümü", "Dalkavuklar Gecesi" vs. gibi eserlerinde Türk tarihine ve kültürüne derin bir vurgu yaparken, karakterleri aracılığıyla toplumun değerlerini ve çatışmalarını ustalıkla yansıtmıştır. Atsız'ın yarattığı dünyalar, genellikle kahramanlık, özgürlük ve vatan sevgisi temalarını işlerken, dilini sade ve etkili bir şekilde kullanarak okuyucuda güçlü bir iz bırakır. Roman ve hikâyelerinde

Türk milletinin karşılaştığı zorlukları ve ruhunu başarılı bir şekilde betimleyerek edebiyatseverlere unutulmaz bir okuma deneyimi sunmaktadır.

Dördüncü bölümde, değer eğitimi kuramsal çerçevesi ele alınarak, değerler kavramları detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Bu bağlamda, değerlerin bireylerin davranış ve tutumlarını şekillendiren temel unsurlar olduğu vurgulanmakta; ahlaki, sosyal ve kültürel değerlerin eğitim sürecinde nasıl bir rol oynadığına dair teorik yaklaşımlar sunulmaktadır.

Beşinci bölümde, "Deli Kurt Romanının Şahıs Kadrosu ve Tarihi" başlığı altında, romanın karakterleri ve onların arka planları ele alınmıştır. Baş karakter Deli Kurt, halkın gözünde bir kahraman olarak öne çıkarken, diğer figürler ise toplumsal dinamikleri ve dönemin tarihsel bağlamını yansıtarak romana derinlik katar. Bu şahıs kadrosu hem bireysel hikâyeleri hem de kolektif mücadeleleri temsil ederek romanın çekirdeğini oluşturur.

Altıncı ve yedinci bölümde, araştırmada kullanılan yöntemler ve elde edilen bulgular detaylı bir şekilde ele alınmıştır. Yöntem kısmında, uygulanan teknikler ve veri toplama süreçleri açıklanırken; bulgular kısmında ise analiz sonuçları ve elde edilen verilerin yorumları sunulmuştur ve son bölümde ise sonuç ve değerlendirme yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Hüseyin Nihal Atsız'ın "Deli Kurt" romanı, Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olup, milli değerler, kültürel kimlik ve toplumsal meseleler üzerine derinlemesine bir bakış sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, romanın değerler eğitimi açısından taşıdığı önemi ve sunduğu mesajları incelemektir. Romanın karakterleri, olay örgüsü ve temaları aracılığıyla, Türk milletinin tarihsel ve kültürel değerlerinin nasıl yansıtıldığını, bu değerlerin genç nesillere aktarımındaki rolünü ve toplumsal bilinç oluşturmadaki etkisini analiz etmek hedeflenmektedir. Ayrıca, romanın eğitimsel potansiyelinin ortaya konması, değerler eğitimi bağlamında edebi eserlerin nasıl bir araç olarak kullanılabileceğine dair örnekler sunmayı amaçlamaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, "Deli Kurt" romanının değerler eğitimi açısından incelenmesiyle, edebiyatın eğitimdeki rolünü ve önemini vurgulamayı hedeflemektedir. Edebiyat eserleri, bireylerin ahlaki ve sosyal değerlerini şekillendirmede etkili bir araçtır; bu bağlamda, romanın içindeki değerlerin, genç okuyucular üzerinde nasıl bir etki yarattığı ve bu değerlerin toplumsal normlarla nasıl ilişkilendirildiği üzerine yapılacak bir analiz, eğitimciler ve akademisyenler için önemli bir kaynak oluşturacaktır. Ayrıca, bu çalışma, Türk edebiyatının milli kimlik ve değerler üzerindeki etkisini anlamak için bir temel sağlayarak, gelecekteki araştırmalara ışık tutacak ve edebi eserlerin eğitimdeki yerini güçlendirecektir. Böylece, "Deli Kurt" romanı gibi eserlerin, değerler eğitimi bağlamında nasıl bir katkı sağladığına dair daha geniş bir perspektif sunulmuş olacaktır.

1.4. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Hüseyin Nihal Atsız'ın "Deli Kurt" romanında yer alan değerler, çağdaş değerler eğitimi açısından nasıl değerlendirilebilir ve günümüz eğitim müfredatına nasıl entegre edilebilir?

Alt Problemler:

1. "Deli Kurt" romanında hangi değerler ön plana çıkarılmakta ve nasıl işlenmektedir?

2. Romandaki kahramanların davranışları ve tutumları, günümüz değerler eğitimi açısından hangi olumlu ve olumsuz yönleri yansıtmaktadır?

3. "Deli Kurt" romanındaki değerlerin, farklı ideolojik ve kültürel bakış açılarından eleştirel bir değerlendirmesi nasıl yapılabilir?

4. Romanda işlenen değerler, günümüz eğitim müfredatına nasıl entegre edilebilir ve değerler eğitiminde nasıl bir araç olarak kullanılabilir?

5. "Deli Kurt" romanı, gençlerin milli kimlik ve değerler bilincini oluşturmada ne ölçüde etkili olabilir?

6. Romanda sunulan değerler ile günümüz toplumsal değerleri arasında nasıl bir benzerlik ve farklılık vardır?

Bu alt problemler, araştırmanın ana problem cümlesini daha detaylı bir şekilde ele alarak, çalışmanın kapsamını ve yönünü belirlemektedir. Her alt problem, ayrıntılı bir analiz ve tartışma gerektirmektedir.

1.5. Sınırlılık

Bu araştırma, Hüseyin Nihal Atsız'ın "Deli Kurt" romanını değerler eğitimi açısından ele almaktadır. Araştırmanın sınırlılığı, çalışmanın yalnızca "Deli Kurt" romanıyla sınırlı olması ve diğer Atsız eserleri veya farklı edebi metinlerle karşılaştırmalı bir analiz yapmamasıdır. Ayrıca, araştırma, değerler eğitimi alanındaki geniş literatürün tamamını kapsayamayabilir ve sınırlı bir zaman dilimi içinde gerçekleştirildiğinden, kapsamlı bir okuyucu kitlesi üzerinde anket çalışması yapılması mümkün olmayabilir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, Hüseyin Nihal Atsız'ın ailesi, çocukluk dönemi, eğitim süreci, kişilik özellikleri ve düşünce yapısı ayrıntılı bir biçimde ele alınacaktır. Atsız'ın aile yapısı, onun karakterinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamış; çocukluğu, edebi ve fikri gelişiminin temellerini atmıştır. Eğitim hayatı ise, onun entelektüel birikimini ve dünya görüşünü belirleyen unsurlar arasında yer almaktadır. Kişiliği, kendine özgü özellikler taşırken, düşünce biçimi de milli ve manevi değerleri ön planda tutan bir perspektif ile şekillenmiştir. Bu unsurları inceleyerek, Atsız'ın bait olduğu çevresel faktörlerin ve kişisel deneyimlerin edebi eserlerine yansımaları daha net bir şekilde anlaşılacaktır.

2.1. Ailesi, Çocukluğu ve Eğitim Hayatı

Hüseyin Nihal Atsız, 18. yüzyılın sonlarına tarihlenen bir dönemde, Gümüşhane iline bağlı Edre köyünden köken alan Çiftçioğulları ailesinin bir ferdi olarak öne çıkmaktadır. Bu aile, Torul kazasında yer alan Midi köyüne göç etmiştir. Ailenin bilinen ilk üyesi, geçim kaynağını tarım faaliyetlerinden sağlayan Ahmed Ağa'dır. Ahmed Ağa'nın dört oğlu vardır: İsmail, Süleyman, Hüseyin ve Şakir. Hüseyin Ağa, 1850'li yılların başında askerliğini icra etmek amacıyla İstanbul'a gitmiştir. Burada deniz eri olarak askere katılan Hüseyin Ağa, okuma yazmayı öğrenerek Osmanlı donanmasında Makine Ön yüzbaşılığı rütbesine kadar terfi etmiştir. Eşi Emine Hayriye Hanım ile birlikte iki çocuk, Nevber ve Mehmed Naili dünyaya getirerek aile birliğini sürdürmüştür. Mehmed Nail Bey, babası gibi denizcilik kariyerine yönelmiş olup Osmanlı Donanması'nda Deniz Güverte Binbaşılığı görevine terfi etmiştir (Beyhan, 2019).

Hüseyin Nihal Atsız, babasının mesleği gereği farklı yerlere taşındıkları için ilköğrenimini çeşitli okullarda tamamlamak zorunda kalmıştır. Eğitimine altı yaşında, Kadıköy'deki Latin harfleriyle eğitim veren Fransız okulunda başlamış, ardından yine Latin harfleri ile eğitim sunan Alman Okulu'na geçiş yapmıştır. Bu eğitim dönemi, babasının Kızıldeniz'deki görevi sebebiyle kesintiye uğramıştır. Osmanlı-İtalyan Savaşı'nın başlaması üzerine, Mehmed Nail Bey'in Süveyş'e sığınma kararı almasıyla Atsız, burada bir Fransız okuluna kaydolmuştur. Bu dönemde İtalyan çocuklarıyla yaşadığı kavgalar, milliyetçi bir karaktere sahip

olduğunu göstermektedir. Babası İstanbul'a döndüğünde, Atsız Kasımpaşa'daki Cezayirli Gazi Hasan Paşa Mektebi'ne kaydolmuş ve eğitimine Arap harfleriyle devam etmiştir. Ailesi Kadıköy'e taşındıktan sonra Osmanlı İttihad Mektebi'ne geçti ve ardından Kadıköy Sultanisi'nin ortaokul kısmına kaydoldu. Son olarak, İstanbul Sultanisi'nde eğitim alarak 1922 yılında lise öğrenimini tamamlanmıştır (Sertkaya, 2014).

Hüseyin Nihal Atsız, 1903 yılında Trabzonlu Kadıoğulları ailesinden Bahriye Kaymakamı Osman Fevzi Bey ile eşi Tevfika Hanım'ın kızı Fatma Zehra Hanım (1884-1930) ile evlenen Mehmed Nail Bey'in çocuğudur. Mehmed Nail Bey'in bu ilk evliliğinden üç çocuk doğmuştur: Hüseyin Nihal Atsız, Ahmed Necdet Sançar (1910-1975) ve Fatma Nezihe Çiftçioğlu (1912-). Nihal Atsız'ın doğumu 12 Ocak 1905 Perşembe gününe rastlamaktadır. Annesi Fatma Zehra Hanım, Atsız'ın ilk eşi olup, 1930 yılında damar sertliği rahatsızlığından vefat etmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, Hüseyin Nihal Atsız'ın baba tarafından Gümüşhane'nin Çiftçioğulları, anne tarafından ise Trabzon'un Kadıoğulları aileleriyle bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır (Beyhan, 2019).

Lise öğrenimini tamamladıktan sonra Askeri Tıbbiye sınavına girip bu okula kaydolan Atsız, burada yatılı eğitim alırken öğrenciler arasında sık sık sert siyasal tartışmaların yaşandığı bir ortamla karşılaştı. Komünist ideolojiyi savunan ve azınlık milliyetçiliğine destek veren öğrencilerle Türk milliyetçilerinin arasında gergin tartışmalar oluyordu ve Atsız da bu tartışmalara katıldı. Bu durum sonucunda disiplin cezası ve hapis cezası aldığını, Atsız'ın "Türkçülüğe Karşı Haçlı Seferleri" ve "*Çektiklerimiz"* adlı eserlerinde belirttiği bilinmektedir. Atsız, 1973 yılında Turan Kekevi'ye yazdığı bir mektupta, Askeri Tıbbiye'de yaşadığı hapis deneyimlerini şöyle ifade etmiştir: "Ben 18 yaşımda iken Askeri Tıbbiye'nin hapislerine girmekle işe başlamıştım. Gerçi bunlar sadece 3, 4 ve 8 günlük hapislerdi ama bu durum benim için bir tür staj gibiydi. Şeklinde ifade etmektedir" (Hacaloğlu, 2014).

1925 yılında, Askeri Tıbbiye'de Ziya Gökalp'in cenaze töreni sırasında Türkçü öğrenciler ile diğer gruplar arasında ciddi bir kavga meydana gelmiştir. Bu olay sonucunda Atsız, ağır bir ceza almıştır; zira okul yönetimi, öğrenciliği sırasında herhangi bir suç işleyen Atsız'ın okuldan atılacağını bildirmiştir. Atsız ile Teğmen Bağdatlı Mesud Süreyya Efendi arasında sorunlar mevcuttu ve bu durum Mesud için bir fırsat doğurdu. Teğmen, Atsız'dan gereksiz yere selam istemiş ve Atsız bu isteği

reddetmişti. Sonuç olarak, 4 Mart 1925'te Atsız, Askeri Tıbbiye'den ayrılmak zorunda kalmıştır (Ercilasun, 2018).

1926 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Edebiyat Bölümü ve Yüksek Muallim Mektebi'ne kaydolan Atsız, askerlik tecili talebinin reddi nedeniyle dokuz ay askerlik hizmeti yapmak zorunda kalmıştır. Askerlik görevini tamamladıktan sonra eğitimine devam eden Atsız, Türk tarihi ve edebiyatı üzerine geniş kapsamlı araştırmalar gerçekleştirmiştir. Üniversite döneminde, Ahmet Naci Kum ile birlikte "Anadolu'da Türklere Ait Yer İsimleri" adlı bir inceleme yazmış ve bu eser Türkiyat Mecmuası'nda yayımlanarak Fuat Köprülü'nün dikkatini çekmiştir.1930 yılında Edirneli Nazmi'nin Divan'ı üzerine yaptığı çalışma ile birlikte hem Edebiyat Fakültesi hem de Yüksek Muallim Mektebi'nden mezun olmuştur (Beyhan, 2019).

2.2. Meslek Hayatı

Üniversite yıllarında Fuat Köprülü'nün dikkatini çeken Atsız, yükseköğrenimini bitirdikten sonra 1931 yılında Köprülü'nün asistanı olmuştur. Fuat Köprülü, Atsız'ı bu göreve alabilmek için Maarif Vekâlet'indeki etkisini kullanarak, Atsız'ın liselerde tamamlaması gereken sekiz yıllık zorunlu hizmetten muaf tutulmasını sağlamıştır (Sertkaya, 2014).

Hüseyin Nihal Atsız, 1931 yılında İstanbul Üniversitesi Felsefe Bölümü'nden mezun olan Mehpare Hanım ile evlendikten kısa bir süre sonra akademik kariyerine asistan olarak başlamıştır. Aynı yıl, 15 Mayıs tarihinde "Atsız Mecmua" adıyla bir dergi yayımlamaya başlamıştır. Fuat Köprülü, Zeki Velidi Togan ve Abdülkadir İnan gibi önemli akademisyenlerin katkıda bulunduğu bu dergi, toplamda on yedi sayı yayımlamış ve son sayısı 25 Eylül 1932 tarihinde çıkmıştır. Atsız, bu dergide Türkçülük üzerine kaleme aldığı makalelerin yanı sıra hikâyelerine de yer vermiştir. "Atsız Mecmua," Atsız'ın ilk yazılarının neşredilmesi açısından büyük öneme sahip olup, yazarın edebi kimliğini tanıtmasına katkı sağlamıştır (Özcan, 2000).

1932 yılının temmuz ayında düzenlenen Birinci Türk Tarih Kongresi'nde, Zeki Velidi Togan, Hititler'in Türklerin ataları ve Anadolu'nun eski bir Türk yurdu olduğu iddiasını reddetti. Bu duruma tepki gösteren Türk Tarih Cemiyeti Genel Sekreteri Dr. Reşid Galib, Togan'a alaycı bir üslupla, "Zeki Velidi Beyin Darülfünundaki kürsüsü önünde talebe olarak bulunmadığıma çok şükrediyorum" demiştir. Togan'ın

öğrencileri Atsız, Bedriye Atsız ve Pertev Naili Boratav'ın da aralarında bulunduğu sekiz kişi, Dr. Reşid Galib'e bir protesto telgrafı göndererek "biz ise Zeki Velidi'nin talebesi olmakla iftihar ediyoruz" şeklinde yanıt verdiler. Dr. Reşid Galib, 19 Eylül 1932 tarihinde Maarif Vekili olarak atanmasının ardından, Fuat Köprülü'nün dekanlık görevinde ayrılmasıyla birlikte Ali Muzaffer Bey bu görevi devralmıştır. Reşid Galib, Atsız'ı "Darülfünunun Kara, Daha Doğru Bir Tabirle Yüz Kızartacak Listesi" başlıklı makalesinde kara listeye almış ve Ali Muzaffer Bey aracılığıyla Atsız'ın asistanlık görevine son verilmesini sağlamıştır" (Sertkaya, 2014).

Atsız, 8 Nisan 1933 tarihinden 31 Ağustos 1933'e kadar Malatya Orta Mektebi'nde Türkçe öğretmeni olarak görev yapmıştır. Bu dört ay yirmi üç gün süren görev süresinin ardından, Edirne'ye edebiyat öğretmeni olarak atanmıştır. 5 Kasım 1933'te, Atsız Mecmua'nın devamı niteliğinde olan Orhun Dergisi'ni yayınlamaya başlamış. Bu dergi, Türk Tarih Kurumu tarafından liselerde tarih öğretimi için hazırlanan dört ciltlik kitapta yer alan hataları eleştirdiği için Bakanlar Kurulu'nun kararıyla dokuzuncu sayısında kapatılmıştır. Derginin kapatılmasının ardından, Atsız, 28 Aralık 1933 tarihinde vekâlet emrine alınmıştır (Beyhan, 2019).

2.2.1. Mayıs 1944 Olayları ve Irkçılık-Turancılık Davası

İkinci Dünya Savaşı döneminde Türkiye Cumhuriyeti'nin iç siyasetinde önemli ve derin tartışmalar yaşanıyordu. Başvekil Şükrü Saraçoğlu'nun "Biz Türk'üz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız" ifadeleri, Türkçü kesimde sevinç yaratırken, muhalefet cephesinde ciddi tepkilere yol açtı. Bu bağlamda, Faris Erkman'ın "En Büyük Tehlike" başlıklı broşürü, Türkçülerle sol gruplar arasındaki tartışmaları körükledi. Dönemin önemli Türkçü aydınları arasında yer alan Atsız ve Reha Oğuz Türkkan, komünizme karşı mücadelenin gerekliliğini vurgulayan makaleler kaleme aldılar. Atsız, 20 Şubat 1944'te İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun konferansını sol görüşlü öğrencilerin protesto etmesi üzerine, Orhun dergisinde Başvekil Saraçoğlu'na yazdığı ilk açık mektubunu yayımladı. Mektubunda bu protestonun kişisel değil, milliyetçi düşüncelere yönelik olduğunu vurguladı ve hükümetin komünizmin önlenmesi konusunda herhangi bir adım atmadığını belirtti. Derginin kapatılmayacağı koşullar altında, konuya dair belgeler sunma sözü vererek ikinci açık mektubunu yayımladı. Bu mektupta, Giritli Ahmed Cevat Emre, Sadrettin Celal Antel, Pertev Naili Boratav

ve Sabahattin Ali'nin "*Marksist faaliyetlerine*" yönelik eleştirilerde bulundu ve Maarif Vekili Hasan Ali Yücel'i istifaya davet etti (Atsız, 2015).

İkinci açık mektubunun ardından, Türkçü hareket yurt genelinde birçok gösteri düzenlemeye başlamıştır. Bu süreçte, Maarif Vekilinin istifaya davet edilmesinin ardından Nihal Atsız'ın Boğaziçi Lisesi'ndeki görevi sona erdirilmiştir. Ayrıca, Bakanlar Kurulu kararıyla Orhun dergisi kapatılmıştır. Sabahattin Ali, Atsız'a vatan hainliği iftirasında bulunduğu gerekçesiyle hakaret davası açmıştır. Duruşmaya katılmak üzere Ankara'ya giden Atsız, Türkçü gençler tarafından karşılanmıştır. 26 Nisan 1944 tarihli davanın ilk oturumunda olaylar çıkmış ve bu nedenle 3 Mayıs 1944'teki ikinci oturuma üniversite öğrencileri alınmamıştır. Bunun sonucunda Türkçü gençler Ankara'da büyük gösteriler düzenlemiş ve yüzlerce kişi tutuklanmıştır. Dava, Sabahattin Ali ile Nihal Atsız arasındaki basit bir hakaret davası olmaktan çıkıp, komünizme karşı Türkçülük mücadelesine dönüşmüştür. 9 Mayıs 1944 tarihinde yapılan karar oturumunda, Sabahattin Ali'ye vatan haini dediği için Atsız'a 6 ay hapis cezası verilmiş, ancak hâkim bu cezayı milli tahrik gerekçesiyle 4 aya indirmiş ve karar tecil edilmiştir (Sertkaya, 2014).

2.3. Hüseyin Nihal Atsız'ın Dine, Siyasete ve Tarihe Bakış Açısı

Atsız`ın dini görüşleri net değildir. Hakkında çeşitli söylentiler vardır. Atsız'ın yazılarına özellikle dikkat edildiğinde, eleştirdiği temel noktanın sorgulamadan ve düşünmeden itaat etme durumu olduğu görülmektedir. Ona bakılırsa milli ideallerden mahrum büyüyen halkımız Ticanilik, Nurculuk, yobazlık, komünizm ve partizanlık gibi hastalıklara maruz kalmıştır. Bütün eserlerine bakıldığında İslamiyet öncesi Türk geçmişine duyulan bir özlem hep vardır: 'İslam Türkler sayesinde yaşadı ve yükseldi. İslam Türkleri yüceltmedi, Türkler İslam'ı yüceltti. Atsız, İslam'a ilişkin eleştirilerini şu şekilde ifade etmektedir: "*Biz, İslam'dan önce de büyük bir millet idik. Eğer İslam'da gerçek anlamda mucizeler mevcut olsaydı, her Müslüman ulus ayağa kalkabilirdi. Özellikle, defalarca vurguladığımız gibi, İslam'dan önce var olan büyük bir devlet olan İran, İslam sonrası bu duruma düşmezdi."* Atsız'ın İslam'a bakış açısı ise şudur: "İslam düşüncesinde sömürgecilik unsurları bulunmaktadır. Ülkeleri fethetmek ve bu ülkeleri vergilendirmek, sömürmekten başka bir şey değildir. Ayrıca, tüm insanlık tek bir ümmet değildir. Peygamber Efendimiz 'ümmetim' derken yalnızca Müslümanları kastetmektedir ve İslam geleneğine göre

kıyamette sadece kendi ümmetine şefaat edecektir. Muhtemelen Tanrı, Lenin'in cennete gitmesini istemeyecektir; ancak Pasteur ile Koch ve Hasan Bağcı arasında bir tercih yapmak zorunda kalırsa kesinlikle ilk iki kâfiri seçecektir." (Atsız 1997: 498).

2.4. Öğretmenliğe Geri Dönmesi

Atsız, 25 Temmuz 1949 tarihinde İstanbul Davutpaşa Ortaokulu kadrosuyla Süleymaniye Kütüphanesi'nde uzman olarak göreve başlamıştır. Bu atamanın temel nedenlerinden biri, Edebiyat Fakültesi'nden arkadaşı Tahsin Banguoğlu'nun Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki terfisi olmuştur. Demokrat Parti'nin iktidara gelmesi sonucunda, Haydarpaşa Lisesi'ne edebiyat öğretmeni olarak atanmıştır. Ardından Milli Eğitim Bakanlığı tarafından kadrosunun Haydarpaşa Lisesi'nde kalması kaydıyla tekrar Süleymaniye Kütüphanesi'nde uzman olarak görevlendirilmiştir. Atsız, bu görevine 1 Nisan 1969 tarihinde emekli olana dek devam etmiştir (Özdemir, 2007).

2.5. Son Mahkumiyeti

Atsız, 1967 yılında Ötüken dergisinde yayımlanan "*Türkiye'deki Kürtçü Hareketi*" adlı yazı dizisi nedeniyle hakkında soruşturma açılmıştır. Yapılan incelemelerde, ilgili makalelerinde herhangi bir suç unsuru oluşturacak delil bulunamamıştır. Ancak, aralarında milletvekillerinin de bulunduğu muhalefet gruplarının propagandası sonucunda yeni bir tahkikat süreci açılmıştır. Bu dönemde, Atsız ve Ötüken dergisinin sorumlu müdürü Mustafa Kayabek, mahkemeye verilmiştir. Dava süreci altı yıl sürmüş ve sonunda Atsız ile Kayabek, on beş ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Yargıtay, bu kararı bozmuş olsa da mahkeme, hükmünde ısrar ettiği için ceza kesinleşmiştir. Yüksek tansiyon, kronik enfarktüs ve ağır romatizma gibi sağlık sorunları olmasına rağmen, Adli Tıp tarafından kabul edilmeyen rapor sonucunda Atsız 68 yaşında cezaevine girmiştir. İki buçuk ay cezaevinde kaldıktan sonra, sağlık problemleri nedeni ile Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk tarafından affedilerek tahliye edilmiştir (Özdemir, 2007).

2.6. Türkçülük Hareketi ve Hüseyin Nihal Atsız

Atsız'ın yaptığı tanıma göre Türkçülük, Türk milliyetçiliğinin ifadesidir. Türkçülük, Türklere derin bir sevgi duymak, Türk milletinin bir parçası olmak, Türk milletinin ilke ve ideallerine sahip çıkmaktır. Başka ülkelerin Türk olması mümkün değildir, Türklere hayranmış gibi davranmak kişisel çıkar ve geçici nezaket sonucudur. Türklük, Türklerin manevi gıdasıdır ve onlara bir idealdir. İdealleri olmayan milletler tarihte unutulmaya ve egemenliklerini kaybetmeye mahkûmdur. İdealler, geçmişi inceleyerek geleceği etkileyen, millete motivasyon sağlayan, diğer tüm değerlerden üstün kabul edilen harika emellerdir.

Atsız Türkçülüğün kaynağını dört ana başlık altında toplar:

1- Kökleri çok eski dönemlere uzanan, Türklerin bilinçaltında yüzyıllardır var olan milliyetçilik düşüncesi.

2- Tanzimat dönemi sonrasında Avrupa'da gelişen milliyetçilik akımlarının etkisiyle, Osmanlı İmparatorluğu'nda da Avrupa'yı örnek alarak ortaya çıkan milliyetçilik hareketi.

3- Osmanlı Devleti döneminde yabancı milletlerin ihanetine karşı gösterilen tepki.

4- Osmanlı Devleti'nin 1699-1792 yılları arasında yaşadığı dönem, Türkler için pek çok zorluk getirmiştir. Bu sıkıntılar, modern Türkçülüğün şekillenmesine zemin hazırlayan düşüncelerin oluşmasına katkı sağlamıştır. Türkler, Kurtuluş Savaşı'ndaki mücadelelerinde olduğu gibi, yine Türkçülük ideali sayesinde bağımsızlıklarını kazanacaklardır (Atsız, 1943).

Atsız'ın Türkçülüğü hissetmeye başladığı dönemin ilkokul yıllarına dayandığı belirtilmiştir. Osmanlı Devleti'nin çöküşüne ve parçalanışına tanıklık eden Atsız, bu karanlık dönemde milli kimliğini ve Türkçülüğe duyduğu bağlılığı geliştirmiştir. Bu şartlar altında Türkçülüğün, onun kurtuluş ve yükseliş reçetesi olarak benimsenmesinde etkili olduğu anlaşılmaktadır. Atsız'ın romanlarında, ilerleyen bölümlerde görüleceği üzere, bu bilinçle yazılmış çeşitli karakterler ve olaylar yer almaktadır. Bu durum, Atsız'ın eserlerinin, Türkçü düşüncenin ve milli kimliğin yüceltilmesi açısından önemli bir kaynak olduğunu göstermektedir.

2.7. Atsız Romanlarında Türk Tarihinin İzleri ve Sembolleri

Atsız, Türkçü ve tarihçi kimliğiyle öne çıkan, edebiyat alanında önemli eserler veren bir kültür milliyetçisidir. Tarih anlayışına büyük önem veren Atsız, tarihi milletin hafızası olarak tanımlamış ve Türk tarihinin başlangıcı üzerine bir kurul oluşturulmasını, tarihçilerin ortak bir görüşle ders kitaplarını yeniden yazmalarını önermiştir. Atsız, Anadolu Türk tarihini Malazgirt Savaşı'ndan ziyade Dandanakan Savaşı ile başlatmayı tercih ederek, Türk milletinin gücünü geçmişteki kahramanlıklarından alması gerektiğine dikkat çekmektedir. Geçmişin geleceğe aydınlık bir ışık tutacağına inanarak Turan ütopyasını ideal haline getirmiş ve tüm Türklerin tek bir vücut olacağı ülküsünü gaye olarak belirlemiştir. Eserlerinde, yenilmez, güçlü, erdemli ve vatansever karakterler yaratmış, bu karakterler aracılığıyla Türk gençliğine tarihsel örneklerle Türklerin şanlı geçmişini hatırlatarak nasıl bir birey olmaları gerektiği konusunda yönlendirme yapmıştır (Tan, 2019).

2.8. Tarihi Roman ve Atsız Romanları

Tarih, bireyin zihnine ve yaşadığı çevreye ışık tutarak, bireyin ve toplumunun zamanını romanda işler. Romanlar, yazıldıkları dönem ve yazarlarının tarihinden bağımsız olamayacağından, tarih, romanın yaratıldığı an itibarıyla esere dahil hale gelir. Bir dizi karmaşık durumla okuyucuya sunulan roman, Gerçek zaman ve tarihsel süreçten alınan bir kesit olarak değerlendirilebilir. Tarihin belirli bir anında duraklaması, romanın içeriğini zenginleştirir. Fakat tarih, sadece bu duraklama ile değil aynı zamanda sürekliliğiyle de romanda varlık gösterir. Bu durum, tarih bilincinin roman üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Irwing, 2002).

Elbette, Hewe'un bu genellemesi özellikle gerçekçi romanlar üzerine odaklanmaktadır. Roman edebiyatı, tarihi süreç içerisinde realizm, natüralizm, modernizm ve sonrasında postmodernizm gibi çeşitli akımlara evrilmiştir. Roman ile tarihsel anlatı arasındaki ilişki, yalnızca edebiyat kuramcıları için değil, aynı zamanda tarih kuramcıları için de önemli bir ilgi alanı olmuştur. Bu bağlamda, Michel Foucault, Hayden White, Louis Montrose, Paul Ricoeur, Michel de Certeau, Stephen Greenblatt ve Keith Jenkins gibi önemli isimler, tarihi kurgu ve kurgu tarihini ele alan kuramsal perspektifleriyle dikkat çekmektedir (Antakyalıoğlu, 2013).

Tarih, belirli bir millete, zamana ve coğrafyaya ait söylemler içermekteyken, tarihçiler önceden belgelenmiş bilgilere dayanarak yeni bulgular olmaksızın yorumda bulunamamaktadır. Bununla birlikte, edebiyatçılar hayal güçlerinin sınırsızlığı sayesinde tarihsel olayları ve bireyleri zamanın ötesinde yeniden canlandırabilmektedirler; bu bağlamda, olayların tarihi sıralamaları edebiyat için bir engel teşkil etmemektedir. Türk Edebiyatı çerçevesinde, İslamiyet öncesi dönemde milletin hafızası olarak nitelendirilebilecek önemli olaylar—kıtlıklar, savaşlar, zorunlu göçler ve yeni yurt bulma arayışı gibi—olağanüstü destanlarla ifade edilmiştir; bu durum tarihin edebiyatla ilk etkileşimini oluşturmaktadır. İslamiyet öncesi dönemde destanlarla başlayan sözlü kültürel anlatımlar, halk edebiyatında halk hikâyeleri ve klasik (divan) edebiyatında ise mesnevilerle devam etmiştir. Tanzimat dönemiyle birlikte Türk edebiyatına dâhil olan roman türü, zamanla olgunlaşarak kapsamını genişletmiştir. Bu dönem eserleri, toplumsal sosyolojiyi yansıtan tarih-edebiyat ilişkisini tarihi roman örnekleriyle ortaya koymuştur; Namık Kemal'in "*Cezmi*" adlı eseri bu bağlamda dikkat çekmektedir. "*Cezmi*", ana karakterin İran ile yapılan bir savaşa katılmasıyla başlarken, ardından Kırım şehzadesi Adil Giray ile kurduğu arkadaşlığı aktarmaktadır. Bu ilk örnek romandan sonra, birçok yazar tarihi roman yazımına yönelmiş ve Türk edebiyatında pek çok kült eserin bu türde kaleme alınmış olması, tarihi romanın büyük bir ilgi görmesine neden olmuştur (Tan, 2019).

2.9. Hüseyin Nihal Atsız'ın Türk Edebiyatındaki Yeri

Hüseyin Nihal Atsız, 1905-1975 yılları arasında yaşamış bir yazar, tarihçi, şair, romancı ve Türkolog'dur. Türk milliyetçiliğine Ziya Gökalp sonrası sistematik bir temel kazandıran önemli bir düşünce insanı olarak bilinir. Atsız'ın edebi kişiliği, Türkçülük fikri doğrultusunda şekillenmiştir ve bu bağlamda eserlerinin analizi, Türkçü düşüncenin merkezde yer almasıyla mümkün olmaktadır. Aksi takdirde ne Atsız ne de eserleri tam anlamıyla kavranamayacaktır. Ondan etkili bir şekilde yararlanabilmek ve yazarın dünyasına girebilmek için Türkçülük düşüncesinin ne anlama geldiğini, yazarın kendi sözlerine başvurarak değerlendirmek elzemdir (Yalçin, Ş. (2019):

"Türkçülük, Türk milliyetçiliğinin adıdır. Türkçülük büyük Türkeli'nde, Türk uruğunun kayıtsız şartsız hâkimiyeti ve bağımsızlığı ile Türklüğün her yönden bütün

*milletlerden ileri ve üstün olması ülküsüdür."*1 Yazar bir başka yazısında kendisini şöyle açıklar:

Ben yalnızca Türkçüyüm ve Türk tarihinin derinliklerinde yaşıyorum. Her günüm, 27 asrın mirasıyla dolu. Kimin dost, kimin düşman olduğunu çok iyi biliyorum; bu yüzden yabancı milletlere karşı bir sempati beslemiyorum. Ancak bu duygu, bazı milletlerin olumlu özelliklerini görmemi engellemiyor. Hakkımda farklı yorumlar yapanlara ve gerçek fikrimi merak edenlere şunu belirtmek isterim ki ne faşist ne de demokratım. Yabancı kaynaklı düşünceleri kabul etmeyecek kadar milli bilinç ve gurura sahip bir Türküm. Siyasi ve sosyal görüşüm Türkçülük üzerinedir (Yalçin, 2019).

Atsız, kendisini yüksek bir ideolojiye adamış bir yazar olarak, edebi kişiliği üzerinde belirleyici etkenleri barındırmaktadır. Bu bağlamda, Atsız'ın fikri eğilimleri, eserlerinin temelini oluşturmakta ve bu durum, onun edebi şahsiyetinin genellikle yüzeysel bir şekilde ele alınmasına neden olmaktadır. Gerçekte, Atsız'ın düşünsel derinliği, edebi kimliğini gölgede bırakmak yerine, ona özgün bir üslup kazandırarak eserlerini zenginleştirmiştir. Bu durum, onun yazınsal yetkinliğinin ve bireysel ifadesinin daha iyi anlaşılabilmesi açısından önem taşımaktadır (Yalçin, 2019).

2.10. Hüseyin Nihal Atsız'ın Eserlerinde Dil ve Üslup

Atsız, eserlerinde açık, anlaşılır ve akıcı bir dil kullanarak okuyucunun metni kolayca kavramasını sağlamıştır. Yazarın kesin ve net ifadeleri, onun karakter yapısıyla paralellik gösterirken, sanat kaygısı gütmemesi de bu durumu pekiştirmektedir. Sade bir anlatım benimseyen Atsız, okuyucunun ne demek istediğini rahatlıkla anlamasına olanak tanır. Ercilasun'a göre, Atsız'ın üslubu etkileyici bir şekilde çarpıcıdır; bu da onun güçlü bir dil kullanmasından kaynaklanmaktadır. Yazar, cümlelerinde sıkça soru ve ünlem ifadelerine yer vererek merak uyandırmakta ve anlatımın heyecanını korumaktadır.

2.11. Hüseyin Nihal Atsız ve Teorisyen Kişiliği

2.11.1. Ahlakla İlgili Görüşleri

Ahlak, toplumun geleneksel ve kültürel yapılarına dayanan, dini değerleri temel alarak toplumsal düzeni sağlamak için oluşturulan kurallardır. Toplumda yaşayan

bireylerin bu ahlaki normlara uyması gerekmektedir; çünkü toplumsal huzur ve düzen, bireylerin bu kurallara riayet etmesiyle gerçekleşir. Zamanla toplum tarafından belirlenen ve dini değerlere dayalı olarak şekillenen bu kurallar, bireylerin yaşadıkları topluma entegrasyonu açısından kritik bir öneme sahiptir. Dolayısıyla, her birey yaşadığı yerin toplumsal normlarını gözetmeli ve bu normlara uygun davranmalıdır. Atsız'ın eserlerinde, özellikle makalelerinde, bireylerin ahlaki erdemlere sahip olmalarının altını çizmesi, bu perspektifi destekleyici bir nitelik taşımaktadır (Toprak, 2018).

Terbiyeli bir insanın, terbiyesiz birinin duygularına karşı duyduğu tiksinti bile daha değerlidir. Ancak, gündelik hayatlarında beğendikleri bireylere ıslık çalarken, beğenmediklerine yuh çekmek gibi davranışlar sergileyerek, medeni ve kültürlü olmaktan uzaklaşmaktadırlar. Terbiyeli bireyler, toplum tarafından benimsenen ve değer gören kişilerdir, zira onların terbiyesi, toplumsal örnek olma niteliğini artırır. Buna karşın, terbiyeden yoksun bireyler ne diğer insanlar ne de toplum tarafından kabul görürler. Bu doğrultuda, Atsız'ın perspektifinden, bireylerin her daim terbiyeli bir tutum sergilemeleri ve bu tutumdan ödün vermemeleri büyük önem taşımaktadır (Atsız, 2010).

2.11.2. Bozkurt Algısı

Bozkurt, Türk milletinin milli sembollerinden biri olarak kabul edilmektedir. Tarihsel olarak, Türklerin çok eski dönemlerde bu sembolü, kendilerinin bir bozkurttan türediğine dair inançlarıyla ilişkilendirdikleri bilinmektedir. Bozkurt, Türk kültüründe mukaddes bir hayvan olarak önemli bir değere sahip olup, Dede Korkut'ta da "kurdun yüzü mübarek" şeklinde yer almaktadır. Türk mitolojisinde kurt, çok eski çağlardan itibaren toplumsal bir totem niteliği taşımaktayken, Göktürk dönemi itibariyle kutsal bir sembol haline gelmiştir. Bu bağlamda, bozkurt, Türk kimliğinin ve kültürel mirasının önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır (Öğel, 2014).

Göktürkler, tarih sahnesine çıktıkları dönemde düşmanları tarafından tamamen ortadan kaldırılmıştır; bu süreçte geride yalnızca bir çocuk kalmıştır. Zor döneminde bu çocuk, bir bozkurt tarafından kurtarılmış ve büyütülmüştür. Zamanla büyüyen çocuk, kurtla evlenip yeni nesiller de dünyaya getirmiştir; bu rivayet, Göktürkler arasında onların kökeninin bir bozkurttan geldiği inancını beslemiştir. Bu durum,

bozkurttun yalnızca bir hayvan olarak algılanmaması gerektiğini, aksine kutsal bir varlık olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Hâkim görüşe göre, bayrağın sadece bir bez parçası olarak görülemeyeceği gibi, bozkurt da sadece bir hayvan olarak ele alınmamıştır. Bu bağlamda, Atsız, Göktürklerin tarihini ele aldığı "Bozkurtlar" romanında, bu mitolojik unsurlar aracılığıyla Göktürkler 'in kökenleri ve değeri üzerine derin bir anlam katmaya çalışmıştır (Sepetçioğlu, 2004).

2.11.3. Türk Destanları ile İlgili Görüşleri

Destanlar, milletlerin tarihi ve sosyal olaylarını şiirsel bir şekilde anlatan edebi eserlerdir. Bu eserler, akıl ve bilimin henüz ön planda olmadığı ilk çağlarda ortaya çıkan sözlü edebiyat eserleri arasında sayılabilir. Milletlerin tarihini, kültürünü, folklorunu ve yaşadıkları önemli olayları yansıtan destanlar, mitolojik, efsanevi, folklorik ve tarihi unsurları barındırarak önemli kaynaklar sunar. Bu yönleriyle halkbilim çalışmaları açısından büyük bir öneme sahiptirler. Genellikle anonim olan destanlar, halkın ortak belleğinin birer ürünü olarak ortaya çıkar. Türk edebiyatında ise destanlarla ilgili önemli çalışmalar gerçekleştiren yazarlar arasında Atsız gibi isimler bulunmaktadır (Toprak, 2018).

"Destanlar, bir milletin varoluşunu şekillendiren, toplumsal duygularını ve düşünce yapısını yansıtan zengin kültürel hazineler olarak değerlendirilebilir. Bu eserler, milli kimliğin inşasında önemli bir rol oynamanın yanı sıra, bireylerin deneyimlediği acı, keder, sevinç ve coşku gibi duyguları da hareketlendirir. Böylece, destanlar, bir toplumun tarihi süreç içinde yaşadığı derin duygusal ve düşünsel evrimi sorgulayan önemli belgeler sunar (Sepetçioğlu, 2004: 9).

Hüseyin Nihal Atsız, destanların genel nitelikleri hakkında şu bilgileri sunar:

"Milli destanlar, büyük vakaların, savaşların ve kahramanlıkların şiirsel bir biçimde anlatıldığı önemli edebi eserlerdir ve her millete nasip olmayan bir ayrıcalık olarak değerlendirilebilir. Geçmişin belirsiz görüntülerini aralayarak bize aydınlık bir gelecek sunarken, bir halkın geleceğine dair umutlarını tasvir eder. Aynı zamanda, bir milletin yüksek edebiyatına dair önemli unsurlar barındıran milli destanlar, kültürel mirasın en değerli parçalarından birini oluşturur. Ancak, bu değerli mücevherin gerçek potansiyeline ulaşabilmesi için, itina ile yıllar boyunca işlenip geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, yüksek bir sanatkârın yeteneği ve çabası büyük bir önem taşımaktadır (Atsız, 2010).

Destanların meydana gelmesi için milletlerin olağanüstü olaylar, örneğin depremler, kıtlıklar, doğal afetler, göçler ve savaşlar gibi zorlu süreçlerden geçmesi gerekmektedir. Milli destanların oluşumu, ilgili milletin bu tür olayları deneyimlemiş olmasının yanı sıra, bu olayları destanlaştırabilecek nitelikte sanatçılara sahip olması ve olayların destanlaşabilmesi için yeterli zamanın geçmesi gibi belirli şartlara bağlıdır. Milli destan, ait olduğu milletin en önemli kültürel hazinelerinden biridir ve o milletin edebiyatı ile tarihine dair kıymetli bir kaynak teşkil etmektedir. Ayrıca, destanlar, milletlerin geleneklerini, göreneklerini, inançlarını, kültürel değerlerini ve mücadelelerini yansıtması bakımından da büyük önem taşır. Bu yönüyle, destanlar, ait olduğu milletin tarihsel perspektifini anlamak için de kritik bir kaynak olarak değerlendirilebilir (Toprak, 2018).

2.11.4. Fikri Örgüsü

Atsız, edebiyatçı, tarihçi ve Türkoloji uzmanı olmasının yanı sıra, düşünce insanı olarak da tanınmaktadır. Ülke çıkarlarını gözeterek kalemiyle farklı görüşlerini dile getirmeyi hedeflemiş ve bu uğurda mücadele etmiştir. Atsız'ın kültür, dil ve tarih konularındaki görüşleri dikkatle ele alınmalıdır. Özellikle kültürün milli olması gerektiği düşüncesini savunur; ona göre milli kültür, bir milletin maddi ve manevi dayanaklarının temelini oluşturur. Milli karaktere sahip bir kültür, ömrünü uzatarak yozlaşma ve asimilasyon tehditlerine karşı direncini artırır. Nitekim bu kültürle yetişen yeni nesillerin milli kültüre sahip çıkmaları, onun sürdürülebilirliğini sağlamakta önemli bir rol oynamaktadır. Atsız, bu bağlamda aslında bir ülkü insanıdır; onun asli misyonu, Türkçülüğün ötesinde, ülkücülük ideali doğrultusunda şekillenen düşüncelerini yaymaktır (Toprak, 2018).

Atsız, ideali mükemmel olan bir milletin, bu ideali ilerletmek ve korumak için her zaman proaktif olması gerektiğini ileri sürüyor. Bir ulus saldırganlığa girişmezse kaçınılmaz olarak hedef alınacağını ileri sürerek bu görüşünü kanıtlamaya çalıştı. Dini inancı da kapsayan milli idealin insanı hayvanlardan ayırdığını, milli idealin insanı güçlendiren, yücelten itici bir güç olduğunu savunuyor (Toprak, 2018).

Atsız, bir milletin ya da bireyin kendini geliştirmesi için sürekli çaba, mücadele ve çalışma göstermesi gerektiğini savunmaktadır. Ona göre, ülkü, bir büyüklük davasıdır ve yaşam mücadelesinin kaçınılmaz bir parçasıdır. Çıkarları çatışan milletler arasında barış sağlamak mümkün değildir; bu nedenle savaşmak ve

mücadele etmek için öncelikle çalışmak ve üretmek gereklidir. Atsız, ülkü sahibi olmanın bu süreçteki en önemli dayanaklardan biri olduğunu vurgular; zira ülkü olmaksızın başarı elde etmenin imkânsız olduğunu ifade eder. Atalet içinde olan bireylerin kendilerini geliştirmesi neredeyse mümkün değildir. Bu bağlamda, atasözü olan "İşleyen demir pas tutmaz" sözüyle çalışmanın yenilenme ve ilerleme için gerekliliğine dikkat çeker. Ülkü sahibi olan bireyler, kendilerini geliştirdikleri ölçüde ülkelerine ve milletlerine faydalı olurlar. Dolayısıyla, bir ülkücünün temel hedefi vatanına ve milletine hizmet etmek olmalıdır. Atsız'a göre, milli ülkü bireylerin ruhsal gücünün kaynağıdır ve bedenen, ruhen güçlü olmanın gerekliliklerini taşır. Ülkü sahibi olmak, belirli hedefler ve amaçlar doğrultusunda ilerlemek anlamına gelir; hedefi olmayan bireyler, kendilerine ve toplumlarına yarar sağlayamazlar. Ülkü, bir gönül meselesidir; gönüllülük olmadan bu ülküyü sürdürebilmek mümkün değildir. Ülkücülük, bu ülkünün bir tezahürüdür ve ülkücüler, hedefleri olan, idealist ve vatanı için yeri geldiğinde pragmatik düşünen bireylerdir. Atsız'ın fikirlerinin merkezinde Türkçülük yer almakta olup, tüm yaşamını Türklük aşkı ve bu doğrultuda hizmetle geçirmiştir; olayları daima Türklük perspektifinden değerlendirmiştir (Katı, 2000).

2.11.5. Eski Türk Dini İnançları

Türklerin tarihi süreçte çeşitli dinlere sahip oldukları ve bu dinler doğrultusunda yaşamlarını sürdürdükleri gözlemlenmektedir. Göçebe bir yaşam tarzı benimseyen eski Türklerin, karşılaştıkları çeşitli din ve inanç sistemlerinden etkilenmeleri kaçınılmaz bir durumdur. Geleneksel ve örfi anlayışın egemen olduğu toplum yapısında, kağanlar önemli bir yer tutmuş, onların kutsallığına inanılması, Türklerin onları tanrının birer elçisi olarak görmelerine yol açmıştır. Mitolojik Türk kaynakları ve sonraki yazılı belgeler, Türk kağanlarının gökyüzü ve tanrılarla bir bağ içinde olduğunu göstermektedir. Eski Türkler, Gök Tanrı, Şamanizm ve Budizm gibi çeşitli dini inanç sistemlerine sahiptiler. Atsız'ın eserlerinde, Türklerin eski inançları hakkında, özellikle Gök Tanrı ve Şamanizm ile ilgili uygulama ve inançlarla ilgili pek çok bilgi yer almaktadır (Güngör, 2003).

2.11.6. Kültür ile İlgili Görüşleri

Kültür, çağın özellikleri ve koşullarına bağlı olarak şekillenen, gelişim gösteren ve toplumun değer sisteminin temel unsurlarından biri olarak tanımlanabilir. Kültür,

toplumun değişime en duyarlı değerlerinden biri olarak dikkat çeker ve bu niteliği ile birlikte önemli bir süreklilik özelliğine sahiptir. Zira kültürel unsurlar, zamanla değişim geçirmelerine rağmen, köklerinden tamamen kopmadan varlıklarını sürdürme eğilimindedir. Bu bağlamda, kültür, dinamik bir yapı sergileyerek geçmişle olan bağlantısını korumakta ve aynı zamanda yeniliklerle zenginleşmektedir.

Kültür, bir bireyin mensup olduğu toplumun gelenekleri, görenekleri, örfleri, adetleri, sanatsal ifadeleri, inançları gibi çeşitli yetenek ve sürekli alışkanlıklarının oluşturduğu karmaşık bir bütündür. Aynı zamanda, Toplumun maddi ve manevi unsurlarını içeren, toplumsal yaşam tarzını yansıtan birikimler olarak tanımlanır. Bu bağlamda, kültür, soyut değerlerin, tutumların, zihniyetlerin ve tekniklerin toplamını ifade eder (Bostancı, 1992).

"Kültür, bir toplumun dininin somutlaşmış halidir." (Kaplan, 2005).

Kültür, inançlar, bilgiler, duygular ve hislerin bir araya gelmesidir; bu nedenle fiziksel bir varlığı yoktur (Güngör, 1996).

Kültür, zamanla oluşan ve kendi içinde farklı değerleri barındıran bir bütündür. İnançlar, sanat eserleri, davranış biçimleri, alışkanlıklar ve köklü geleneklerin birleşimiyle şekillenen kültür, zamanla gelişir ya da kaybolabilir. Toplum tarafından artık kabul edilmeyen bazı değerler, zamanla unutulup yok olma riski taşır. Her milletin kendine özgü bir kültürü bulunur ve bu kültürler arasında hem benzerlikler hem de farklılıklar gözlemlenebilir. İnsanların yaşam tarzları, düşünce biçimleri ve deneyimleri, kültürün oluşumunda belirleyici unsurlardır. Bu bağlamda, kültürdeki farklılıklar oldukça doğal bir durumdur. Hayal gücü, geçmiş deneyimler ve tarihi ögeler, kültürel farklılıkların başlıca sebeplerindendir. Kültürleri sınıflandırmak mümkündür; örneğin, şehir kültürü, köy kültürü, Anadolu kültürü ve Batı kültürü gibi farklı kategoriler bulunmaktadır. Kültür, çok boyutlu ve dinamik bir kavramdır; çağın koşullarına ve toplumsal yapıya bağlı olarak sürekli yenilenir ve değişir. Bu değişkenlik, kültürün zenginliğinin önemli bir göstergesidir. Kültür, bireylerin yaşam tarzlarını, hayal dünyalarını ve tarihlerini besleyen bir değerdir. Ayrıca, toplumun düzenini şekillendirme ve müdahale etme işlevine de sahiptir. Kültür, toplumsal yaşamı yansıtırken, aynı zamanda bu yaşam biçimini kısmen belirleyebilir. Toplumda bazı unsurlar korunurken bazıları değişim gösterir. İşte bu noktada, kültür, toplumların statik ve dinamik ögelerinin incelenmesinde kritik bir rol oynar. Hem

toplumların ürünü hem de onların inşa edicisi olan kültür, yerel ve küresel etkenlerin etkisiyle sürekli oluşum ve değişim içerisindedir (Bahar, 2011).

2.11.7. Mitoloji

Mitler, insanlığın ilk düşünsel kökenleri arasında yer alarak, dünyayı algılama, yorumlama ve anlama yöntemleri sunar. Bu bağlamda, mitler hem kutsal hem de kutsal olmayan unsurları içeren insan deneyimlerinin derinliklerine inerek, bireylerin düşünce sistemlerini şekillendirir ve yönlendirir. Dolayısıyla, mitlerin yapısal özellikleri ne olursa olsun, insan doğasını kavrayan ve yönlendiren bir eğilim ve örnek teşkil etmesi, onların evrensel bir önem taşıdığını göstermektedir (Eliade, 2005: 491).

Mitolojiler, inanç sistemlerini anlamak için önemli bir kaynak teşkil etmektedir. Bu bağlamda, mitolojilerin derinliklerini keşfetmek, sembollerin anlamlarını çözümlemeyi gerektirir. Mitolojik anlatılar, belirli semboller etrafında şekillenmekte ve bu semboller, İlgili topluluğun folkloru, kültürü ve inançları arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır. Örneğin, yedi ve dokuz sayıları, birçok mitolojik öyküde özel bir anlam taşıyan ve bu nedenle dikkat çeken sembolik sayılar olarak değerlendirilebilir. Bu durum, mitolojik sembollerin toplum hayatındaki yerinin önemini ortaya koymaktadır.

Bazı inançlara göre, gökler ve yerler yedi katman şeklinde tasvir edilmektedir. Altay Türkleri, ölü bir evden çıkıldığında, Aldacı adı verilen kötü ruhların evde bulunabileceğine inanırlar. Bu nedenle, cenaze töreninden sonra yedi gün boyunca dışarıya eşya verilmemekte ve içeriye eşya alınmamaktadır. Türk destanlarına göre, Oğuz'un düzenlediği bir şölende ise toplamda 900 at, 9000 koyun kesilmiş ve doksan havuzda kımız hazırlanmıştır (Uraz,1994: 256- 257).

2.11.8.Tarihin Romanlaştırılması

Atsız, Türk edebiyatının önemli yazarlarından biri olup teorisyen, tarihçi, edebiyatçı ve Türkolog kimlikleriyle tanınmaktadır. Özellikle "Bozkurtlar Diriliyor", "Bozkurtların Ölümü" ve "Deli Kurt" adlı tarihi romanlarıyla Türk tarihi ve folkloruna dair derin bilgisi, eserlerine zenginlik katmış ve bu bağlamda tarihi romanlar kaleme almasını sağlamıştır. Atsız, kendi duygu ve düşüncelerini ifade etme amacıyla eserlerini kaleme almış ve bu süreçte Türkçülük ile Turancılık

fikirlerini yoğun bir biçimde yansıtmıştır. Güçlü bir Türkçü kimliğiyle öne çıkan yazar, söz konusu romanlarını bu ideolojik çerçevede yazmıştır. Eserlerinde fikirlerini etkin bir şekilde sunabilen Atsız, tarihçi kimliği ile edebi yeteneğinin birleşimi sayesinde önemli bir başarı yakalamıştır. Tarihi roman türüne yönelmesinde, alanla ilgili duygu ve düşüncelerinin yanı sıra, Zeki Velidi Togan ve Rıza Nur gibi etkilendiği şahısların da payı bulunmaktadır. "Türk Tarihinde Meseleler" adlı teorik eserinde Türk tarihine dair görüşlerini ifade eden Atsız, "Bozkurtlar Diriliyor", "Bozkurtların Ölümü" ve "Deli Kurt" adlı eserleriyle tarihi konuları edebi bir şekilde yorumlamıştır. Özellikle "Bozkurtlar Diriliyor" ve "Bozkurtların Ölümü", Göktürk tarihine dair önemli bilgiler sunan eserler olarak öne çıkmakta ve daha sonra "Bozkurtlar" adı altında birleştirilmiştir. Bu eserlerde Göktürklerin eski Türk devlet gelenekleri, örf ve adetleri ile devlet töresi detaylı bir şekilde aktarılmıştır. Bu bağlamda hem aydınların hem de halkın beğenisini kazanan hikayelerde masal unsurlarının ve romantik aşkların belirgin şekilde yer aldığı görülmektedir (Akyüz,1995: 68).

2.12. Zaman ve Mekân Faktörü Açısından Sosyolojik Değerlendirmeler

Zaman ve mekân kavramları, felsefe ve sosyoloji disiplinleri açısından son derece kritik bir öneme sahiptir. Bu kavramların sosyolojik bağlamda ideolojik bir çerçevede ele alınması, kendi başlarına taşımış oldukları anlamdan daha da önemli bir boyut kazandırmaktadır. Sosyoloji, toplumsal yaşamı, kurumları ve kültürü zaman ile mekân faktörleri ışığında inceleyerek, bu dinamiklerin toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini araştırır. Özellikle Türkiye gibi ülkelerde sosyolojik çalışmalar yürütmek, belirli olgu ya da sorunları değerlendirebilmek için tarihi ve kültürel birikimleri derinlemesine analiz etmeyi gerektirmektedir. Bu perspektifte, toplumların homojen yapılarıyla birlikte, insanlık tarihinin ilk dönemlerinden itibaren insanların yaşadıkları coğrafyayı şekillendirme çabasının yanı sıra mekânlara ilişkin biçimlendirdikleri kimlikler belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. İnançlar ve kutsal kabul edilen nesneler, yerleşik yaşam kuralları ve sosyal normlar, toplumsallaşma sürecinin ayrılmaz parçaları olarak tanımlanırken, bu süreçle birlikte kimliğin önemi de artarak belirginleşmiştir (Solak, 2017).

2.13. Sosyo-Kültürel Faktörler Açısından Sosyolojik Değerlendirmeler

Sosyo-kültürel faktörler, toplumsal ve doktrinel bağlamda incelendiğinde, kimlik kavramı üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır. Toplumlar ve gruplar sosyolojik açıdan değerlendirildiğinde, bu unsurlar belirleyici bir rol oynamaktadır. Zira sosyo-kültürel unsurların oluşturulmasında birçok etken rol oynamaktadır. Bu çerçevede, kimlik unsuru sosyo-kültürel faktörlerin temel bileşenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hürriyet, milliyet, özgürlük, ülkü ve inanç gibi değerler, Türk kimliği açısından son derece önemlidir. Hüseyin Nihal Atsız, Türk kimliğini oluşturan sosyo-kültürel unsurları derinlemesine inceleyen bir düşünür olarak dikkat çekmektedir. Türk toplumunun yaşamında milli değerler hem kültürel hem de toplumsal boyutlarıyla kritik bir öneme sahiptir; zira milli değerlerin belirginliği, Türk toplumunu tarihsel geçmişinde ve geleceğinde diğer milletlerle karşılaştırıldığında üst bir konuma getirmektedir. Nihal Atsız, bu unsurları kavrayabilen ve sosyolojik açıdan Türk toplumunun yapısını titizlikle analiz ederek geleceğe dair öngörülerde bulunabilen bir düşünce yapısına sahiptir (Yilmaz, 2019).

2.14. Ahlaki Çürüme Olgusunun Din Bağlamında Değerlendirilmesi

Ahlaki çürüme ve yozlaşma, bir ülkenin karşılaşabileceği en ciddi tehditler arasında, savaş ve işgaller kadar tehlikeli unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Bu çürüme ve yozlaşma, genellikle uzun zaman dilimlerine yayılan karmaşık süreçler sonucunda ortaya çıkar, ancak toplum üzerindeki etkileri yıkıcı olabilmektedir. Ahlaki değerlerini kaybeden ve özünü yitiren toplumlar, fiziksel işgaller olmaksızın da zayıflayarak çökebilir. Türkiye toplumu, ahlaki çürüme ve yozlaşmaya karşı mücadele eden toplumlardan biridir. Hüseyin Nihal Atsız'a göre, ahlak bir milletin temel yapı taşını oluşturmakta ve ortak bir ülkü etrafında toplumsal birlikteliği sağlamak için hayati bir rol oynamaktadır. Ahlak, bireyleri inançla bu ülküye yönlendiren ve idealin gerçekleşmesini mümkün kılan en temel olgudur (Yilmaz, 2019).

Hüseyin Nihal Atsız, ahlak ve ahlaki çürüme konularında derin bir duyarlılık taşırken, Türk kimliği ve ırkı üzerinde de titiz bir yaklaşım sergilemiştir. Ona göre, Türk kimliği, diğer milletlerden ayıran belirgin özelliklere sahiptir ve bu bağlamda Türk ırkı da önemli bir unsurdur. Tarih boyunca, en küçük Türk topluluklarında bile

sosyo-kültürel açıdan ahlakın önemi açıkça görülmektedir; bu durum da ahlak felsefesinin günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır. Ancak, modern çağda ahlakın birçok şekilde zarar gördüğü ve bozulduğu da Atsız'ın vurguladığı temel meselelerden biridir. Bu çerçevede, Atsız, Türk ırkının ahlakını korumanın en önemli unsurlarından birinin, Türk ırkının diğer ırklarla karışmaması olduğunu ileri sürmüş; Ziya Gökalp'in "Ahlakın meydana gelmesinde en önemli sebep soydur. Bir toplumun ahlakı, soyunun karışması ile değişebilir." şeklindeki sözüyle bu düşüncesini desteklemiştir (Yilmaz, 2019).

2.15. Hüseyin Nihal Atsız'ın İslam Dinine Bakışı ve Bununla İlgili Yorumları

Bu bölümde, Hüseyin Nihal Atsız'ın İslam dinine yönelik anlayışı önemli bir inceleme konusu olarak ele alınmaktadır. Atsız'ın İslam ile ilgili fikirleri, çalışmanın çeşitli bölümlerinde detaylı bir şekilde incelenmiştir. Türk milliyetçiliği, Türk ahlakının korunması ve Türk ülküsü idealinin Atsız'ın düşünce sisteminde merkezi bir yeri olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, karşı çıktığı pek çok konu ve görüş bulunmaktadır; ancak, Atsız'ın İslam'a dair olumsuz bir tutum sergilemediği de vurgulanmalıdır. Atsız, Türk milletine sağladığı gaza ve cihat anlayışına birçok açıdan olumlu bakış açısıyla yaklaşmış; bu konudaki düşünceleri ise zamanla saptırılmıştır. Osmanlı Devleti'nin çöküşü ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu süreçlerinde, ülkenin çeşitli zorluklarla karşılaşması söz konusudur. Teğmen Kubilay'ın şehit edilmesi, Şeyh Sait İsyanı gibi olaylar, bu zorlukların yalnızca bazı örnekleridir. Türkiye Cumhuriyeti'nin yönetim yapısı açıktır ve bu yapı doğrultusunda varlığını sürdürür (Yilmaz, 2019).

2.16. Din ve Toplum İlişkisi Bağlamında Değerlendirmeler

Türkiye toplumu, din ve milliyetçilik konularında oldukça hassas bir denge gözetmektedir. Her ne kadar farklı düşüncelere sahip bireyler arasında eleştiriler yapılsa da bu konularda sağduyu ve temkinli bir yaklaşım öne çıkmaktadır. Türk milliyetçiliği ve din eksenindeki değerlendirmelerde, Hüseyin Nihal Atsız'ın toplum analizleri önem kazanmaktadır. Atsız, ideal ve ütopya kavramlarının sosyolojik olgulara dönüşmesi ile bu kavramların toplumsal bağların güçlenmesinde etkili olduğunu savunur. Daha önceki bölümlerde belirtildiği gibi, idealler ve ahlaktan yoksun bir toplum, sosyal bağları zayıf bir topluluk olmaktan öteye ulaşamaz. Dünya

üzerinde başarılı olan ve siyaset sahnesinde etkili olmuş ülkeler incelendiğinde, bu ülkelerin çoğunun ideal ve ütopya ekseninde hareket ettikleri görülmektedir. Türkiye'nin de bu bağlamda, çıkar ilişkilerinden uzak, ortak bir amaca yönelik sosyolojik gerçekleri mevcuttur. Atsız'ın görüşleri araştırıldığında, ahlaki çevrelerin sinema, ulaşım araçları, sosyal alanlar gibi çeşitli ortamlarda oluştuğu görülmektedir. Ancak ahlaki bozulmaya sebep olabilecek unsurların derhal ortadan kaldırılması gerektiğini ifade eder. Gevşek öğretmenler, zararlı filmler, uygunsuz kitaplar ve belirli sosyal mekânlar, Atsız tarafından milli ahlakın zayıflatıcı unsurları olarak nitelendirilmiş ve bu mekânlar "medeniyetin kanalizasyonları" olarak tanımlanmıştır (Atsız, 1942).

2.17. Hüseyin Nihal Atsız'ın Eserleri Üzerine Yapılan Çalışmalar

Hüseyin Nihal Atsız'ın 70. yıldönümü vesilesiyle Erol Güngör, Necmettin Hacıeminoğlu, Mustafa Kafalı ve Osman Fikri Sertkaya tarafından hazırlanan "Atsız Armağanı" adlı eser, 1976 yılında Ötüken Yayınları tarafından ilk kez yayımlanmıştır. Bu eser, Atsız'a ithaf edilen on sekiz yazı içermekte olup, edebi ve düşünsel bağlamda Atsız'ın katkılarını ele almaktadır. Daha sonra, 2017 yılında bu çalışma "Atsız Armağanı I" ve "Atsız Armağanı II" başlıklarıyla Altınordu Yayınları tarafından yeniden basılmıştır (Yalçin, 2019).

Hüseyin Nihal Atsız üzerine yürütülen akademik çalışmalar, çok çeşitli disiplinlerde derinlemesine incelemeler sunmaktadır. Bu bağlamda, 1996 yılında Hatice Kübra Hacımusalar'ın "Hüseyin Nihal Atsız'ın Deli Kurt Adlı Romanı Üzerine Cümle Bilgisinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi, Atsız üzerine yapılan ilk çalışmalardan biri olarak öne çıkıyor. Bunu takip eden yıllarda, 1997'de Şamil Bucak "Hüseyin Nihal Atsız Hayatı-Şahsiyeti-Eserleri" konusunda bir yüksek lisans tezi sunmuş. 2000 yılında Murat Katı, "Hüseyin Nihal Atsız'ın Eserlerinde Eski Türk Dini İnançlarının Tespiti ve Değerlendirilmesi" adlı çalışmasında Atsız'ın eserlerindeki inanç unsurlarını araştırmıştır. 2002'de Mustafa Murat Yurtbilir "*Turancılık ve Nihal Atsız"* üzerine bir tezle Atsız'ın ideolojik yaklaşımını incelemiştir. Aynı yıl Cihan Özdemir, "Hüseyin Nihal Atsız'ın Hayatı ve Edebi Eserleri Üzerine Bir İnceleme" başlıklı doktora teziyle yazarı eleştirel bir açıdan değerlendirmiştir. 2008'de Mehtap Yaman Nakiboğlu, "Hüseyin Nihal Atsız'ın Bozkurtlar Diriliyor Romanında Söz Dizimi" başlıklı bir yüksek lisans çalışması

yapmıştır. 2010'da Erhan Yeke, "Türk Dili ve Edebiyatı Derslerinde Metin Çözümlemesinde Hüseyin Nihal Atsız'ın Tarihi Romanlarına Üslupbilim Açısından Yaklaşım" konulu yüksek lisans teziyle Atsız'ın tarihi romanlarına üslup yönünden bir analiz sunmuştur. Ferit Salim Sanlı da *"Türkçülük Akımında Din Olgusuna Aykırı Bir Yaklaşım: Hüseyin Nihal Atsız ve Din"* başlıklı sosyolojik bir çalışma yapmıştır. Ayrıca aynı yılda Çiğdem Dağ, *"Hüseyin Nihal Atsız'ın Türk Kültür Tarihindeki Yeri"* üzerine bir yüksek lisans tezi hazırlattırarak akademik literatüre katkı sağlamıştır. 2012 yılında Hasan Çolak, "*Sabahattin Ali-Nihal Atsız Davası: İkinci Dünya Savaşı Esnasındaki Türk Dış Politikasının İç Politikaya Etkileri Üzerine Bir İnceleme"* başlıklı yüksek lisans tezi ile önemli bir konuya ışık tutmuştur. 2014'te Erdi Aksakal, "*Muhafazakâr Ütopist Aydın: Hüseyin Nihal Atsız ve Romanları" adlı bir yüksek lisans çalışması yaparken, Mehmet Fatih Yiğit de "Erken Dönem Cumhuriyet Türkiye'sinde Ulus İnşa Süreci ve Atsız Mecmua"* konusunu incelemiştir.2015 yılında Alev Uysal, "Hüseyin Nihal Atsız'ın Romanlarında İzleksel Yapı" başlıklı bir çalışma yürütmüştür. 2016'da Ozan Karabulak, "Türkiye'de Türkçü Hareket: Atsız Ekolü (1931-1975)" ile Burcu Aslan, "Hüseyin Nihal Atsız'ın Romanlarında Milli Romantik Duyuş Tarzı" üzerine çalışmaları ile dikkat çekmiştir. Aynı yıl Esra Kaan, "*Hüseyin Nihal Atsız'ın Bozkurtların Ölümü ve Bozkurtlar Diriliyor Adlı Eserlerinin Sözlük ve Söz Varlığı*" üzerine yüksek lisans tezi hazırlamıştır. 2017'de Zehra Yıldırım, "Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam ve Makaleler II Adlı Eserlerinin Sözlüğü ve Söz Varlığı" üzerine çalışmalarını tamamlamıştır. 2018 yılı, Abdülhamit Toprak'ın "Hüseyin Nihal Atsız ve Folklor" konulu doktora tezi ve Sümerya Güntürk'ün "*Hüseyin Nihal Atsız'da Kimlik Kültür Eğitim Kavramları*" adlı yüksek lisans tezi ile dikkat çekmektedir (Yalçin, 2019).

2.18. Ölümü

Atsız, 1975 yılında kardeşi Nejdet Sançar'ın beklenmedik vefatıyla derin bir sarsıntı yaşamıştır. Bu olay, Atsız'ın sağlık sorunlarının artmasına neden olmuş ve aynı yılın kasım ayında hastaneye kaldırılmasına yol açmıştır. Hastanede gerçekleştirilen testlerde hayati bir soruna rastlanmamakla birlikte, 10 Aralık 1975 tarihinde evinde geçirdiği ani bir rahatsızlık sonucu kalp krizi geçirmiştir. Doktorlar durumu tam olarak teşhis edememiştir. Ertesi gün, 11 Aralık 1975'te, bir başka kalp krizi sonucu yaşamını yitirmiştir. Cenazesi, 13 Aralık 1975 tarihinde geniş bir katılımla

gerçekleştirilmiş ve Karacaahmet Mezarlığı'na, kardeşi Nejdet Sançar'ın yanına defnedilmiştir. Cenaze namazı sırasında imamın "*er kişi niyetine*" ifadesine karşılık, Fethi Gemuhluoğlu'nun dile getirdiği, *"Hoca, bu musalla taşı şimdiye kadar böyle bir er görmedi*" sözü, Atsız'ın kişiliği ve değerleri konusunda önemli bir vurgulama yapmaktadır. Bu değerlendirme, Atsız'ın toplum üzerindeki etkisini ve kişisel niteliklerini akademik bir perspektiften anlaşılmasına olanak tanımaktadır (Beyhan, 2019).

3. HÜSEYİN NİHAL ATSIZ'IN ROMANLARI

Hüseyin Nihal Atsız'ın romanları, Türk edebiyatının önemli yapı taşlarından biri olarak, dönemin sosyo-kültürel dinamiklerini yansıtan derinlikli anlatımlara sahiptir. Yazar, eserlerinde milli kimlik, Türkçülük ve toplumsal değerlerle ilgili temaları ustalıkla işlerken, karakterleri aracılığıyla bireysel ve toplumsal çatışmaları da gözler önüne sermektedir. Atsız'ın romanları, tarihsel bağlamda vurguladığı unsurlar ve kullandığı dil zenginliği ile okuyucuya hem estetik bir deneyim sunmakta hem de milli bilinç oluşturma amacını gütmektedir. Bu bağlamda, yazarın eserleri, Türk edebiyatında ideolojik ve estetik yönleriyle dikkat çeken bir yer edinmektedir.

3.1. Bozkurtların Ölümü

Atsız, "Bozkurtların Ölümü" adlı romanını 1946 yılında İstanbul'da yayımlamış olup, bu eserin çeşitli baskıları 1951, 1955, 1958, 1962, 1966 ve 1970 yıllarında gerçekleştirilmiştir. Dokuzuncu ve onuncu baskılar ise 1973 ve 1974 yıllarında "Bozkurtlar" adı altında bir arada yayımlanmıştır. "Bozkurtların Ölümü" ve "Bozkurtlar Diriliyor" romanları, Atsız'ın Türk tarihinin en eski yazılı belgeleri arasında yer alan Orhun Yazıtları'nın romanlaştırılmış versiyonları olarak değerlendirilmektedir. Atsız, Orhun Yazıtları ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaları yakından takip etmiş ve bu bilgi birikimi doğrultusunda aktarma faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu bilimsel katkılar, yazarın edebi eserlerinde konu, karakterler ve eskinci terimler şeklinde kendini göstermiştir. İki romanın da temel konusu, Orhun Yazıtları dönemine denk gelen Göktürk Devleti'nin siyasi tarihi iken, karakterler de tarihin bu döneminde yaşamış önemli şahsiyetlerdir. Atsız, okuyucuyu bu tarihsel atmosfere sokabilmek amacıyla eserinde eskinci kelimeler kullanarak anlatımını zenginleştirmiştir (Yalçin, 2019).

Atsız Bozkurtların Ölümü'nün başlangıcında yer alan "*Romanın Hikâyesi*" başlığı altında eser, hayatın gerçekliğini yansıtma iddiasıyla dikkat çekmektedir. Yazar, romanın romantizm ve realizmin unsurlarını barındırmasına rağmen, yaşamın akışından kopmadan ve tarihe sadık kalarak, okuyucuya 1300 yıl öncesini deneyimleteceğini belirtmektedir. Eser, sadece tek bir kahramanın etrafında dönmemekte, aksine, hayatta olduğu gibi her karakteri bağımsız birer kahraman olarak sunmaktadır. Karşıt edebiyat akımlarının eserlerinde sıkça rastlanan, kadın ve

erkek kahramanları arasındaki aşk ilişkisine dayalı anlatı yapısının aksine, bu roman, yüzyılların sürekliliğini yansıtarak, tekrar eden klişelere saplanmadan, daha yenilikçi bir roman anlayışını ortaya koymayı hedeflemektedir (Atsız, 2004:7).

Atsız, romanının başında sunduğu görüşlerle eserin önemini vurgular. Yazar, hayatın gerçekliğini yansıtmayı amaçlamakta ve gerçeküstü bir dünya kurma arzusundan uzak durmaktadır. Bu bağlamda, roman okuyucusuna 1300 yıl öncesini "yaşatmak" istemesi dikkat çekicidir; bu, tarih bilgisi sunmanın ötesinde, okuyucuyu o dönemin atmosferine dâhil etme çabası olarak değerlendirilebilir. Atsız, kahramanlarını eserin başında tanıtmak yerine, akış içinde bireysel olaylarla ve karakterlerle tanıştırarak, her birini kendi içinde bağımsız ve birer kahraman olarak kurgulamıştır. Bu yapı, Dede Korkut Hikâyelerindeki birbirine bağlı ama ayrı hikâyelerin varlığına da benzerlik göstermektedir. Atsız'ın romanında yer alan birden fazla kahramanın hikâyeleri, birbirleriyle iç içe geçmiş bir biçimde sunulmakta ve böylece dinamik bir anlatım süreci sağlanmaktadır. Bu yönüyle, Atsız, o güne dek yazılan roman türlerinin dışına çıkarak yenilikçi bir roman tarzı oluşturmayı hedeflemiştir (Yalçin, 2019).

3.2. Bozkurtlar Diriliyor

Bozkurtların Ölümü romanının devamı niteliğindeki bu eser, Urungu ile Ay Hanım arasındaki aşk macerasını ve Göktürklerin yeniden devlet kurma mücadelesini merkeze alır. Romanın ana karakteri Urungu, Kürşad'ın kayıp oğludur ve kırk yaşlarının eşiğindedir. Annesi, vefatından önce kendisine gerçek kimliğini açıklamış ve bu bilgiyi kimseyle paylaşmayacağına dair yemin ettirmiştir. Bu nedenle, Urungu, soylu bir hayat sürmekten uzak, Taçam isimli bir oğlu ile birlikte sade bir yaşam sürmektedir. Oğlunu evlendirdikten sonra, Urungu Ötüken'e seyahat etmeye karar verir; bu yolculuk esnasında, bağımsızlık mücadelesi veren gruplara katılmayı planlamaktadır. Ötüken'e doğru ilerlerken, Dokuz Oğuz yüzbaşısı Kadır Bağa'nın Göktürkleri aşağılayan sözleri üzerine bir kargaşa çıkar. Bu durum, Dokuz Oğuz Kağanı Baz Kağan'ın kızı Ay Hanım tarafından sonlandırılır. Ay Hanım'ın güzelliği, Urungu'nun içinde bir aşk duygusunun filizlenmesine neden olur (Yalçin, 2019). Urungu'nun savaşçı karakterini beğenen Ay Hanım, ona Dokuz Oğuz ordusuna katılma teklifinde bulunsa da Urungu bu teklifi reddeder.

Bu arada Ötüken'de Kutluk Şad önderliğinde ve Tonyukuk'un katılımıyla bağımsızlık hareketi başlamıştır. Urungu da bu harekete iştirak etti. Mücadele sonunda II. Göktürk devleti kuruldu ve İlteriş Kağan adını alarak Kutluk Şad hükümdar oldu. Dokuz Oğuz güçlenirken Tonyukuk'un tavsiyesi üzerine savaşa karar verildi. Urungu aynı zamanda Dokuz Oğuzlara karşı düzenlenen ordunun bir parçasıydı. Savaş devam ederken Urungu, Ay Hanımının çadırına girdi ve ona evlenme teklif etti. Ay Hanım'ın ağabeyinin kızı olduğunu ve bu nedenle onunla evlenemeyeceğini söylemesi, Urungu'yu derin bir hayal kırıklığına uğrattı. Aşkı ile annesine verdiği söz arasında kalmış bir iç çatışma yaşamaya başladı. Yüzbaşı Örpen, Ay Hanım'ı yakalaması için Urungu'ya emir verdi, ancak Ay Hanım, Örpen'i öldürüp Urungu'yu yaraladıktan sonra kaçtı. Göktürkler savaşı kazanırken, Örpen'in oğlu Deli Ersegün intikam almak için Dokuz Oğuz'a gitti ama Ay Hanım'a karşı duyduğu sevgi nedeniyle mağlup oldu. Elçilik heyeti Dokuz Oğuz'a ulaştığında, Parsa Urungu'nun Kür Şad'ın oğlu olduğunu öğrendi. Bu bilgi, Ay Hanım'ın Urungu'nun artık düşmanı olmadığını anlamasına yol açtı. Tonyukuk, Dokuz Oğuz'un saldırı planlarından haberdar olarak kurultayı topladı ve savaş açma kararı alındı. Savaşta Ay Hanım hayatını kaybetti ve Urungu, onun cesedini alarak Ölüm Uçurumu'na doğru yola çıktı. Roman, Urungu'nun Ay Hanım ile birlikte uçurumdan atlamasıyla sona ermektedir (Yalçin, 2019).

3.3. Deli Kurt

"Deli Kurt," Atsız'ın tarihi romanlarından olup, Osmanlı İmparatorluğu'nun Fetret Devri'nde başlar ve 1444'teki Varna Savaşı ile sona erer. Roman, Ankara Savaşı'nın ardından Yıldırım Bayezid'in oğulları arasındaki taht kavgalarını ele alır. İsa Bey, hamile eşi Bala Hatun'u güvenli bir yere göndermek amacıyla, kendisine yakın bir asker olan Çakır'ı görevlendirir; bu süreçte Bala Hatun, kimliğinin gizli kalması şartıyla Çakır'ın köyüne, Satı Kadın'ın yanına yerleştirilir. İsa Bey, tahta geçme mücadelesinde başarısız olup hayatını kaybettikten sonra, Bala Hatun bir çocuk dünyaya getirir ve bu çocuğa Murat adı verilir. Çakır, on yıl sonra Çelebi Mehmet'in ordusunda sipahi olarak görev yaptığı dönemde köye geri döner ve Bala Hatun'un öldüğünü öğrenir. Ayrıca, İsa Bey'in oğlu Murat'a cesaretinden dolayı "*Deli Kurt"* unvanının verildiği bilgisine ulaşır (Yalçin, 2019).

Deli Kurt on altı, Evren ise on sekiz yaşına vardığında tımar sahibi olan Çakır onları yanına cebeli olarak alır. Deli Kurt, ilk muharebesinde isyancı Torlak Kemal'in başını kestiği için Şehzade Murat tarafından ödüllendirilmiştir. Üç yıl sonra, Deli Kurt'a Çakır'ın tımarına yakın bir tımar tahsis edilmiştir. Aynı zamanda Çelebi Mehmet ölmüş oğlu II. Murat tahta geçmiştir. Kendisini büyüten Satı Kadın'ı ziyarete gelen Deli Kurt burada Gökçen Kız Efsanesini Satın Kadın'dan dinler. Bu hikâyenin ardından, Deli Kurt da Gökçen Kız'a karşı merak duymaya başlamıştır. On sene sonrasında Satı Kadın, Çakır, Evren ve Deli Kurt Gökçen Kız Pınar'ının yanında yiyecek yerken Gökçen Kız'ı görürler. Olağanüstü özelliklere haiz kızın gözlerinden yeşil bir fer saçılmaktadır. Yemekten sonrasında Gökçen Kız'ın yanına gitmek için Yassı Tepe'ye doğru yola koyulan Deli Kurt, kızın gözlerini görmek ister. Sadece evleneceği adama gözlerini alıştırarak göstereceğini söyleyen Gökçen Kız'a bununla birlikte Türkmen beyinin oğlu da âşık olmuştur (Yalçin, 2019).

Deli Kurt, evli bir adamdır ve karısına karşı hissettiği sorumluluk, Gökçen Kız'a duyduğu bağlılıkla çatışma halindedir. Gökçen'in yanına dönmeyi arzulasa da Karamanoğulları'na karşı yürütülen bir sefere katılma emri alır. Osmanlıların bu savaşta zafer kazanmasının ardından Deli Kurt, bir Karamanlı askerini, yeniçerilerle çatışmayı göze alarak kurtarır. Bu durum, minnet duygusuyla dolu olan Varsak boyundan Balaban adındaki askerin ona obasında misafirlikte bulunma teklifini getirmesine yol açar. Obaya vardığında, Gökçen'in annesinin orada bulunduğunu öğrenir. Gökçen'in annesi Esen Börü, Anadolu'ya göç etmiş bir Uygur ailesine ait, gizli ilimlere sahip ve mucizevi güçleri olan bir kadındır. Deli Kurt, Esen Börü'den kızıyla evlenmek için izin talep eder. Esen Börü, Deli Kurt'un teklifini olumlu değerlendirerek Gökçen'in kendisi gibi "*ulu bir soydan*" geldiğini belirtir. Deli Kurt, bir Osmanlı şehzadesi olduğunu bilmediğinden bu duruma şaşırır. Obasına döndükten sonrasında Gökçen`i evlenmeye ikna eder. Bu süreçte Sırbistan ile cenk yapılacağı haberini alır ve orduya katılır. Savaş esnasında tutsak düşen Deli Kurt, bir yolunu bularak kaçar. Köyüne döndükten bir hafta sonrasında, Macarlarla yapılacak savaşa katılmak suretiyle yeniden yola çıkar. Yapılan harpte Osmanlı Devleti yenik düşer ve İzledi Geçidi'ndeki çatışma oldukça kanlı geçer; Çakır ve Evren hayatlarını kaybeder. Savaştan sonra Deli Kurt, Çakır'dan boşalan Karası Sancağı bölükbaşılığına atanır. II. Murat, Macarlarla on senelik bir antlaşma imzalayarak tahtını oğlu Mehmet`e devretmiştir. Bu sırada Deli Kurt, Satı Kadın`ın yanına

gittiğinde, Çakır`dan ve annesinden kalan mektupları görür. Satı Kadın, yaşlılıkla beraber dikkatini kaybedip gerçekleri açıklayınca Deli Kurt, bir Osmanlı şehzadesi olduğunu öğrenmiştir (Yalçin, 2019).

Macarların anlaşmayı bozarak Osmanlı ülkesine doğru saldırıya geçmesi üstüne II. Murat ordunun başına geçerek hızla Macarların üstüne gider. Bu ordunun arasında Deli Kurt da vardır. Varna önlerinde oluşturan muharebede Deli Kurt büyük başarı göstererek Macar kralını öldürmüş. Savaş sonrasında padişahtan izin alarak obasına dönen Deli Kurt, ailesini göremez. Köyü vuran selde karısının ve evlatlarının öldüğünü öğrenmiştir. Gökçen de Deli Kurt'un minik oğlunu kurtarmaya çalışırken sele kapılarak ölmüştür.

3.4. Ruh Adam

Atsız'ın son romanı "*Ruh Adam*", yazarın dostlarına duyurduğu bir devam eseri olan "*Yalnız Adam*"ın yazımını tamamlayamadan vefat etmesiyle birlikte öne çıkar. Atsız, eserde geçen olayların gerçekliği konusunda Yücel Hacaloğlu'na yazdığı bir mektupta, "*Ruh Adam*"ın ilk yazılışına göre önemli değişiklikler geçirdiğini ifade etmektedir. Romanda yer alan karakterlerin tamamen hayal ürünleri olmadığını, yalnızca birkaç yerde karakterlerin birden fazla kişilik veya birden fazla karakterin tek kişilik olarak sunulduğunu belirtir. Ayrıca, eserde geçen olayların gerçeklik payı taşıdığını, ancak çoğunluğunun temsili bir anlatım şeklinde ele alındığını vurgular (Hacaloğlu, 2013).

"*Ruh Adam*" romanının başındaki "*Uygur Masalı*", romandan bağımsız görünmesine rağmen aslında onun özlü bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Masalı, edebiyat öğretmeni Ayşe Pusat anlatır. Ayşe'nin eşi Selim Pusat, harp tarihi dersi veren bir komutanla yaşadığı bir tartışma sonucu askerlikten atılmıştır. Kralcı görüşleri nedeniyle hapse atılan Selim'e, cumhuriyet rejimini yıkma ve vatan hainliği suçlamaları yapılmıştır. Bu olaylar nedeniyle Ayşe Pusat da öğretmenlik görevinden uzaklaştırılır. Üç yıl aradan sonra tekrar görevine döndüğünde, gideceği kız lisesinde soğuk bir karşılamayla yüz yüze gelir. Diğer öğretmenlerin yapmacık tutumları karşısında öğrencilerin nasıl tepki vereceğini merak eder. Yeni tanıştığı Güntülü, edebiyata dair yanıtlarıyla Ayşe Pusat'ı etkilemeyi başarır. Geriye dönüş tekniği sayesinde Selim Pusat'ın yaşadığı olaylar aktarılmaktadır; askerliği en yüce değer olarak gören Selim Pusat, bir albayla yaşadığı tartışmanın neticesinde tutuklanır.

Vatan hainliği gibi ciddi suçlamalardan dolayı Selim Pusat ve arkadaşı Şeref, on beş yıl hapis cezasına çarptırılırlar; fakat Askeri Yargıtay cezalarını ikişer yıla indirmiştir (Beyhan, 2019). Hapisten çıktıktan sonra Şeref'in intiharı, Selim Pusat üzerinde derin bir etki bırakır.

Selim Pusat, yaşadığı olumsuz gelişmelerin etkisiyle içinde bulunduğu ortamdan iğrenerek alkol bağımlılığına yönelir. Eşi Ayşe Pusat ile arası açılan Selim, tanıştığı Güntülü'ye karşı bir yakınlık hissetmeye başlar. Çamlı Koru'da yalnız kalma isteğiyle sık sık gittiğinde, kim tarafından söylendiğini anlayamadığı şiir mısraları duyar. Evine dönmek üzere ayrılmak üzereyken, Leyla Mutlak adlı biriyle karşılaşır; bu kadın, Kanuni Sultan Süleyman'ın katledilen oğlu Şehzade Mustafa'nın soyundan geldiğini öğrendiğinde, ona karşı büyük bir sevgi ve saygı duymaya başlar. Selim, Leyla Mutlak'ın Yek adında biri tarafından izlendiğini fark eder. Ve bu kişinin çirkin, kambur ve aksak yürüyüşü ona tiksinti verir. Yek ile yaşadığı tartışma sonucunda, oturdukları sırayı başına geçirip ondan kurtulsa da Yek bir anda gözden kaybolur. Selim için bir çıkış yolu olarak, eski arkadaşı Yarbay Tahsin'in Tarihi Evrak Komisyonu'nda iş teklif etmesi oldukça umut verici görünür ve bu teklifi değerlendirir (Hacaloğlu, 2013). Ancak, iş arkadaşlarından Osman Fişer'in Yek'e benzemesi, Selim Pusat'ı şaşırtarak durumu daha da karmaşık hale getirir.

Ayşe Pusat, eşinin moralini yükseltmek amacıyla bir kır gezisi düzenler ve bu etkinliğe Güntülü de katılır. Gezi sırasında Selim Pusat, daha önce şiir okuyan meçhul sesin Güntülü'ye ait olduğunu anladığında, ona bu şiirin kime yazıldığını sorar ve "sizin" yanıtını alır. Güntülü, Selim'e Mete ordusunda subayken sevgilisine ok atmadığı için cezalandırıldığını ve o sevgilinin kendisi olduğunu açıklar. Bu açıklama Selim'i derin bir şaşkınlığa sürüklerken, zamanla ona âşık olduğunu hem kendisine hem de Leyla Mutlak'a karşı duygularını kabul ettiğini gösterir. Selim Pusat'ın yaşı kırk üç, Güntülü'nün ise on sekizdir, bu durum çevresindeki Yek ve Dr. Cezmi Oğuz tarafından da onaylanır. Arkadaşının hayaleti Şeref ise, Selim Pusat'ı sevgilisi için ok atmamakla suçlayarak geçmiş hatalarına atıfta bulunur. Bir gece sarhoşken Güntülü'nün evine gizlice girmeye çalışan Selim Pusat, Şeref'in hayaletiyle karşılaşır. Yirmi beş yaş genç birine âşık olduğunu kabul eden Selim, Güntülü'ya aşkını anlatan bir mektup yazar, ancak mektup Güntülü tarafından geri çevrilir. Sonrasında Yek, Selim'e bir mahkeme celbi getirir ve onu Tanrı'nın huzurunda yapılacak bir duruşmaya davet eder (Beyhan, 2019). Bu mahkemede

melekler, peygamberler, Türk hükümdarları, Şeref'in ve babasının da bulunduğu herkes Selim'i suçlu bulur. Fakat annesi, ona merhamet için el kaldırır

Roman, Selim Pusat'ın Tanrı tarafından kendisine benzeyen Kubudak ile karşılaşması ve bu çatışmanın getirdiği sonuçları ele alır. Selim Pusat, birkaç gece sonra Çamlı Koru'da Kubudak ile karşılaştığında, Şeref, Yek ve Leyla Mutlak'ın nişanlısının özdeşleştiği bir deneyim yaşamaktadır. Bu karşılaşma, kılıç kavgası ile sonuçlanır ve Selim Pusat ağır yaralı bir şekilde ayrılır. Hastanede gözlerini açtığında, oğlu Tosun'un subay olacağına dair söylediği sözlerin ardından birden kaybolması olayın trajik yönünü pekiştirir. Romanın son kısmı, başta bahsedilen Uygur Masalı'na benzer bağımsız bir görünüm sunmasına rağmen, önceki olaylarla bağlantılıdır. Bu dönüşümler hem bireysel hem de toplumsal hafızanın etkilerini sorgularken romanın ana temalarından olan kimlik ve kader arasındaki ilişkiyi derinlemesine irdeler (Hacaloğlu, 2013).

3.5. Dalkavuklar Gecesi

Atsız'ın satirik romanı Dalkavuklar Gecesi, Atatürk dönemindeki dalkavukluk olgalarını hicveden bir eser niteliğindedir. Romanın karakterleri, ilk bakışta çağrışım yapmamakla birlikte, adlarının harfleri tersten okunduğunda, söz konusu dönemde yaşamış pek çok ünlü kişiyi ortaya çıkarmaktadır. Romanın özgün karakterleri arasında Hantülyas, Şilka, Kral Şuppiluliuma ve Tutaşil'in yarattığı imaj dışında, bu ters okuma durumu diğer karakterler için de geçerlidir. Örneğin, Bilgin İkeznini Zeki Velidi Togan'ı, Filozof İlanasam Hasan Ali'yi, Cüce İrdas Sadri Ertem'i, Başhekim Ziza Şevket Aziz Kansu'yu, Pilga Reşit Galip'i ve Sabba'yı ise Atatürk'ün yaveri Cevat Abbas olarak tanımak mümkündür. Kâhin Şilka, romanda açıkça Atsız'ın kişiliğini sembolize ederken, Şilka ile Atsız arasında belirgin bir ses benzerliği olmaması dikkat çekmektedir. Ancak, Şilka'nın oğlu Murya ile Atsız'ın oğlu Yağmur arasındaki ilişki, önemli bir örtüşme oluşturmaktadır.Zamanı ve mekanı belirsiz olan roman, Hatti ülkesinde geçmekte olup, dalkavukluğun devlet yönetimi üzerindeki derin etkilerini ele alır. Saray mahzenlerinde, zehir olarak bilinen içkilerin aslında şarap olduğunun anlaşılması, halkın bu içkiden tüketmeye yönelmesine sebep olmaktadır. Kralın liderliğindeki içki meclislerinde dalkavukluk faaliyetleri yaygınlık kazanırken, bu meclislere yalnızca Kâhin Şilka ve Başkomutan Tutaşil katılmamaktadır. Roman bağlamında, Kaska ülkesine karşı gerçekleştirilen savaş ise,

ordudaki yabancı askerlerin kaçışı nedeniyle zorluklar içinde sonuçlanmakta; bu zafer, "Kahramanlık Gecesi" olarak kutlanmaktadır. Kutlamalar sırasında halkın, başkomutan lehindeki gösterileri üzerine, iftiralar neticesinde Gözden düşen Tutaşil, başkomutanlıktan görevden alındı. Gecenin sonunda ise halk, dalkavuk vezirlere yönelik hakaretler savurarak alay etmektedir (Atsız, 2015).

3.6. Z Vitamini

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'nün önderliğinde toplanan Bakanlar Kurulu'nda, tanıdık isimlerin yanı sıra kurgusal karakterlerden oluşan yabancı bakanlar da bulunmaktaydı. Toplantıda yapılan tartışmalar, ciddiyetten uzak, absürt bir atmosferde geçti. İsmet İnönü ve bakanların, Z vitaminini kullanarak hala hayatta kaldıkları ortaya çıktı. Ciddi meselelerin gündeme gelmesiyle, bütçenin yarısının Z vitaminine ayrıldığı, orduda 977 general varken yalnızca 599 teğmen ve üsteğmen bulunduğu, bir milyon askere karşılık sınırlarda sadece birer tabur asker bırakıldığı ve donanmanın lağvedildiği gibi çarpıcı gerçekler açığa çıktı. Ayrıca, Türk kelimesinin yasaklanarak "*beşer*" terimiyle değiştirilmesi, Türkiye'nin adının "*Beşeristan*" olarak yenilenmesi ve vatandaşların isimlerinin kaldırılarak her bireye numara verilmesi gibi absürt kararlar alındı. Deniz kıyısında yaşayanların balıkların ölmemesi için her gün denize sıcak su dökmesi kararlaştırıldı. Türkçeye –er ve –di biçiminde iki yeni ek getirilmesi de gündemdeydi. Bu kararların her saat başı İnönü'nün sesiyle radyo üzerinden halka duyurulması planlandı. Sonuç olarak, halk ve ordu ayaklanma noktasına geldi. Devlet yönetimi, durumu kurtarma çabası içindeyken, Cumhurbaşkanı İnönü özel bir uçakla İnönü Şehitliği'ne iniş yaptı; ancak mezarlarından kalkan şehitler onu kabul etmeyerek lanetler okudu ve bir kasırga etkisiyle parçalandı (Küçüktepe, 2016).

3.7. Şiirleri

Yolların Sonu

Tüm şiirleri, 1946 yılında İstanbul'da yayımlanan "Yolların Sonu" adlı şiir kitabında yer almaktadır.

3.8. Hikayeleri

Atsız'ın hikâye türünde pek fazla eser vermediği söylenebilir. Kısa hikâyeleri genellikle beş on sayfa civarındadır ve bu eserlerini "*Atsız Mecmua*"da yayımlamıştır. Hüseyin N. Atsız'ın hikâyeleri ilk olarak (Y.D.) imzasıyla Atsız Mecmua'da, daha sonra ise (Atsız) imzasıyla Çınaraltı, Orkun, Ötüken gibi dergilerde yer almıştır.

Dönüş

"Orhun Dergisi'nde 1943 yılında (Atsız) imzasıyla, Atsız Mecmua'da ise 1931 yılında (Y.D) imzasıyla yer almıştır." (Ercilasun, 2018a: 9).

Şehidlerin Duası

"Atsız Mecmua'da 1931 yılında Y.D. imzasıyla, Orhun Dergisi'nde ise 1943 yılında Atsız imzasıyla yayınlanmıştır." (Ercilasun, 2018a: 9).

Erkek Kız

"1931 yılında Atsız Mecmua'da Y.D. imzasıyla yayımlanmıştır." (Ercilasun, 2018: 9).

İki Onbaşı, Galiçya

1917... "Bu eser, 1931 yılında Atsız Mecmua'da (Y.D), 1943'te Çınaraltı dergisinde (Atsız) ve 1966'da Ötüken dergisinde (Atsız) yayımlanmıştır." (Ercilasun, 2018a: 9).

Her Çağın Masalı

Bu eser, 1931'de Atsız Mecmua'da (Y.D), 1943'te Çınaraltı dergisinde (Atsız) ve 1966'da Ötüken dergisinde (Atsız) yayımlanmıştır Ercilasun, 2018a: 9).

4. DEĞER EĞİTİMİ KURAMSAL ÇERÇEVE

Değer eğitimi ile ilgili kuramsal çerçeve, değerlerin bireylerin davranış ve tutumlarını şekillendiren önemli unsurlar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, ahlaki, sosyal ve kültürel değerlerin eğitim sürecindeki rolleri üzerinde çeşitli teorik yaklaşımlar sunulmaktadır. Değerlerin bireyleri yönlendirmedeki etkisi, eğitim ortamlarında nasıl şekillendiği detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

4.1. Değer Tanımı ve Özellikleri

Znaniecki'nin sosyal bilimlere katkıda bulunan "*değer*" terimi, Latince "*valere*" kelimesinden türemiştir. Bu kelimenin anlamı, "*kıymetli olmak*" veya "*güçlü olmak*" şeklindedir (Bilgin, 1995).

"*Değer*" kavramı, TDK Genel Türkçe Sözlük'ünde (2018) şu şekilde tanımlanmıştır:

1. Bir şeyin kıymetini belirlemeye yarayan soyut bir kavramdır; bu, bir nesnenin veya durumun karşılığında aldığı değer ve önemi.

2. Bir şeyin para ile değerlendirilebilen karşılığı, maliyet, değer, fiyat veya finansal değer.

3. Üstün nitelik, yetenek, değer.

4. Üstün, faydalı özelliklere sahip olan kişi.

5. Bir bireyin ihtiyaç duyan ve arzu eden bir varlık olarak nesneyle kurduğu ilişkiyi ifade eden kavram.

6. Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayılarla ifade edilmesi,

7. Bir ulusun sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini içeren hem maddi hem de manevi unsurların toplamı.

Halstead ve Taylor (2000) değerleri, "Davranışları yönlendiren genel ilkeler ve temel inançlardır; bu ilkeler, eylemlerin olumlu ya da arzu edilen bir şekilde değerlendirildiği ölçütlerdir" şeklinde ifade edilebilir.

Hökelekli'ye (2011) göre değer, "Davranışlarımızı yönlendiren ve rehberlik eden inançlar ile kurallardır. Eylemlerimizin uygunluğunu, etkinliğini, estetiğini ve etik boyutunu belirleyen ilke ve standartlardır." şeklinde yeniden ifade edilebilir.

Demircioğlu ve Tokdemir (2008), değerlerin, bireylerin düşünce ve eylemlerini etkileyen ve bu süreçlere yön veren zihinsel olgular olduğunu ifade etmektedir. Toplumsal değişim, değerlerin yeniden gözden geçirilmesini ve değer eğitiminin öneminin artmasını gerektirmektedir.Bu bağlamda, her davranışın arka planında değer veya değerler bulunmakta olup, bu durum bireylerin toplumsal hayattaki karar verme süreçlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Değer kavramı, bireylerin belirli kişi, varlık, olay veya durumlara karşı gösterdikleri duyarlılıkları ifade etmekte olup, Yaman (2014) tarafından bu şekilde tanımlanmaktadır. Ulusoy ve Dilmaç (2015, s.16), değerleri, insanların davranışlarını yönlendiren inançlar dizisi olarak tanımlarken, Dökmen (2006) bu kavramı, kişilerin yaşam hedefleri ve belirli davranışlarının diğerlerine kıyasla daha üstün olduğuna dair tutarlı ve derin bir inanç olarak açıklar. Bu bağlamda, değerler, bireylerin yaşamlarını şekillendiren temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır.

Değerler, hayatımıza derin bir anlam katarak bireyin insan olma niteliğini belirleyen en önemli kaynaklardır. Çağlayan (2006) değerleri, imkânsız olanı mümkün kılma ve istenen hedeflere ulaşmada yardımcı olma kapasitesine sahip unsurlar olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda, değerler insanın içsel potansiyelini ortaya çıkarırken, dış dünyaya etkisini ve anlamını da güçlendirir. Aydın (2011) ise değeri, bireylere ve gruplara yarar sağlayan, istenilen ve beğenilen unsurlar olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlar, değerlerin bireylerin ve toplulukların psikolojik ve sosyal dinamiklerinde oynadığı kritik rolü vurgulamaktadır.

Seyyar (2003), değerlerin toplumun kültürü üzerindeki belirleyici rolünü vurgulayarak, bu değerlerin farklı kültürler arasında ayrım yaratmakta ve toplumsal bütünlüğü pekiştirmekte önemli bir işlev üstlendiğini belirtmiştir. Aynı şekilde, Yapıcı, Kutlu ve Bilican da her toplumun varlığını sürdürebilmek için değerlere muhtaç olduğunu ifade etmekte, değerlerin toplumsal kültürü özgünleştirerek diğer kültürlerden ayırt edici bir özellik kazandırdığını ve “biz” ile “onlar” ayrımını tesis ettiğini, bu süreçlerin süreklilik kazanmasını sağladığını savunmaktadır. Bu bağlamda, değerler, toplumsal yapı içerisinde bireylerin bir arada varlığını sürdürebilmeleri için hayati öneme sahiptir.

Değerlerle ilgili yapılan açıklamalar ve tanımlar incelendiğinde, değer kavramının aşağıdaki özellikleri öne çıkarılabilir:

* Kültürden bağımsız olarak düşünülemezler.

* Tutum ve davranışları şekillendirirler.

* Yaşamda kararsız kaldığınızda, karar vermeyi kolaylaştıran unsurlar ortaya çıkar.

* Birleştirici unsurlar oluştururlar.

* Bireylerin hayatını şekillendirirler.

* Zamanla farklı faktörler ve bireyler nedeniyle değişkenlik gösterebilirler.

* Bireyin ve toplumların davranışlarını anlamada büyük bir rol oynarlar.

* Bireyler, duygu, düşünce ve davranışlarıyla sıkı bir ilişki içerisindedirler (Girmen, 2013).

Değerler, bireyler ve toplumlar için doğal kontrol mekanizmaları işlevi görmektedir. Bu değerler, bireylerin hayatlarında yönlendirme ve düzenleme sağlarken, toplumsal düzeyde de bir iç disiplin oluşturarak bireylerin yaşamlarına etki eden güçlü bir etmen haline gelir. Gelenekler, görenekler, örf ve adetler, milli ve manevi duygular bu değerlerin topluma yansımasının temel bileşenleridir. Sonuç olarak, bu yansımalar bireyler ve toplum arasında bir bütünlük sağlayarak, toplumun sürekliliğini temin etmektedir.

4.2. Değerler Eğitiminde Estetik

Estetik terimi, ilk olarak Alman filozof Baumgarten tarafından tanımlanmış olup, kökeni Grekçe 'aisthesis' veya 'aisthanesthai' kelimelerine dayanmaktadır. Estetiğin odak noktası, duyusal değer olan güzellik ile ilişkilidir; bu bağlamda, duyumsal bilgiyi de kapsamaktadır. Doğada bulunan varlıkların dışındaki insan yapımı eserler sanat olarak adlandırılmakta ve sanat eserleri bu üretimlerin sonucunu temsil etmektedir. Güzellik ve değer kavramları henüz kesin bir tanıma ulaşmamış olmasına rağmen, güzellik genel anlamıyla haz veren, değer ise fayda sağlayan unsurlar olarak kabul edilebilir. Her sanat eseri, izleyiciler tarafından yüklenen estetik bir değer taşır; roman, hikâye ve şiir gibi edebi türler de bu kategoriye dâhildir. Estetik, bir değer olarak değerler hiyerarşisinde önemli bir yer edinmelidir. Atsız'ın eserleri, özellikle "Bozkurtlar" ve "Deli Kurt" romanlarında, tarihin derinliklerinden gelen kahramanları ince bir dil işçiliğiyle okuyucuya sunarak estetik bir haz yaratmaktadır. "Ruh Adam" romanındaki Selim Pusat karakteri aracılığıyla yazar, metafizik bir

boyutta aşkı tanımlamakta ve ihanet teması üzerinde derinlemesine düşünmeye sevk etmektedir. “Dalkavuklar Gecesi” ve “Z Vitamini” eserlerinde, dönemin yönetim anlayışını eleştiren alaycı bir üslup benimseyen Atsız, edebi üretimlerinde kahramanlık ve milli ruh gibi temaları işlemiştir; aşkı tasvirindeki derinlik ise yüksek bir estetik değer ve haz sunmaktadır (Cevizci, 2017).

4.3. Değerler Eğitimi ve Aile

Aile, çocuklar için önemli bir eğitim ortamıdır ve onların değerleri tanıması, benimsemesi ve davranış şekillerini öğrenmesi açısından ilköğretim alanıdır. Çocuk, dünyaya gelir gelmez olumlu duygularını pekiştirme ve uygun davranışlar kazandırma süreci aile içinde başlar. Bu nedenle, ailenin çocuğun kişilik gelişimi için uygun bir zemin sunması oldukça önemlidir. Zira ailenin bilinçli ve sağlıklı yapısı, toplumun geleceği için güvence niteliğindedir. Değerlerin eğitim alanında ele alındığı durumlarda, okul, toplum ve aile gibi üç sosyal kurumun etkileşimi göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bağlamda, eğitimle ilgili değerlerin belirlenmesinde öğretmenler, öğrenciler, okul yöneticileri, okul çalışanları ve ailelerin görüşlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Böyle bir süreçte, paydaşların değerler konusundaki eğitimi samimiyetle benimsemesi ve etkinliğe katılması sağlanır (Özensel, 2003).

Değer eğitimi, ailenin sunduğu ortamda tutarlılıkla sağlanmalıdır; aksi takdirde bu eğitim etkisiz hale gelir. Verilen değerlerle sergilenen tutum ve davranışlar arasında bir tutarsızlık varsa, çocukların bu değerleri algılaması güçleşir ve sonuç itibarıyla bu eğitimden beklenen fayda gerçekleşmez. Bu bağlamda, aile içindeki davranışların tutarlı olması kritik bir öneme sahiptir (Şahin, 2013). Ayrıca, bireylerin sağlıklı bir aile ortamında yetişmesi, değerleri benimsemeleri ve bu değerlere sahip çıkmaları açısından oldukça etkilidir. Nitelikli bir aile yapısı, bu sayede toplumsal kalitenin temellerini atarak bireylerin değerleri model alarak öğrenmelerine zemin hazırlar (Gürhan, 2017).

4.4. Değerler Eğitimi ve Okul

Değerlerin kazanımı, her bireyin yaşamı boyunca sürekli bir süreçtir. Bu nedenle, eğitim kurumlarında insan davranışlarını sistematik bir şekilde geliştirmek için değerler eğitimine gerekli önemin verilmesi son derece önemlidir. Özellikle

değerlerin giderek azaldığı toplumlarda, değerler eğitimine olan ihtiyaç daha da belirgin hale gelmektedir. Her toplum, kıskançlık, toprak mücadelesi, açgözlülük ve hile gibi insan doğasına özgü özellikleri sosyal kontrol mekanizmaları ve kurallar aracılığıyla denetim altında tutmak zorunda kalmaktadır; ancak bu konuda her toplumun başarı düzeyi aynı değildir. Bu durum, toplumların etkili bir değerler eğitimi sağlayabilmesi için değerler konusuna daha fazla ağırlık verilmesi ve bu eğitim süreçlerine öncelik tanınması önemlidir. Bireyin aile, okul ve sosyal çevresindeki deneyimleri, değerler eğitiminde kritik bir rol oynamaktadır. Okullar, bireylerin karakter gelişiminin en kritik dönemini kapsamaktadır; bu nedenle ailede kazanılan değerlerin, okullarda pekiştirilmesi yoluyla hem sosyal hem de evrensel değerlerin başarıyla edinilmesi mümkün olmaktadır (Çelik, 2016).

Değerler, aile ve akran grubu gibi sosyal çevreler yanında, okulların da önemli bir rol üstlendiği eğitim ortamlarında öğretilmektedir. Okullar, değerlerin formal bir çerçevede öğretim sürecinde sistematik ve planlı yöntemler kullanarak, eğitimli bireyler aracılığıyla hedeflenen kazanımlara ulaşmayı sağlamaktadır. Bu bağlamda, okul ortamında değerlerin kazandırılması, aile ve akran gruplarından farklılık göstermesi beklenmektedir (DoktaşYeşiltaş, 2015).

4.5. Değerler Eğitimi ve Öğretmen

Türkiye'de giderek daha fazla önem kazanan değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmalar, çocuklara sevgi, saygı, dürüstlük ve hoşgörü gibi değerlerin aktarılması amacıyla çeşitli eğitim programlarının geliştirilmesine odaklanmıştır. Bu programlarla, çocukların değerlerle tanışması ve yaşıtlarıyla çeşitli etkinliklerden yararlanarak bu kavramlar üzerinde düşünmeleri hedeflenmektedir. Ancak, bu yaklaşım daha çok bilişsel süreçlere dayanırken, değerlerin yaşantı yoluyla öğrenildiği gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır. Değerlerin, sosyal bir ortam olan okullarda çocukların tutum ve davranışlarını şekillendirdiği göz önüne alındığında, sınıflardaki ortak yapının öğrencilerin değer gelişimi için uygun bir zemin oluşturduğu söylenebilir. Bu bağlamda, öğretmenler öğrencilere belirli sorumluluklar vererek ve olumlu ya da olumsuz pekiştireçler, değerlerin gelişimine katkı sağlayabilir (Aydın ve Akyol Gürler, 2014). Eğitimciler umut etme, sevgi, güven, saygı ve affetmek gibi değerlerin öğretilmesi konusunda hemfikirdirler; ancak bu değerlerin nasıl öğretileceği konusunda sıkıntılar yaşadıkları gözlemlenmektedir.

Eğitim ortamlarında karşılaşılan bazı sorunlarda öğretmenlerin, öğrencilerine rehberlik ederek olumsuz tutum ve düşüncelerin yerine olumlu olanların geçmesini sağlamaları oldukça önemlidir (Kasapoğlu, 2013).

Bu süreçte öğretmenlerin, değer öğretimini müfredat çerçevesinde etkin bir şekilde gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu bağlamda, öğrencilere değer kazandırmada öğretmenlerin rolü son derece önemlidir (Çetin, 2013). Öğrencilere değerler aktarılırken çeşitli yöntemler kullanılabilir; ancak hangi yöntemin tercih edildiği hususunda asıl belirleyici olan faktör, öğretmenin tutum ve yaklaşımıdır (Öztürk Demirbaş ve Çelikkaya, 2012).

Değerler eğitimi sürecinde öğretmenlerin rolü son derece kritiktir; bununla birlikte, bu sürecin etkinliği yalnızca öğretmenlerin çabaları ile sınırlı değildir. Eğitim kurumları ve ailelerin de değer eğitimine aktif katılım göstermesi gerekmektedir; yoksa bu eğitimlerin kalıcı olması beklenemez. Öğretmenler, ders içi ve dışındaki uygulamaları, öğrencilere önerdiği kitaplar ve diğer materyaller aracılığıyla değerleri kazandırma görevini üstlenirler. Bu bağlamda, öğretmenlerin çok yönlü bilgi sahibi olmaları, onları yönlendiren ve öğrencilere rehberlik eden birer ışık haline getirmektedir. Dolayısıyla, öğretmenlik mesleği, yalnızca bilgi aktarımı ile değil, aynı zamanda değerlerin benimsenmesi ve geliştirilmesi açısından da zorlu ve önemli bir sorumluluk taşımaktadır (Doktaş Yeşiltaş, 2015, s.19).

4.6. Değer Yaklaşımları

Geleneksel toplumlarda değer eğitimi, genel olarak model alma, telkin etme, kural ezberleme ve sorgusuz kabulle gerçekleştirilirken, demokratik toplumlar bu süreçlerin tam tersine ihtiyaç duymaktadır. Bireylerin kendilerini rahatça ifade edebilmesi ve politik sistemde yer alabilmesi için bu yöntemler yetersiz kalmaktadır; zira demokratik yapılar, değerlerini kabul eden ve bağımsız kararlar alabilen bireyler talep etmektedir. Bu bağlamda, değerler eğitimi yaklaşımlarının bu süreci desteklemesi önemlidir. Tarihsel olarak birçok yaklaşım mevcuttur. Bu yaklaşımlar arasında, bazı kişiler değerlerin doğrudan öğretilmesine odaklanırken, diğerleri sorgulayıcı ve yansıtıcı düşünmeyi ön plana çıkarmaktadır. Bu yöntemler hem resmi ders programlarını hem de örtük müfredatları kapsar. Okullarda değerlerin, geleneksel telkin etme yöntemiyle öğretilmesinin yanı sıra, değer açıklama yaklaşımıyla öğrencilerin bu değerleri içselleştirmesi mümkündür. Bununla birlikte,

öğrencilerin değerleri anlaması için değer analizi ve ahlaki ikilem yaklaşımları da etkili birer yöntem olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamdaki çeşitli yaklaşımlar ve yöntemler, değerler eğitimi sürecinin niteliğini artırma potansiyeline sahiptir (Doğanay, 2007).

4.6.1. Telkin Etme Yaklaşımı

Telkin etme yaklaşımı, 1970 yılında Blanchette ve 1974 yılında Bensley tarafından oluşturulmuş bir pedagojik çerçevedir. Bu yaklaşımın ana hedefi, öğrencilere belirli değerleri kazandırarak bu değerlerin benimsenmesini, davranışlara dönüşmesini ve bireysel değişimi teşvik etmektir. Telkin etme yöntemi, bireylere doğrudan değerlerin öğretilmesinin yanı sıra, bu değerler doğrultusunda bireylerin davranışlarının şekillendirilmesine odaklanarak olumlu nitelikler kazandırmayı hedeflemektedir. Amaç, öğrencilerin kişisel ve sosyal gelişimlerini destekleyerek, toplumda daha kaliteli bireyler olarak yer almalarına yardımcı olmaktadır (Doğanay, 2009).

Telkin etme yaklaşımı, eğitimdeki en eski yöntemlerden biridir ve öğretmen merkezli bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenler değer öğretimini gerçekleştirmek amacıyla çeşitli yöntem ve tekniklerden yararlanmaktadır. Bu süreçte rol yapma, pekiştireç kullanma, taklit, oyunlar ve model alma gibi çeşitli pedagojik yöntemler uygulanmaktadır.Bu yöntemler, öğrenme sürecini destekleyerek öğrencilerin değerleri içselleştirmelerine katkı sağlamaktadır (Yel ve Aladağ, 2014).

4.6.2. Ahlaki Gelişim Yaklaşımı

Bu yaklaşımın ana hedefi, öğrencilere yol göstererek davranışlarının gelişimini teşvik etmektir. Öğrencilere grup çalışmaları aracılığıyla örnek olay yöntemi uygulaması sağlanarak, düşünmeye teşvik edilir ve ahlaki ikilemler üzerinde tartışma ortamı oluşturulur. Böylece öğrenciler, konu hakkında derinlemesine düşünme ve tartışma fırsatı bulur ve bu süreçte bir sonuç elde etmelerine olanak tanınır. Ancak burada asıl önemli olan, ulaşılacak sonuç değil, bu sonuca ulaşırken izlenen düşünme sürecidir. Ayrıca, değerlerin öğretiminde hikâyelerden yararlanmak da mümkündür; hikayelerin sonunda öğrencilerin görüşlerine başvurularak düşünceleri öğrenilir. Bu bağlamda, yine vurgulanması gereken nokta, çözümden ziyade, ona ulaşma sürecinde kullanılan akıl yürütme yöntemleridir (Aktepe, 2010).

4.6.3. Değer Analizi

Sosyal bilimciler tarafından geliştirilen bu yöntem, öğrencilere değerlerle ilgili karşılaştıkları sorunları bilimsel ve mantıklı bir bakış açısıyla ele alma yeteneği kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede amaçlanan, değerlerin veya belirli soruların değerlendirilmesi esnasında duygusal unsurları bir kenara bırakıp, yalnızca akıl yürütme yöntemleriyle karar verme sürecine odaklanmaktır. Böylece öğrencilerin nesnel bir değerlendirme yaparak, karşılarındaki sorunları daha rasyonel bir perspektiften ele alabilmeleri hedeflenmektedir (Doğanay, 2009).

4.6.4. Değer Açıklaması

Öğrenciler, yetişkinler gibi çeşitli sorunlarla karşılaşmaktadır ve bu sorunlara çözüm bulabilmek için belirli kararlar almak durumundadırlar. Alınan bu kararlar, öğrencilerin değerleri ve tutumları çerçevesinde şekillenmektedir. Öğrencilerin sahip olduğu değerleri net bir şekilde ifade etmeleri, karşılaştıkları problemleri daha etkili bir şekilde çözmelerine katkıda bulunmaktadır. Bu süreç hem bireysel hem de sosyal düzeyde önemli bir gelişim fırsatı sunmaktadır (Akbaş, 2008).

4.6.5. Karakter Eğitimi

Karakter eğitimi yaklaşımı, hedefi ve öğretim yöntemleri açısından telkin etme ve değer açıklama yöntemlerinden belirgin şekilde farklılık gösterir. Değer açıklama yaklaşımında bireyler, kendi değerlerini kendileri oluşturma sürecine aktiftirler. Buna karşın, karakter eğitiminde belirli erdemlerin öğretilmesi hedeflenmektedir. Karakter eğitimi, insanların temel etik değerleri anlamalarını, bu değerlere önem vermelerini ve bu doğrultuda davranmalarını sağlamak amacıyla gerçekleştirilen kasıtlı çabalar bütünü olarak tanımlanabilir (Doğanay, 2009).

4.7. Değer Öğretiminde Yöntem ve Tekniklerin Kullanılması

Her alanda verimliliği artırmaya yönelik yöntem ve teknikler mevcuttur. Örneğin, balık tutma veya odun kırma gibi görevler, gerekiyorsa belirli bir teknik uygulanmadığında, kişiyi yorar, enerjisini tüketir ve zaman kaybına yol açarak istenen sonuçlara ulaşmasını engelleyebilir. Bu durum eğitim-öğretim faaliyetleri için de geçerlidir; çünkü söz konusu süreçler, rastgele ve plansız bir şekilde değil, belirli bir program ve strateji çerçevesinde yürütülmektedir. Bu nedenle, etkili eğitim

yöntemlerinin bilinmesi ve uygulanması, sürecin başarıyla sonuçlanması açısından büyük önem taşımaktadır (Nas, 2006).

Değerler eğitimi, sistemli bir program çerçevesinde gerçekleştirilmesi gereken bir süreçtir. Bu süreçte, uygulama esasları teoriden çok pratiğe dayalı olmalıdır. Değerler eğitimi programının geliştirilmesinde dikkate alınması gereken en önemli husus, öğrenci profilleri; yani öğrencilerin ilgi, yetenek, gelişim ve zekâ düzeyleri ile eğitim ortamının sağladığı imkânlardır. Öğrencilerin motivasyonunu artıracak yöntem ve tekniklerin belirlenmesi, onları değerlendirme konusuna yönlendirme açısından kritik bir öneme sahiptir. Değerlerin öğretimi, açık bir biçimde ifade edilerek uygun pedagojik yöntemlerle desteklenebileceği gibi, dolaylı yoldan ve konular arasında sezdirilerek de gerçekleştirilebilir. Sonuç olarak, değerlerin kazandırılmasında hangi yöntemler ve tekniklerin kullanılacağına dair planlama, eğitim sürecinin etkinliği açısından oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Özalp, 2014).

Öğrencilerin bireysel farklılıkları ve deneyimleri göz önünde bulundurularak aktif öğrenme yöntemleri ve tekniklerinin uygulanması büyük önem taşımaktadır. Özellikle Sosyal Bilgiler dersinde, öğrencilerin derse aktif katılımının sağlanması esas bir gerekliliktir. Bu sayede sürekli etkileşim teşvik edilerek, öğrenme süreci daha etkili hale getirilebilir. Bu yaklaşım, öğrenme sürecinin daha verimli hale gelmesini ve öğrencilerin konuyla olan bağlarının güçlenmesini mümkün kılacaktır (Aladağ, 2009).

Öğrencilere değerlerin kazandırılması sürecinde, yaratıcı drama, tartışmalar, eğitimsel oyunlar, beyin fırtınası ve örnek olay incelemesi gibi çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle probleme dayalı öğrenme yaklaşımı, öğrencilerin bilimsel becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayarak etkili bir değer öğretimi gerçekleştirilebilir. Örneğin, dramatizasyon yöntemi ile kıskançlık, yalan, tutumluluk veya yardımseverlik gibi kavramların daha somut bir şekilde sunulması, bilgilerin kalıcılığını artırabilir. Ayrıca, gözlem yoluyla öğrenme yöntemi, öğrencilerin aktif katılımını teşvik etmekte ve bilgiyi duyusal algı yoluyla ilk kaynaktan edinmelerini sağlarken, sosyal davranışları da kazanmalarına olanak tanımaktadır (Varol, 2013, s.37).

4.8. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değerler Eğitimi

20. yüzyılın başlarından itibaren bilim ve teknoloji alanında meydana gelen hızlı gelişmeler, toplumsal yapıyı önemli ölçüde etkilemiştir. Bu dönüşümün sonucunda, şiddet olayları, cinayetler, terörizm, hırsızlık ve saygısızlık gibi sosyal problemler artış göstermektedir. Bu durum, toplumların derin bir "*değer erozyonu*" yaşamasına neden olmaktadır. Günümüzde bireyler, toplumun beklentilerine ve değer sistemine uygun bir biçimde yetiştirilmemekte, bu da sosyal yapının zayıflamasına yol açmaktadır. Dolayısıyla, sürekli değişen ve gelişen bu dünyada toplumlar ciddi zararlar görmekte ve sosyal istikrarları tehdit altında kalmaktadır (Aladağ, 2012).

Sosyal bilgiler eğitiminin amacı, yalnızca geçmiş ile günümüz arasında bireylerin sosyal ve fiziksel çevreleriyle olan etkileşimlerini anlamakla sınırlı değildir. Bu eğitim, aynı zamanda toplumsal değerlere sahip olmayan bireylerin mevcut bilgilerini toplumun zararına kullanabilme potansiyellerini de göz önünde bulundurmalıdır. Günümüzde, toplum değerlerine aykırı davranışlar sergileyen ve çevre ile insan sağlığına tehdit oluşturan olayların yaşandığı gözlemlenmektedir. Ahlaki değerlere sahip olmayan bireyler, çevreyi kirleten fabrika atıkları bırakmakta ya da gelişmiş bilimsel ve teknolojik araçları kötü amaçlarla kullanabilmektedir. Bu bağlamda, yeterli değer eğitimi almamış bireyler yalnızca çevrelerine değil, aynı zamanda kendilerine de zarar verme riski taşımaktadır. Farklı görüş ve inançlara sahip bireyleri dışlayan, olumsuz tutum sergileyen ve hatta baskı ile şiddet uygulayan kişiler toplumda önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bu olgular, sosyal bilgiler eğitiminde yer alan değerler eğitiminin gerekliliğini ve önemini bir kez daha ortaya koymaktadır (Doğanay, 2009).

Sosyal Bilgiler dersi, ilk ve ortaokul çağındaki öğrencilerin kişisel ve toplumsal gelişimlerine katkıda bulunmak için hazırlanmış önemli bir eğitim programıdır. Bu program, öğrencilerin içinde yaşadıkları toplumu ve bu toplumun sıkıntılarını anlamalarını sağlayarak, iyi bir vatandaş olma bilincini geliştirmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda sorumluluklarını öğrenmeleri ve çevreleriyle olan ilişkilerini kavramaları için de önemli fırsatlar sunar. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencileri sosyal hayata hazırlarken, sadece bilgi, beceri ve kavramların öğretimiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda değerler eğitimine de önem vermektedir. Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersinin öğretim programı, bireylere çeşitli değerlerin kazandırılmasını amaçlarken,

öğrenme-öğretme sürecinin de değerler eğitimi ile iç içe yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Gömleksiz ve Cüro, 2011). Dolayısıyla, bu ders, öğrencilerin hem akademik hem de sosyal beceriler kazanarak, sorumluluk sahibi ve çalışkan bireyler olmalarını sağlamayı hedeflemektedir (Çengelci Köse, 2016).

Sosyal Bilgiler öğretiminde, bireylerin kendi değerlerini ve becerilerini oluşturup geliştirmeleri öncelikli bir hedef olarak belirlenmektedir. Bu süreç, bireyin davranışlarını yönetme, kontrol etme ve geliştirme kapasitesine bağlıdır ve yalnızca bireyin kendini tanıması ile mümkün hale gelir. Dolayısıyla, bireyin kendini tanıma süreci, Sosyal Bilgiler dersinde yer alan değerlerin, öğrenciler tarafından kazanılacak şekilde uygulanmasına dayanmaktadır. Bu bağlamda, eğitim sürecinin etkinliği, öğrencilerin içsel değerleriyle etkileşim içinde olmaları ve bu değerleri hayata geçirmeleri ile doğrudan ilişkilidir (Balcı, 2008).

4.9. Eğitim-Öğretim Programı ve Değerler Eğitimi

Bireylerin sağlıklı bir yaşam sürdürebilmeleri için toplumsal bir bütünlük içinde var olmaları gerekmektedir. Bu toplumsal entegrasyon, bireylerin toplum tarafından kabul gören kural ve ilkelere riayet etmesiyle mümkün hale gelir. Bu kurallar, bireylere aile, okul ve sosyal çevre gibi çeşitli kaynaklar aracılığıyla aktarılmaktadır. Özellikle okullar, öğretim programları vasıtasıyla bu ilkeleri bireylere kazandırmayı hedeflemektedir (Özdaş, 2013).

Bir ülkenin milli eğitim politikalarının hayata geçirilmesi, eğitim programı aracılığıyla gerçekleşir. Bu süreçte yapılan tüm faaliyetler, öğretim programını oluşturur. Öğretim programı, çeşitli eğitim kademelerinde öğrencilerin öğrenmesi gereken derslerin konularını ve içeriklerini düzenleyerek belirli bir yapı oluşturur. Öğretim programı, eğitimin yakın hedeflerini içermekteyken, eğitim programı daha geniş ve uzun vadeli hedeflere odaklanmaktadır. Değerler eğitiminin temelini oluşturan uzak hedefler, toplumun değerlerini ve ideallerini şekillendirmektedir. Eğitim programlarındaki genel amaçlar, devletin eğitim politikalarına destek sağlama niteliğindedir. Zira bu amaçlar okullarda gerçekleştirilmesi beklenen uzak hedefleri yansıtmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye'deki tüm okullarda ve derslerde ulaşılması hedeflenen özellikler genel amaçlar olarak belirlenmiş olup, değerlerin öğretimi hem eğitimcilerin hem de farklı derslerin ortak bir hedefi haline gelmiştir (Aydın ve Akyol, 2014).

Okulların değerleri eğitim-öğretim programları ve ders kitapları aracılığıyla aktarması, tarihsel olarak önemli bir konu olmuştur. Günümüzde ise değerler eğitiminin önemi giderek artmakta ve bu değerlerin çocuklara etkili bir şekilde öğretilmesi için çeşitli araştırmalar gerçekleştirilmektedir. Hoşgörü, sevgi, saygı, adalet, yardımseverlik ve dürüstlük gibi temel değerleri içeren eğitim programları geliştirilmektedir. Ayrıca, değerler eğitiminin öğrencilerin yaş düzeylerine ve ilgi alanlarına uygun bir şekilde planlanması gerektiği de vurgulanmaktadır. Öğrencinin gelişim düzeyinin dikkate alınarak, olumlu bir şekilde etkilenmesi ve sorumluluklarının yanı sıra kim olduğunun hatırlatılması büyük önem taşımaktadır. Değerler eğitimi, müfredatta yer alan derslerin içerisine bu değerlerin entegre edilmesi ve etkin bir biçimde öğrenciye aktarılmasıyla gerçekleştirilmektedir (Elbir ve Bağcı, 2013).

2004 yılı öncesinde eğitim programlarında "gizli kazanımlar" olarak nitelendirilen değerler, sonrasında yapılan düzenlemelerle birlikte doğrudan ifade edilmeye başlanmış ve öğrencilere bu değerlerin kazandırılması hedeflenmiştir. Türkiye gibi birçok ülkede, öğrencilere aktarılması planlanan değerler üzerine devam eden tartışmalar, ilk ve ortaokul düzeyinde değer ihtiyaçlarının ve öğrencilerin değer yönelimlerinin belirlenmesinin önemini artırmaktadır. Bu bağlamda, Milli Eğitim Bakanlığı, kaybolmaya yüz tutmuş değerleri koruma ve gelecek nesillere yaşanabilir bir ülke bırakma hedefi doğrultusunda, geliştirdiği yeni öğretim programlarında değerlere doğrudan yer verme ihtiyacını görmüştür. Uygulanan programlar çerçevesinde, anasınıfları ile birlikte Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Hayat Bilgisi gibi derslerde değerlerin öğretimi daha derinlemesine incelenmiştir (Aydın, 2010).

4.10. Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Değerler

Sosyal Bilgiler öğretiminin genel hedefleri, ülkelerin eğitim politikaları çerçevesinde belirlenmektedir. Türkiye'de, diğer ülkelerde olduğu gibi, Sosyal Bilgiler dersi için özel bir öğretim programı oluşturulmuştur. Bu doğrultuda, 1973 yılında kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanunu'nun ikinci maddesindeki "Türk Milli Eğitimin Genel Amaçları" esas alınarak, 1988 yılında "İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Genel Amaçları" yayımlanmıştır. Söz konusu program, eğitim politikalarıyla uyumlu bir biçimde sosyal ve kültürel bilincin geliştirilmesini

amaçlamaktadır (MEB, 1998). Sosyal Bilgiler öğretiminin genel amaçları, dört ana başlık altında özetlenebilir (Bilgili, 2006):

- Vatandaşlık görevleri ve sorumlulukları yönünden
- Toplumda insanların birbirleriyle olan ilişkileri yönünden
- Çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yetenekleri yönünden
- Ekonomik yaşama fikrini ve yeteneklerini geliştirme yönünden

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda belirtilen Türk Milli Eğitimi'nin genel amaçları ve temel ilkeleri şu şekilde özetlenebilir: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin (MEB, 2018);

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, vatanına ve milletine sevgi besleyen; haklarını bilen ve bu hakları aktif bir şekilde kullanan; sorumluluklarını yerine getiren, milli bilincin önemini kavrayan bireyler olarak yetişmeleri,

2. Atatürk'ün ilke ve inkılapları, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişiminde büyük bir rol oynamaktadır. Bu değerler, demokratik, laik, milli ve çağdaş bir toplum oluşturma arzusunu beslemekte ve bu doğrultuda toplumsal ilerlemeyi destekleme,

3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olması, toplumda adaletin sağlanması açısından kritik bir öneme sahip olması,

4. Türk kültürünü ve tarihini etkileyen temel unsurların ve süreçlerin anlaşılması, milli bilincin oluşumunu destekleyen kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi için büyük önem taşımaları,

5. Yaşadığı çevre ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamak ve mekânı algılayabilme becerilerini geliştirme,

6. Doğal çevrenin ve sınırlı kaynakların değerini anlayarak, çevreye duyarlı bir tutum geliştirmek, doğal kaynakları koruma çabası içinde olmak ve sürdürülebilir bir çevre bilincine sahip olması,

7. Doğru ve güvenilir bilgilere ulaşabilen kişiler, eleştirel düşünme yeteneğine sahip olması,

8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak, kalkınma süreçlerinde ve uluslararası ekonomik ilişkilerde milli ekonominin önemini kavrama,

9. Çalışmanın toplumsal yaşamda önemi oldukça fazladır ve her mesleğin saygıyı hak ettiğine inanma,

10. Farklı dönemler ve mekânlarda tarihsel kanıtları inceleyerek, insanların, nesnelerin, olayların ve olguların benzerliklerini ve farklılıklarını belirlemek; ayrıca değişim ve sürekliliği kavramak,

11. Bilim ve teknolojinin gelişimini anlamak, bu gelişmelerin toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini görmek, bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerini dikkatli ve bilinçli bir şekilde kullanabilmeleri,

12. Özgür bir birey olarak, fiziksel ve duygusal özelliklerinizi, ilgi alanlarınızı, isteklerinizi ve yeteneklerinizi keşfetmeniz hedeflenmektedir.

Yeni Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, öğrenme alanları, beceriler, kazanımlar ve değer öğretimi gibi kavramların ön plana çıkmasını sağlamıştır (Ata, 2007, s. 74). Bu dersin temel amacı, iyi vatandaşlar yetiştirmektir. Bu bağlamda, yeni program bireylerin deneyimlerinden hareketle etkin katılımlarını teşvik etmekte, sorunlara sürdürülebilir çözümler bulmalarını ve doğru kararlar vermelerini sağlamaya yöneliktir. Önceki programların ağırlıkla bilgi aktarma odaklı olmasının aksine, yeni program, bilginin yanı sıra beceri ve değerlerin de kazandırılmasını hedeflemektedir (Aladağ, 2009).

5. DELİ KURT ROMANININ ŞAHIS KADROSU, MEKÂN VE TARİHİNE DAİR BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde "Deli Kurt Romanının Şahıs Kadrosu ve Tarihi" başlığı altında, romanın karakterleri ve onların arka planları incelenmiştir. Ana karakter Deli Kurt, toplumda bir kahraman olarak ön plana çıkarken, diğer figürler dönemin tarihsel bağlamını ve toplumsal dinamikleri yansıtarak romana derinlik kazandırmaktadır. Bu şahıs kadrosu, hem bireysel hikâyeleri hem de ortak mücadeleleri temsil ederek romanın temelini oluşturur.

5.1. Dönemin Tarihi Gelişmeleri

Osmanlı Devleti, Ankara Savaşı sonrasında Yıldırım Beyazıt'ın Timur'a karşı yaşadığı yenilgi ile birlikte Fetret Dönemi'ne girmiştir. Bu dönem, Osmanlı tarihinin önemli dönüm noktalarından birini teşkil etmekte olup, devletin parçalanma tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı bir iç mücadele ve karışıklık süreci olarak öne çıkmaktadır. Yıldırım Bayezid tarafından zorluklarla kurulan merkezi otoritenin zayıflamasıyla, devlet toprakları üzerinde yaşanan bu iç çekişmeler, özellikle Rumeli'deki sağlam yerleşmeler sayesinde atlatılmıştır. Fetret Dönemi esnasında ortaya çıkan sorunlar, yaklaşık elli yıl boyunca devam etmiş ve bu süreç, Osmanlı devlet teşkilatı, saltanat anlayışı ve veraset sistemine yönelik önemli değişikliklerin zeminini hazırlamıştır (Tan, 2019).

Yıldırım Bayezid'in Ankara Savaşı sonrasında ölümü, Osmanlı Devleti'nde önemli bir iktidar mücadelesini başlatmıştır. Bayezid'in geride bıraktığı oğulları Süleyman, İsa, Musa, Mehmed, Mustafa ve Kasım arasında yaşanan çekişmeler bu sürecin merkezindeydi. Timur, Ankara Savaşı'nı kazandıktan sonra Osmanlı topraklarını Anadolu beylerine eski sahiplerine iade ederek ve geriye kalan bölgeleri Bayezid'in oğulları arasında paylaştırarak Osmanlı Devleti'ni zayıflatmayı hedeflemiştir. Bu dönemde Süleyman Çelebi, Edirne'de hükümdar olarak kendini ilan etmiş; Anadolu'da ise İsa Çelebi ile Musa Çelebi arasında Bursa'nın kontrolü için çatışmalar yaşanmıştır. İsa Çelebi, Ankara Savaşı sonrası Balıkesir bölgesine geçip Timur'un İzmir'de olduğu bir dönemde Bursa'yı ele geçirmiştir. Timur, Anadolu'da bir süre kaldıktan sonra Musa Çelebi'yi serbest bırakıp Bursa'ya göndermiştir; bu, kardeşler arasında anlaşmazlıkların başlangıcını oluşturmuştur. İlerleyen zamanlarda, Musa Çelebi, kardeşi İsa Çelebi'yi mağlup ederek Bursa üzerinde hâkimiyet

kurmuştur. Ancak Timur'un Anadolu'dan ayrılmasının ardından güçlenen İsa Çelebi, tekrar Bursa'ya yönelmiş ve Musa Çelebi'yi yenerek şehri yeniden almıştır. Bu gelişme üzerine Musa Çelebi, önce Kütahya'ya, ardından Karamanoğlu Mehmed Bey'in yanına sığınmak zorunda kalmıştır. Bu süreç, Osmanlı Devleti'nin içindeki iktidar mücadelelerinin derinleşmesine ve bölünmelere yol açmıştır (Torun, 2019).

Mehmed Çelebi, Ankara Savaşı sonrasında Amasya ve Sivas bölgelerine yönelerek bu alanlarda hüküm sürmeye başlamıştır. Bu dönemde, Süleyman Çelebi Edirne'de, İsa Çelebi ise Balıkesir ve Bursa'da bulunuyordu. Musa Çelebi, İsa Çelebi'yi yendikten sonra kısa bir süre Bursa'da kaldı. Mehmed Çelebi, Amasya'da Timur'a bağımlı bir şekilde yönetim sürüyordu ve tüm şehzadelerin hedefi Bursa'yı ele geçirmekti. Amasya ve Sivas'ı kontrol eden Mehmed Çelebi, uzun bir sessizlik döneminin ardından Anadolu'yu paylaşma teklifi yaptı, ancak İsa Çelebi bu teklifi geri çevirdi. Bunun üzerine iki kardeş Ulubat'ta yüz yüze geldi. Savaş sonucunda Mehmed Çelebi, ağabeyi İsa Çelebi'yi mağlup etti; İsa Çelebi Yalova'ya, ardından İstanbul'a kaçmak zorunda kaldı. Savaşın ardından Mehmed Çelebi, Bursa'ya girerek burada hükümdarlığını yeniden ilan etmiştir (Anonim, 1995).

"Deli Kurt" romanı, Akşam gazetesinde tefrika edilmiştir ve 1403 yılı sonunda başlayıp 1444 yılının Kasım ayında sona ermektedir. Romandaki isyanlar, 1419-1420 yıllarında gerçekleşen tarihi olaylarla birebir örtüşmektedir. Gerçek karakterler, romanda arka planda yer almakta ve kahramanlıkları özellikle savaş muharebelerinde sergilenmektedir. Bu bağlamda Yıldırım Beyazıt'ın şehzadeleri olan Süleyman Çelebi, İsa Çelebi, Musa Çelebi ve Mehmet Çelebi ile II. Murat, tarihin önemli figürlerindendir. Roman, İsa Çelebi'nin eşi Bala Hatun'un güvenli bir yer ararken Satı Kadın'ın evine götürülmesiyle başlar. Bala Hatun hamiledir ve doğum yaptıktan bir yıl sonra hayata veda eder. Çocuğu ise Satı Kadın tarafından yetiştirilir. İsa Bey'in isteğiyle bu çocuğa Murat adı verilir. Murat, dövüşte ve güreşteki başarıları nedeniyle oba halkı tarafından "Deli Kurt" lakabıyla anılmaya başlanır. Böylece romanın ana teması, Deli Kurt'un doğumundan meçhule gidişi arasındaki 41 yıllık zaman dilimini konu alan roman, İsa Bey'in değil, oğlu Murat'ın yaşamına odaklanmaktadır (Gözlüklü, 2021).

Roman, genel olarak ileri bir zaman çizgisine sahip olmasına rağmen, zaman zaman geriye dönüşlerle ve zaman atlamalarıyla dikkatimizi çekmektedir. Örneğin, "Aradan on yıl geçti" ifadesiyle birlikte dördüncü bölüm olan "Deli Kurt"a geçiş

yapılmaktadır. Diğer önemli bir zaman atlaması, “Tımarlı Sipahi Murad” bölümünde yer almaktadır. Bu bölümde, Çelebi Mehmet'in ölümü ve İkinci Murad’ın tahta çıkış yılı olan 1422’ye dair güncel bir bakış açısı sunulmaktadır. Atsız’ın diğer eserlerinde olduğu gibi, bu romanda da sade bir dil ve akıcı bir üslup hakimdir; diyaloglar ve anlatım biçimi belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. “Deli Kurt” romanı, yirmi sekiz başlık altında toplanan vaka halkalarından oluşmakta olup, ilk üç vaka halkası, olay örgüsünün gelişeceği zaman dilimini tanıtmaya yarayan bir giriş bölümü işlevi görmektedir (Tan, 2019).

Eserde, kısa cümle yapıları tercih edilmiştir; bu yaklaşım, savaşların anlatımında hareketlilik sağlamaktadır. Roman, olayları üçüncü şahıs perspektifinden aktarmaktadır. Örneğin, karakterin yürüyüşü esnasında dünyayı ve zamanı unuttuğu, gözünden her şeyin silindiği ifade edilmektedir. Karakter, yalnızca Yassı Tepe’yi görmektedir. Yolunu kaybettiğinden bazen bir dereye inerek yürümek zorunda kalmakta, ardından tekrar yamaçları tırmanarak Yassı Tepe’ye doğru yönelmektedir. Bu anlatım tarzı, okuyucunun karakterin içsel durumunu ve fiziksel mücadelesini daha iyi hissetmesini sağlamaktadır (Atsız, 2017).

5.2. Şahıs Kadrosu

Siyasi birliği dağılmış ve yeni bir devlet kurmuş olan ülkede, kendini yeniden yapılandırma ve otoriteyi sağlama çabaları bireyler düzeyinde de görülmektedir. Bu süreçte, Türk kimliği yerini Osmanoğlu kimliğine bırakırken, askeri terminoloji de önemli değişiklikler göstermiştir. Devletin sürekliliği için verilen mücadele, iç çatışmaların mevcudiyeti nedeniyle dış mücadelelerden daha belirgin hale gelmiştir. Bu dönemde Türkler arasındaki çatışmalar, devletin varlığını tehdit eden ciddi bir iç problem olarak öne çıkmaktadır (Tan, 2019).

5.2.1. Erkek Şahıslar

Bozkurtlar dizisinde olduğu gibi erkekler; Askerlik ve dövüşte iyidir. Korkusuz ve cesurdurlar. Bu da onları pozitif bireyler olarak nitelendirmemizi sağlar. Olumsuz karakterler olarak değerlendirilebilecek erkek karakterler ise korkak, obur, yalancı ve mürteddir (Yalçin, 2019).

5.2.2. Kadın Şahıslar

Bozkurtlar romanındaki kadın karakterlere göre Deli Kurt'ta belirgin bir farklılık gözlemlenmektedir. Bu romanda karakterler, savaşçı niteliklerle tanımlanamaz; bu özelliklerin zamanla kaybolduğu izlenimi doğmaktadır. Bununla birlikte, kadın karakterlerin güzellikleri ve dik duruşları daha belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Akıllı bireyler olarak, kökenlerinin yüksek bir soydan geldiği izlenimini vermektedirler. Roman içerisinde olumsuz kadın karakterlere rastlanmamaktadır (Tan, 2019).

5.3. Çakır Ağa

Deli Kurt romanında, Çakır karakteri, eserin en önemli figürlerinden biri olarak yirminci yaşında, Karasılı bir sipahi olarak tanıtılmaktadır. Barakoğlu adında köklü bir beğ ailesine mensup olan Çakır, öksüz büyüyüp Türkmen gelenekleriyle beslenen Satı Kadın tarafından yetiştirilmiştir. Bu süreçte, amcası ve babasından sipahi terbiyesi alırken, Türkmen kültürü ve Türk savaşçı gelenekleri ile de donanmıştır. Çocukluğundan itibaren güreş, atlı sporlar, cirit, okçuluk ve kılıç kuşanma gibi çeşitli savaş sanatlarında ustalaşmıştır. Ayrıca, okuma ve yazma ile Kur'an dersleri alarak entelektüel birikimini de geliştirmiştir. Kahramanlık hikâyeleri ve özellikle Battal Gazi anlatılarıyla, cesaret ve yeteneklerini pekiştirerek silme tokat ustalığı seviyesine ulaşmıştır (Yalçin, 2019).

İsa Beğ'in en sadık ve en yakın dostu Çakır, İsa Beğ tarafından Çingene grubunun pençesinden kurtarılmıştır. Bu kurtuluş, Çakır'ın İsa Beğ'e büyük bir minnet duymasına ve ona katılmasına sebep olmuştur. Çakır, aldığı bu iyilik karşısında hak edecek kadar büyük bir fedakârlık sergilemiştir. İsa Beğ sayesinde hayatta olduğunu hiçbir zaman unutmayan Çakır, gerektiğinde onu kurtarmak için ölümü göze almaya istekli ve hazırlıklı bir karakter sergilemektedir. Güvenilir ve kararlı bir yiğit olarak tanımlanan Çakır, amcasının vefatının ardından kendisine kalan timarın sorumluluğunu üstlenmesine rağmen, her zaman İsa Beğ'in yanında kalmış ve onun yalnızca bir hizmetkârı değil, aynı zamanda en yakın arkadaşı olmuştur (Atsız, 2014).

Çakır, güvenilirliği ve deneyimliliği ile öne çıkan bir asker ve vefalı bir yoldaş olarak tanımlanmaktadır. Türk kültürünün özünü temsil eden bir kişilik taşıyan Çakır, geçmişteki yasaları ve gelenekleri önemsememiş olmasına rağmen, bağlı olduğu İsa

Beğ'in emirlerine derin bir saygı göstererek gerektiğinde bu uğurda yaşamını feda edebilecek bir karakterdedir. Kendisine sağlanan güven, onu aşırıya kaçmaya sevk etmemiştir. Şarap içtikleri ve keyifli zamanlar geçirdikleri dönemlerde dahi, İsa Beğ ile olan ilişkisinde ne bir gönül kırgınlığı yaşamıştır ne de İsa Beğ, ona karşı en ufak bir hoşnutsuzluğa neden olmuştur. Bu şekilde, Çakır'ın karakteri ve bağlılığı, disiplin ve sadakat anlayışı içinde şekillenmiştir (Yalçin, 2019).

Çakır, Anadolu'nun en karmaşık dönemlerinden birinde İsa Bey'in haremindeki Bala Hatun'un güvenliğini sağlamakla görevliydi. Bu durumun gerekliliğiyle, Bala Hatun'u sütanası Satı Kadın'ın yanına götürerek onun güvenliğini temin etmiştir. Bala Hatun'un emniyete alınmış olmasının getirdiği manevi huzur sayesinde, Çakır karlı yollarda at sürerken istirahat veya beslenme gibi fiziksel ihtiyaçlarını hissetmemekte, başka hiçbir isteğiyle ilgilenmemekteydi (Gözlüklü, 2021).).

İsa Beğ'in vefatının ardından, Çelebi Mehmed'e bağlılık göstererek, kendisine emanet edilen şehzadenin en iyi şekilde yetişmesi için gereken özeni göstermiştir. Bu süreçte, şehzadenin eğitimine ve gelişimine katkıda bulunarak onu unutmamış, sorumluluğunu titizlikle yerine getirmiştir.

5.4. Evren

Satı Kadın'ın yetim oğlu Evren, Deli Kurt'tan iki yaş büyük olup romanda Deli Kurt'un en yakın arkadaşı ve akranıdır. İkisi birlikte büyüyüp, ideal Osmanlı-Türk gençleri olarak betimlenmişlerdir. Deli Kurt ve Evren'in nitelikleri hakkında yazılanlara göre, Evren on sekiz, Murad ise on altı yaşındadır, ancak fiziksel güç ve dayanıklılık açısından yaşıtlarından üstündürler. Gözüpeklikleri ve korkusuzlukları ise onları eşsiz kılar. İkisi de savaşlara katılarak kahramanlık gösterdikten sonra, Çakır ile birlikte şehit düşmüşlerdir (Tan, 2019).

5.5. Deli Kurt

Romanın baş karakteri, Yıldırım Beyazıt'ın oğullarından İsa Çelebi'nin çocuğu olan ve gerçek adı Murad olan gizemli bir şehzadedir. İsa Çelebi, annesi Bala Hatun ile birlikte Murad'ı Çakır'a emanet etmiştir. Murad doğduktan kısa bir süre sonra, annesi babasının vefatına dayanamayarak hayatını kaybetmiştir. Murad, kendi çocuğu Evren ile birlikte Satı Kadın tarafından yetiştirilmiştir. Çocukluk yıllarını Türkmen

obasında, diğer Türkmen çocuklarıyla birlikte at koşuları, okçuluk ve güreş gibi etkinlikler yaparak geçirmiştir. Henüz küçük yaşlarda "*Deli Kurt*" lakabını alan Murad'ın bu unvanı, at sevgisinin aşırılığı ve tehlikeli sürüşleri dolayısıyla verilmiştir. At bindiği anda heyecanlanan Murad, dörtnala giderken yerde çomak kapma konusunda yeteneklidir ve korkusuzluğu ile dikkat çeker; zira yalnız kaldığında bile on kişiye saldırmaktan çekinmemektedir. Beş yaşında başlayan cesareti, on yaşına geldiğinde en yüksek seviyeye ulaşmış ve "*Deli Kurt*" lakabı onun karakterine oldukça uygun hale gelmiştir (Tan, 2019).

Çakır, bir yıl aradan sonra Murat'ı görmek için geri döndüğünde, onun eğitimini tamamlaması amacıyla bir hocanın yanına ders alması için yönlendirmiştir. Altı yıl sonra tekrar geldiğinde, Murat'ı tımarına götürerek onu cebeli yapmıştır. Murat, ilk savaşını Torlak Kemal ve ona bağlı dervişlere karşı gerçekleştirmiştir ve beklenmedik bir başarı elde ederek, daha ilk muharebesinde Torlak Kemal'i yakalamıştır. Bu savaşta dikkat çeken bir diğer isim ise, Çelebi Mehmet'in oğlu olan şehzade Murad'dır. Deli Kurt ile aynı adı taşıyan ve yaşıt olan Murad, aslında bir şehzadedir. Ancak talihsiz bir şekilde, kimliğinin farkında değildir. Yazar, "*Eğer talih farklı bir seyir izleseydi, İsa Beğ bir şehzade olarak can vermez, aksine tahtın üzerine oturan Osmanlı Beği olurdu. Deli Kurt Murad ise, işte bu sıradan kıyafetler içinde yaşamayan, şatafatlı giysilerle donatılmış gerçek bir şehzade olacaktı,"* (Atsız, 2014) diyerek, Murad'ın potansiyelini ve kaderin değişkenliğini vurgulamaktadır.

Üzerinden üç yıl geçmiş olan 1422 yılının ortalarında, Deli Kurt 19 yaşına basmış ve savaşlardaki başarılı performansı neticesinde tımar sahibi bir sipahi olmuştur. Bir müddet sonra, hocasının kızı Melek ile evlilik gerçekleştirmiştir. Deli Kurt'un kişiliği ile ilgili betimlemeler, onun cesareti ve cömertliği hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Deli Kurt, çevresinde cesaretiyle tanınan, iyi yürekli ve cömert bir kişi olarak bilinir. Yoksullara, öksüzlere ve dullara yardım etmeyi elinden geldiğince ilke edinmiş, bu nedenle de toplumda saygın bir yer edinmiştir (Gözlüklü, 2021).

5.6. Piç İlyas

Romanın rahatsız edici ve olumsuz karakterlerinden biridir. Bu Çakır'ın yaklaşımıdır. Romanda fiziksel özellikleri kıvırcık, kahverengi, kalın ve gölgeli saçlar olarak anlatılmaktadır. Otuz beş yaşında olmasına rağmen saçlarının yarısı beyazdır. Ayrıca çok yalancı, kirli ve oburdur. Asıl adı Elia olup Müslüman olduktan sonra İlyas

olarak değiştirilmiştir. Ancak Yunan mı, Venedikli mi, Bulgar mı yoksa Sırp mı olduğu belirsizdi. Çakır böyle düşünüyordu. Birçok dil biliyordu ve Türkçeyi çok akıcı bir şekilde konuşuyordu. Kesinlikle büyük bir yalancıydı. Çakır defalarca atalarından onun kim olduğunu anlamalarını istedi; İlyas her seferinde farklı anlatmış... Piç İlyas sözde Müslümandı. Kimse onun dua ettiğini görmedi. Ramazan ayında oruç tutuyormuş gibi görünüyordu ama gizlice yemek yiyordu. Zaten bir saat daha açlığa dayanamayacak kadar aç ve kabaydı. Yalan söylemesinin hiçbir mazereti yoktu. Kibir, iffet ve tevazu denilen şeylerden nasibini almamıştı. Onun tek bir erdemi vardı: Çakırı ne emrederse onu mutlaka yapardı (Tan, 2019).

5.7. Tarihten Şahıslar [Yıldırım Beyazıt, oğulları; İsa Beğ, Mehmed Beğ, Süleyman Beğ, Mustafa Beğ, Timur, 2. Murat, Fatih vd.]

Romanın başkarakterinin babası olan İsa Beğ, eser içerisinde önemli bir figür olarak öne çıkmaktadır. Diğer şehzadelerle kıyaslandığında, onun karakterine daha fazla vurgu yapılmıştır. İsa Beğ'in hareminde yer alan Bala Hatun'u Çakır'a devrettiği sahneyle tanımlanır; bu durum daha sonra Çakır ile arasındaki tanışıklık ve dostluk ilişkisini derinlemesine inceler. Bu bölümde, İsa Beğ'in fiziksel özelliklerine dair detaylı bir betimleme mevcuttur; "Çingenelerin tutulması için buyruk veren adam, çok genç ve yakışıklı birisi; her halde bir beğdi" ifadesiyle onun gençliği ve çekiciliği ön plana çıkarılmaktadır (Gözlüklü, 2021).

Romanın ilerleyen bölümlerinde, Çakır'ın on yıl aradan sonra Satı Kadın'a döndüğünde, Bala Hatun'un da vefat ettiğini öğrenmesi önemli bir gelişmedir. Mezarı başında dua etmek üzere giden Çakır, burada Bala Hatun'un yanı sıra, İsa Beğ ve Çakır'ın yüzünü görmediği annesinin ruhlarıyla karşılaşır. Çakır, gözlerini Bala Hatun'a çevirdiğinde, onun yanı sıra, İsa Beğ'in ruhunu da görür; bu ruh, asil ve kahraman duruşu ile Çakır'a gülümsemektedir. Bu sahne, karakterlerin ruhsal varlıkları üzerinden derin bir bağ kurarak, kayıpların üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Atsız, 2014):

- Artık tehlikeden uzağız. Hakkını helal et."

Diğer bir şehzade olan Süleyman Beğ, Edirne'yi ele geçirerek kendini göstermiştir. Türkler arasındaki çatışmaların arttığı bu dönemde, kardeşler beylik mücadelesine girişmiş ve birbirlerine karşı koymuşlardır. Romanda, İsa Beğ'den sonra en fazla yer

bulan figür şehzade Mehmet Beğ'dir; kendisi Çelebi Mehmet olarak bilinir. Çelebi Mehmet, Bursa'ya yürüyerek İsa Beğ ile savaşmıştır.İsa Beğ'in yenilmesinin ardından Candaroğulları'na sığınmasıyla, Mehmet Beğ, Osmanlı topraklarını Edirne'ye kadar kapsayan geniş bir propaganda faaliyetinde bulunmuş, bunun yanı sıra İsa Beğ'in bölgesine de adamlar göndermiştir. Tüm rakiplerini ortadan kaldıran şehzade, sonunda tahta oturmuştur. Roman, tarihi gerçeklik ve zaman açısından örtüşme göstermektedir. Çakır karakterinin İsa Beğ'in ölümünden sonra Mehmet Beğ'e katıldığı bilgisi de bu bağlamda önemlidir. İsa Beğ'in vefatının ardından durumlar daha da kötüleşmiş; Mehmet Beğ'in, Osmanlı ülkesinin yeni beyi olduğu ve diğer kardeşlerin hayatlarını kaybettiği belirtilmiştir. Deli Kurt Murat'ın Torlak Kemal ve dervişleriyle yaptığı ilk savaşta, sultanın neden gelmediğine dair merak edilen mesele Çakır tarafından sultanın ölüm döşeğinde olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Padişah Mehmet Beğ'in sağlık durumu da bu bağlamda ele alınarak, Konya'yı kuşatırken yaşadığı hastalığın detaylarıyla birlikte, Edirne'de attan düşüp yaralandığı belirtilmiştir. Çelebi Sultan Mehmed'in yaşı genç olsa da, bedeni çok sayıda yaranın iziyle dolu olduğundan kalbura döndüğü söylenmektedir.

Yıldırım Beyazıt'ın oğullarından Mustafa Beg'in sadece ismi anılmış ve romanda yer almamıştır. Sıklıkla karşılaşılan tarihi şahsiyet II.Murat'tır. Yazar, trajediyi daha da yoğunlaştırmak için onu bize Deli Kurt'un ilk savaşı sırasında tanıttı. Burası Mutlu Şehzade Murad'ın (II. Murad) talihsiz Deli Kurt'la (Murad) konuşmalarını içerir. "*Adaşım!"* Yardımın karşılığında seni yakında sipahi yapacağım. Başka bir dileğin var? dedi.

Fatih Sultan Mehmet, romanda önemli bir yer tutar. Küçük yaşlarda II. Murat'ın tahtı ona bırakması, Piç İlyas ve Deli Kurt arasındaki diyaloglarda da yer alır."-Padişah Murad Beğ tahtını bırakıp çekildi de…

-Ne dedin? Murad Beğ çekildi mi?

- Ya yerine kim geçti?

-Oğlu Mehmed Beğ…

-O daha çocuk be!..

-Çocuk ama beğ oğlu. Osmanlı tahtına Piç İlyas'ı geçirecek değiller ya…

Vezir Bayezid Paşa, İkinci Murat'ın yanında anılmaktadır.

Bu tarihi kişilerin dışında düzeni bozan, Osmanlı'yı yıpratmaya çalışanlar da vardı. Bu kişilerin arasında, Şeyh Bedreddin`in düşünceleriyle şekillenen Torlak Kemal ve Börklüce Mustafa da bulunmaktadır. Deli Kurt bu insanlarla ilk kavgasını yapar ve Torlak Kemal`i yakalar. "Bütün orduya Torlak Kemal adında bir adamın komutası altında dervişlerle savaşacakları söylendi.

İkinci Murad döneminde önemli rol oynamış komutanlar arasında Karamanoğlu İbrahim Beğ, Evrenuzoğlu Ali Beğ, Hamideli Sancak Beği Şarabdar İlyas ve Macar beği İmre Bator öne çıkmaktadır. Bu dönemdeki dikkate değer bir çatışmada, Macarlar Evrenuzoğlu Ali Beğ'in akınını geri püskürttükten sonra Güvercinlik Kalesi'ne ilerlemişlerdir. Bu durumu fırsat bilen Karamanoğlu İbrahim Beğ, Hamideli Sancak Beği Şarabdar İlyas'ı esir almayı başarmıştır. Bu olay, o dönemdeki siyasi ve askeri dinamiklerin bir yansıması olarak değerlendirilebilir (Tan, 2019).

5.7.1. Hasan Çelebi

Kurmaca karakterlerden biri olan İsa Beğ'in kazaskerliğinin sona ermesinin ardından, sürekli yer değiştirerek kaçmak zorunda kalması sonucu gizlice İstanbul'a yerleştiği görülmektedir. İsa Çelebi'nin sadık bir adamı olan bu kişi, Bursa'da kısa bir dönem beğlik yapmasını yan sıra İsa Çelebi'ye kazaskerlik de etmiştir. Bilgin, şair, çelebi kılıklı ve hoş yüzlü yaşlı bir adam olarak tasvir edilen bu karakter, İznik medresesinde eğitim almış ve yalnızca edindiği bilgilerle değil, aynı zamanda ölçülü hareketleriyle de dikkat çekmiştir; kızmayan, aşırı sevinmeyen ve derin bir üzüntü göstermeyen bir tutum sergilemiştir. İsa Çelebi, vefatından önce eşi Bala Hatun'a ve beklenen çocuğuna maddi bir destek sağlamayı amaçlamasına rağmen, sürekli yer değişikliği yapmak zorunda kaldığı için Bala Hatun'a sadece bir kez mali destek göndermiştir. Deli Kurt'a, babasının kimliğini gizleyerek ve dikkat çekmekten kaçınma amacıyla, bu gönderdiği paranın yarısını vermiş, kalan kısmını ise Çakır'a emanet ederek daha sonra Deli Kurt'a iletilmesini sağlamayı planlamıştır (Gözlüklü, 2021).

5.7.2. Satı Kadın

Çakır'ın sütannesi olan Satı Kadın, Türkmen kökenli bir kadındır ve Çakır, Bala Hatun'u onun yanında saklamıştır. Kırk beş yaşındayken, sağlam, dinç ve iyi cesur bir hanım olarak betimlenen Satı Kadın, büyük oğlu Niğbolu Savaşı'nda, kocası da

Ankara Savaşı'nda şehit olmuştur. Satı Kadın, küçük oğlu ile birlikte hayatını sürdüren bir karakter olarak, annesinin vefatının ardından Deli Kurt'u da yetiştirip, onu Evren ile kardeş gibi büyütmüştür. Doğum sırasında annesinin hayatını kaybetmesi nedeniyle Çakır, Satı Kadın tarafından gür sütle beslenerek büyütülmüştür. Atsız, romanda Türk anası sembolünü Satı Kadın üzerinden temsil etmekte; bu karakterin "*bilgisiz ama görgülü, saf ama akıllı, cesur ve becerikli*" özellikleri dikkat çekmektedir. Elli beş yaşında hâlâ dinç ve çekici olan Satı Kadın'ın yüzünde herhangi bir kırışıklık bulunmamaktadır. Ancak yetmiş dört yaşında yüzü kırışmış, hareketleri ağırlaşmış ve gözleri net göremez hale gelmiştir. Seksen beş yaşına geldiğinde, hareketleri belirgin şekilde yavaşlamış ve unutkanlık belirtileri göstermeye başlamıştır. Evren ve Çakır'ın şehit haberini aldığında ise, "*Eğer öz oğlumla sütoğlum şehit olduysa, Allah ahiret oğluma ömür versin"* (Atsız, 2014) diyerek sergilediği metanet, onun güçlü karakterini bir kez daha gözler önüne sermektedir.

5.7.3. Bala Hatun

Kurmaca karakterlerden Bala Hatun, Yıldırım Bayazıd'ın oğullarından İsa Beğ'in eşidir. Taht kavgalarından korunmak için İsa Beğ, Bala Hatun'u Çakır'a emanet eder. Çakır da onu Türkmen sütanası Satı Kadın'a götürmüştür. İsa Beğ'in vefatının ardından Bala Hatun derin bir acı çeker ve bu durum sütünü kesmesine yol açar. Romanın başkahramanı Deli Kurt, doğduktan dört ay sonra İsa Beğ'in ölümünü öğrenen Bala Hatun, büyük bir duygusal çöküş geçirip hastalanarak hayata gözlerini yumar. Yazar, Bala Hatun'un asil ve güzel karakterini vurgularken, "*Şadgeldi Paşa'nın yeğeni olan Bala Hatun, o asil ve güzel kadın"* ve "*On yıl önceki asil ve güzel yüzüyle*" gibi ifadelerle onun hem kişiliğini hem de fiziksel özelliklerini ön plana çıkarır. Ölümünden sonra "*Hayaletler*" bölümünde İsa Beğ ile yeniden bir araya gelirler ve Çakır'dan helallik dileyerek, geçmişle olan bağlarını sürdürürler. Bu betimlemeler Bala Hatun'un karakterinin derinliğini ve ardında bıraktığı etkiyi gözler önüne serer (Tan, 2019).

5.7.4. Gökçen

Romanın ana karakterlerinden biridir. Kendisi kurgusal bir karakterdir. Karaman'ın Varsak ovasına özgüdür. Küçük yaşlarda babasıyla birlikte Karasi'nin Türkmen kabilesine yerleşti. Çobanlık yapıyor, iyi flüt çalıyor, büyüklerine itaat etmiyor.

Güzel bir yüzü ve hoş bir sesi var. Yeşil renkte parlayan rüya gibi gözleri, onları görenlerin kalplerine dokunuyor. Hatta ölümcül bir gücü var. Sadece insanlar değil hayvanlar da gözlerden etkilenir. Sürü köpekleri ona ulaşamaz. Kurtlar ondan kaçıyor. Geceleri dolaşıyor, gündüzleri ise gözlerinden gelen ışığın zarar vermemesi için peçe takıyor. Kabile, onun bir peri kızı olduğuna inanıyor. Bir gün, kızı peçesiz uyurken gören biri, onun peri kızı olduğunu düşünmüş. Deli Kurt, Melek ile evli olmasına rağmen Gökcen Kuz'a âşık olmuştur. O da ona karşı bir aşk besliyor. Bu yüzden, gözlerindeki ışık Deli Kurt'a zarar veremez (Tan, 2019).

5.7.5. Esen Börü

Gökçen'in annesi, Uygur kabilesinin Çağatay koluna mensuptur. Dedesi, padişahından kaçarak Karaman'a yerleşmiştir. Efsanevi bir güzelliğe sahip olan bu kadına ozanlar, özlü sözler ve şarkılar yazmışlardır. Savaşmayı ve bu güzelliği korumayı seviyor; Gökçen'e benzer, tıpkı onun gibi parlak yeşil gözleri varmış. Gökçen'in babası Esen Börü'ye âşık olduğunda, gözlerini kaybedip hasta oldu. Bir gün kocası, kızıyla birlikte evden kaçtı. Esen Börü, aynı zamanda bir şairdir ne ataları ne de kendisi Müslümandır. Deli Kurt ona Müslüman olup olmadığını sorduğunda, yanıtı herkesi şaşırtmıştır. *"Oğlum sen de Osmanlı ve Karamanlılar gibi insanların zihinlerindeki nesneleri merak mı ediyorsun? Benim Müslüman olup olmadığımı neden soruyorsun? Türk olmam yetmez mi?"* Oba'nın halkı onu büyücü olarak gördü ve öldürmeye çalıştı. Bir yaz Varsak Obasında büyük bir kuraklık yaşandı. Nehirler susuzluktan hayvanların ve hatta insanların öldüğü noktaya kadar kurur. Esen Börü'de babasından miras kalan aile yadigarı *'Yada Taşı'* bulunmaktadır. Bu taşı yağmur yağdırmak ve kabilesinin halkını kurtarmak için kullandı. İlaçlar yaptı ve başta Varsak Beği'nin oğlu olmak üzere birçok insanı iyileştirdi. Sarı dağ çiçekleri ve kısrak sütü karışımından yapılmış bir ilacı var. Onu yaraya sürüp içiriyor. Bu şekilde kaç kişiyi kurtardı. Anne ve kızı İnsanları uzaktan görmek, duymak, bundan sonra ne olacağını bilmek gibi olağanüstü niteliklere sahiptirler (Aydın, 2020).

5.8. Romanın Anlatıldığı ve Romanda Adı Geçen Mekanlar

Eser, geniş mekânların etkisini özellikle ova ve yayla kültürü üzerinden ortaya koymaktadır. Kışın ovaların karla kaplanması ve sonbaharda yağışların yolları

çamura boğması, atmosferin zenginliğini artırır. Bahar ve yaz mevsimlerinde açık hava önemli bir yere sahiptir. Romanın ana mekânı Karası bölgesi olsa da, olaylar geniş bir coğrafyada yaşanmaktadır. Çakır ve Deli Kurt'un bulunduğu tımar köyü Karaşındadır, ancak Satı Ana'nın ait olduğu Türkmen obası buradan iki günlük mesafededir. Diğer romanlarla kıyaslandığında, bu eserde çadır betimlemelerine daha fazla vurgu yapıldığı görülmektedir. Özellikle Türkmen beğinin çadırı ayrıntılı bir şekilde betimlenmiş olup, çadırın zeminine serili ve duvarlarına asılı Türkmen halıları ile zenginleştirilmiştir. Çadır direklerinin çengellerine asılmış çeşitli silahların varlığı da mekânın karakterini güçlendirmektedir. Genel olarak çadırların kapıları keçeden yapılmış olup, iç mekânlarda keçe bir yorgan ve yatak bulunmaktadır (Atsız, 2017).

Göçebe yaşamdan yerleşik hayata geçiş sürecinde, ev kültürü çadır kültürüyle birlikte önemli bir yer tutar. Yerleşik yaşam pratiğinde, genellikle basit yapıya sahip evler tercih edilir; bu evlerin iç tasvirleri detaylandırılmamıştır. Örneğin, Satı Kadın ve Deli Kurt'un evleri, tek odalı olup içinde bir sedir ve ocak bulundururken, en kapsamlı ev tasviri ise Hasan Çelebi'nin İstanbul'daki evine aittir. Bu ev, bahçeli ve üç katlı bir yapıdır; geniş odalarının aydınlatması, şamdanlar üzerine yerleştirilmiş büyük mumlarla sağlanmakta ve her katında misafir odaları bulunmaktadır (Atsız, 2014).

Köyün mezarlığı, ulaşılması zor bir konumda yer almaktadır ve mezarların başlarında dağınık halde bulunan kırık dökük tahta parçaları mevcuttur. Olayların büyük bir kısmı Türkmen obasında geçer. Bu bölgedeki Deli Kurt, Satı Kadın tarafından yetiştirilmiştir ve burada Gökçen'i pınar başında görerek âşık olmuştur. Zamanla Satı Kadın da yaşlandığında bu obaya yerleşmiştir. Türkmen obasındaki Yassı Tepe, Gökçen Kız'ın koyunlarını otlattığı yer olarak dikkat çekmektedir ve bu mekân, Gökçen'in varlığıyla kendine has bir çekicilik kazanmıştır. Gökçen Kız'ın koyunlarla birlikte yaşadığı yerin sıradan olmadığını düşünüyordu; kesinlikle olağanüstü bir özelliği olmalıydı ve insanı büyüleyecek bir atmosfer yaratıyordu, çünkü orası Gökçen'in yeri. Yassı Tepe'nin zirvesinde tek bir ağaç var; Gökçen, bu ağaca yaslanarak kaval çalmaktadır. Yemyeşil yamaçlarda yüzlerce koyun otlamakta, daha aşağıda ise ince bir su akmaktadır. Yassı Tepe'nin eteğini geçtiğinizde, üç ya da dört ağaç ve bir taş olukla karşınıza çıkıyor (Tan, 2019).

Çakır, Evren ve Deli Kurt'un da dövüştüğü yerler vardır. Bu yerlerin ilki, Torlak Kemal'in isyanını bastırmak amacıyla gidilen Aydın ve Manisa bölgesidir, ancak bu yerler yalnızca isimleriyle anılmaktadır ve herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Karamanoğulları'na düzenlenen seferde Deli Kurt'un yaralanıp Karamanoğulları'nın eline geçmesinin ardından Akşehir'den Varsak obasına geçilmiştir. Deli Kurt Akşehir'in Kara Salur köyüne getirilmiş; oradan Varsak obasına gidilen yol ise belirgindir. Bu yol üzerinden geçiş Sultan Dağları, Beyşehir Gölü'nın batı kıyıları, Çiçek Dağları, Şeytan Dağları, Haydar Dağları, Karakuş ve Geyik Dağları arasındaki Varsak obasına ulaşmaktadır.

Çakır ve Deli Kurt, Hasan Çelebi'nin yanına İstanbul'a gizlice gitmek için yola çıktıklarında, izledikleri güzergâh ve geçtikleri noktalar detaylı bir şekilde belirtilmiştir. Marmara Denizi'ne doğru at sürerek Edincik kıyılarına ulaşan ikili, burada bir Rum yelkenlisine binerek yolculuklarına devam etmişlerdir. Adalar'da durarak kıyafet değiştirip görünüm değiştiren karakterlerin, Macarlara esir düştüklerinde ise mekân üzerinde daha az detaya yer verilmiştir. İmre Bator'a ait birkaç katlı bu konak, Deli Kurt'un kapatıldığı yer katındaki odası ile dikkat çekmektedir. Konağın geniş bir bahçesi bulunmakta ve Deli Kurt, bu bahçede yeni fidanlar yetiştirmek ve kaval çalarak vakit geçirmek suretiyle zamanını değerlendirmektedir. Ayrıca, şehrin yakınında bulunan yeşil, az ağaçlı ve yassı bir tepe üzerinde de kaval çalma eylemine devam etmektedir (Tan, 2019).

1443 yılının 3 Kasım'ında, Osmanlı ordusunun gerçekleştirdiği Balkan Seferi sırasında, Macarlarla karşılaştığı savaş sonucunda ordunun yenilgiye uğrayarak Sofya'ya geri çekildiği ve ardından Filibe ile İzledi Geçidi'ne doğru yöneldiği kaydedilmektedir. Varna Savaşı öncesinde, ordunun takip ettiği güzergâh Edirne, Filibe, Şıpka Geçidi, Bursa, Gemlik, Kocaeli Yarımadası, İstanbul Boğazı ve Rumeli kıyısı üzerinden Tırnova ve Şumnu olarak belirlenmiştir ve nihayetinde Varna'ya ulaşmıştır. Bu bağlamda, Atsız'ın eserlerinde belirgin bir rol üstlenen mekânlardan biri olan Kamlançu, yalnızca "Deli Kurt" romanında değil, "Ruh Adam" romanında da öne çıkmaktadır. *"Deli Kurt*" eserinde Gökçen Kız karakterinin kökeninin Kamlançu Ülkesi'ne dayandırıldığı, ayrıca onun Uygur kökenli olduğu tespit edilmiştir. "Ruh Adam" romanında da bir Uygur masalının Kamlançu'da yer aldığı gözlemlenmektedir. Bunun yanı sıra, "*Deli Kurt" eserinin sonunda belirsiz bir mekân tasarımının ön plana çıktığı, kahramanın her şeyini kaybetmesiyle olayların*

anlamını yitirdiği, Deli Kurt'un ise atını belirsizlik içinde sürmeyi tercih ettiği görülmektedir. Osmanlı şehzadesinin tarihsel bağlamda yaşadığı derin ıstırabın bir yansıması olarak, yalnızca kendisinin görebildiği yeşil ışıklar arasında kaybolduğu, gözlerden silinerek yok olduğu vurgulanmaktadır. Artık hiçbir şeyin görünmediği, fırtınanın uğuldadığı bu yol üzerinde yalnızca bir atın nal sesleri ve bir insanın hıçkırıklarının yankılandığı ifade edilmektedir." (Atsız, 2017).

5.9. Romandaki Türk Sembolleri, İnanışları ve Gelenekleri

Roman, Yıldırım Bayezid'in Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilmesi sonrası yaşanan esaret sürecinin Osmanlı üzerindeki otorite boşluğunu nasıl şekillendirdiğine odaklanıyor. Bu boşluğun, taht kavgaları sırasında talihsiz şehzade İsa Beğ'in oğlu Murat'ın bilinçsizce geçirdiği yaşamı ve Gökçen Kız ile yaşadığı aşk üzerinden ele alındığı eserde, farklı olarak Türklerin İslamiyet'i kabulü ön plana çıkarılmaktadır. Eserde dini ritüellere de yer veriliyor; ölülerin ardından Yasin ve Fatiha surelerinin okunması ile Kuran üzerine ant verme gibi gelenekler vurgulanıyor. Örneğin, bir karakter *"Bana Kur'an üzerine ant ver,"* diyerek Kur'an-ı Kerim çıkarıyor ve diğer karakter onu alıp öperek başına koyuyor. Ayrıca, Bala Hatun'un ruhu için dua etmek amacıyla bir başka karakter elindeki Kur'an'ı çıkararak dua ediyor. Bu unsurlar, eserin dini ve kültürel bağlamını güçlendirmekte, Osmanlı dönemi tasvirine derinlik katmaktadır (Tan, 2019)."

Romanın ana karakterlerinden Gökçen ve annesinin İslamiyet'i kabul etmelerine rağmen Gök Tanrı inancını sürdürdüğü görülmektedir. Bu bağlamda, kam özellikleri taşıyan Esen Börü ve Gökçen'in uzaktan haber alma, uzak insanlarla iletişim kurma, hastalara ilaç yaparak tedavi etme ve geniş sezgi yetenekleri gibi özel yeteneklere sahip oldukları dikkat çekmektedir. Kamlık, soy yoluyla aktarılabilen bir özelliktir; romanda Gökçen'e annesi tarafından aktarılan "gizli bilgiler" bu durumu desteklemektedir. Şamanlık görevi hem baba soyundan hem de anne soyundan geçebilmektedir. Böylece, ailenin bir veya birkaç bireyinin Şaman olması durumunda, ataların bir Şamanın soyundan gelecek birini bu göreve seçmesi mümkün olmaktadır (Atsız, 2014).

Romanda, Uygur şamanlarının kullandığı Yada Taşı, eski Türk devletlerinin önemli bir unsuru olarak öne çıkmaktadır. Bu sihirli taş, eski dönemlerde Türklere göklerden gönderilmiş olup, yağmur ve kar yağdırma yeteneğine sahip olduğu belirtilmektedir.

Genellikle şamanlar ve komutanlar tarafından taşınan Yada Taşı, romanda önce Esen Börü'nün elindedir; ardından kızı Gökçen'e geçmektedir. Gökçen'in, bu taş sayesinde istediği zaman yağmur yağdırabildiği ifade edilmektedir. Bir yaz mevsiminde, görülmemiş bir kuraklık baş göstermiş, pınarların kuruması ve hayvanların ardından insanların ölmesiyle durum kritik bir hale gelmiştir. Bu kriz anında Esen Börü, babasından miras kalan Yada Taşı'nı kullanarak yağmur yağdırmış ve böylelikle Varsağı kurtarmıştır (Atsız, 2017).

Romanda, Şaman kültürüne ait bir uygulama olarak nazara karşı mavi boncuk dikme geleneği önemli bir yer tutmaktadır. Bu uygulamanın, şamanlar Gökçen ve Esen Börü yerine bizzat Satı Kadın tarafından gerçekleştirildiği gözlemlenmektedir. Özellikle, Satı Kadın, nazardan korunmak için omzuna mavi boncuk dikmek zorunda kaldı, ifadesi bu geleneksel pratiğin karakterin yaşamında bir zorunluluk haline geldiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, mavi boncuk kullanımı, nazardan koruma işlevi gören, kültürel ve toplumsal anlamlar taşıyan bir sembol olarak romanda dikkat çekmektedir (Baykara, 2009).

Tüketim ve içme kültüründe kımız, yerini ayrana bırakmıştır. Deli Kurt, Varsak Kampı'nı ziyaretinde ilk kez kımızı tattı. "*Deli Kurt serinlemek için bir yudum aldığında tuhaf bir şekilde başının döndüğünü hissetti* "(Atsız, 2017):

- Bu nedir? Diye sordu. Balaban kısaca:

- Kımız diye cevap verdi.

- Neden yapılır?

- Kısrak sütünden…"

Romanda yer alan yiyecekler, bölgenin kültürel ve tarımsal geçmişini yansıtan zengin bir çeşitlilik sunmaktadır. Bu yiyecekler arasında Erik pestili ezmesi, testide soğuk su ile hazırlanan şerbet, yufkadan yapılan etli börek, kavurma, haşlanmış bulgur, tarhana çorbası, un tatlısı, un helvası, toprakta korda pişirilen koyun eti, Türkmen ayranı, kızgın taşta pişirilen pideler ve hoş kokulu otlarla zenginleştirilmiş Varsak ayranı mevcuttur. Bu yemeklerde ağırlıklı olarak buğdaydan üretilen ürünlerin kullanılması, yerleşik hayata geçişin ve tarımsal üretimin önemini göstermektedir. Bozkurtlar serisinde öne çıkan hayvansal gıdaların yerini buğday temelli gıdaların alması, bu dönüşümün somut bir göstergesidir (Aydın, 2020).

Atsız'ın romanlarında askerlik teması, merkezi bir unsur olarak sürekli öne çıkmaktadır ve "her Türk asker doğar" parolası bu bağlamda önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin, Türkmen Beği'nin Deli Kurt karakteri, savaşçı bir ruhla "nice savaşlara girip ya gazi ya şehit olur." diyerek, şehit olmayı bir erdem olarak görmekte ve bunu dua yoluyla dile getirmektedir. Türk kadınını sembolize eden Satı Kadın ise, doğurduğu oğlu Evren ve sütoğlu Çakır'ın şehit olduğu haberini aldığında, devlete ve millete olan bağlılığını öne çıkararak, "Allah devlete, millete zeval vermesin. Kaç kere şehit anasıyım." demektedir. Bu durum, bireyin devletin devamlılığına olan bağlılığını ve ruhunu feda etme arzusunu yansıtmaktadır. Deli Kurt romanındaki Osmanlı şehzadesinin iktidar mücadelesine girerek hak talep etmeme kararı, devletin bekasının her şeyden önce geldiğini açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca savaş taktiklerinin de değiştiği gözlemlenmektedir; Bozkurtlar romanındaki 'Hilal/Turan Taktiği', yerini 'Osmanlı Tokadı'na bırakmıştır. Çakır'a Türk usulü savaş stratejileri hakkında bilgi veren amcasının tedrisatından öğrendiği bu teknikler, savaş sahnelerinde belirgin bir şekilde vücut bulmuştur. Deli Kurt romanında, bir Karamanoğulları askerine Osmanlı Tokadı atması ve ardından bu eylemin sonucunda yaşananlar, bu savaş yönteminin etkili ve caydırıcı bir güç olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, yazar, askerlik ve devlete olan bağlılık temasını, karakterler aracılığıyla derinlemesine işlemiştir (Gözlüklü, 2021).

Romanda tıbbi uygulamalara da yer verilmektedir. Bu uygulamalar Bozkurtlar'ın romanlarıyla paralellik gösterir. Kanayan yaranın durdurulması ve çabuk iyileşmesi için yara sıcak demirle dağlanır. "Yaralı Karaman, bacağındaki ve kolundaki yaralara ışıklı okla dokunularak dağlanıyor ve bunu yaparken ürkmüyor bile." Yaranın hızla iyileşmesi ve güç kazanması için hastaya ballı şerbet veriliyor. Yarayı yakacak sıcak demir olmadığında; Yara bal ile sürülür. İlaç olarak hastaya uygulanan bir diğer uygulama ise sarıçiçekler ile deniz sütünün karışımıdır (Tan, 2019).

Atsız, "*Ruh Adam*" romanında olduğu gibi "*Deli Kurt*" romanında da Türk masallarına yer vererek bu geleneklerin özelliklerini ustaca yansıtmaktadır. Romanda, çocukları olmayan bir karı-kocanın Hızır tarafından kendilerine verilen bir elma sayesinde bir kız çocuk sahibi olmaları ve bu çocuğa Gökçen adını vermeleri anlatılmaktadır. Gökçen'in büyüyüp zarif bir kadın haline gelmesi ve bir şehzadenin aşkına talip olması, Türk geleneklerinde sıkça rastlanan bir tema iken, şehzadenin Gökçen ile yarışa girmesi sonucunda her iki tarafın da olumsuz bir sonla karşılaşması

öne çıkmaktadır. Bunun devamında Hızır'ın yeniden ortaya çıkıp Gökçen'e nar vermesi ve yarısını şehzadenin yemesini istemesi, Gökçen'in şehzadenin ölümü karşısında duyduğu derin acı ve yok oluşuyla birleşmektedir. Yazar, Türk masallarında sıkça karşılaşılan unsurları, çocuk sahibi olamayan çiftlere Hızır'ın yardım etmesi ve konukseverlik gibi gelenekleri titizlikle ele almıştır. Ayrıca, masal formunun gelenekselliği "*Vaktiyle, çok eski bir zamanda*" gibi ifadelerle güçlendirilmiştir. Bu masalın romanın ana karakterleriyle olan ilişkisi dikkat çekicidir; Gökçen, yıllar sonra yine aynı isimle romanın kahramanı olurken, acısıyla ölen şehzade ise Murad karakterine dönüşmektedir. Atsız'ın eserlerinde karakterler arasındaki bu organik bağ, okuyucuya sürekli bir tanıdıklık hissi verir ve bir döngüsellik hissi yaratarak, onları sonsuz bir çekimde yeniden karşımıza çıkarır (Aydın, 2020).

5.10. Hüseyin Nihal Atsız'ın Tarih Anlayışı Bağlamında Deli Kurt

Hüseyin Nihal Atsız'a göre Türkler için en uygun tarih yazım yöntemi, millet-devlet temelinde kurulmuş bir sistemdir. Ancak, "biz millet tarihi şöyle dursun, devlet ve vatan tarihi'ni bile bir yana bırakarak yalnızca sülale ve rejim tarihi'ni esas olarak kabul ettik" ifadesiyle, Türk devletlerinin yalnızca sülalelere ve rejimlere dayalı bir şekilde tasnif edilemeyeceğinin altını çizmektedir. Bu bağlamda, Atsız, Türk tarihinin daha geniş bir perspektiften ele alınması gerektiğine vurgu yapmaktadır (Atsız, 2010).

Türk tarih yazımına ilişkin mevcut eğilimler, farklı milletlerin tarih anlayışlarının köklü farklılıklar içerdiğini göstermektedir. Fransızlar, tarihlerini ana hatlarıyla vatan tarihinde ele alırken; Araplar, milli bir perspektifle tarihi millet tarihi olarak tanımlamakta; İngilizler ise devlet tarihi çerçevesinde değerlendirmektedir. Bu bağlamda, her millet kendi milli menfaatlerine uygun tarihsel bir sistem geliştirmiştir. Ancak Türk tarihi söz konusu olduğunda, birçok devletin kuruluşu ve çöküşü gözlemlenmektedir. Atsız, bu duruma itiraz etmekte ve Cumhurbaşkanlığı forsunda yer alan 16 yıldızın, 16 büyük Türk devletini temsil ettiği iddiasını sorgulamaktadır. Bu tür düşünceler, Türk tarihinin dinamizmini ve sürekliliğini sorgulatmakta; dolayısıyla Türk devletlerinin tarihsel varlıklarını birkaç asırla sınırlı bir perspektife indirgeyerek potansiyel zararlara yol açmaktadır (Ercilasun, 2018).

Hüseyin Nihal Atsız, Türkiye tarihini Selçuklular (1040-1249), İlhanlılar (1249-1336), Büyük beğlikler (1336-1515), Osmanlılar çağı (1515-1922) ve Cumhuriyet dönemi (1923'ten itibaren) şeklinde tasnif ederek, Türk tarihine bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır. Bu tasnif, yalnızca yıkılan devletleri değil, aynı zamanda hanedan veya rejim değişikliklerini yansıtmaktadır. Atsız, eserlerinde her dönemde var olan bir Türk devletinin çeşitli hanedanlar veya rejimler tarafından yönetildiğini vurgulamaktadır. Özellikle "Deli Kurt" adlı romanında, devlet yönetiminde Osmanoğulları'na sürekli atıfta bulunarak, Osmanlıların bir hanedan olduğu fikrini pekiştirmektedir. Bu bağlamda, "*Memlekette bir tane Osmanoğlu ailesi vardı. Osmanoğlu deyince akla yalnız padişah ailesi gelirdi*" ifadesi, Osmanlı hanedanının toplumdaki belirleyici rolünü açıkça ortaya koymaktadır (Atsız, 2010).

Atsız, Türk beyliklerini yalnızca ırklarına göre değerlendirmekte ve bu beylikler arasında bir üstünlük ilişkisinin olmadığını savunmaktadır. Ona göre hanedanlıklar arasındaki rekabet, bir tarafı destekleyip diğerini düşman ilan etmeyi meşru kılmaz. Bu bağlamda, Osmanlılar ile Karamanoğulları'nı iki ayrı devlet ve milli düşmanlar olarak görmekten kaçınmaktadır. Deli Kurt adlı romanında, Osmanlılar ve Karamanoğulları'nın her ikisinin de Türk soydan geldiği fikrini, Karamanlı köylülerin Deli Kurt'u iyileştirip konuk etmesiyle vurgulamaktadır. Anlatı içerisinde, Karamanoğlu İbrahim Bey'in Macarların Güvercinlik Kalesi'ne saldırısını fırsat bilerek Hamideli Sancak Beği Şarabdar İlyas'ı tutsak etmesi, İkinci Murad Bey'in Karaman ülkesi üzerine sefer düzenlemesiyle devam eder. Deli Kurt'un da bulunduğu ordu, Akşehir önlerinde Karamanoğulları ile kısa bir çatışma gerçekleştirip onları püskürtür. Olayların ardından, Deli Kurt'un dikkati bir arada toplanmış olan beş-altı kişiye yönelir (Atsız, 2010).

Geldiğinde konuşmalar bir anda kesildi ve Deli Kurt durumu gördü. Bir Karaman askeri yerde yaralı yatıyordu, hemen de bir yeniçeri ve Akşehirli dört köylü geldi. Hepsine birden (Atsız, 2010):

-"*Ne oluyor?"* diye sordu.

Köylülerin en yaşlısı Deli Kurt'a döndü:

-*"Aman ağam! Ne olursa senden olur"* diye yalvardı.

Deli Kurt sordu:

-*"Olacak olan nedir?"*

Köylü, yeniçeriyi ve yaralıyı gösterek dert yandı:

-”Senin bu arkadaşın yaralımızı götürüp öldürmek istiyor. Bize bağışla diyoruz, bağışlamıyor. Aman ağam! Aracı ol da kurtar. Size akça, mal verelim!”

Bu teklif Deli Kurt’un arına gitti ve birden kan beynine sıçrayarak bağırdı:

-”*İhitiyar! Beni ne sandın? Sipahi olduğumu görmüyor musun?”*

Ve onun bu gürlemesinden korkan köylülerin şaşkın bakışları arasında eliyle yeniçeriyi gösterek, sözünü tamamladı: Akçayla, malla bunlara iş yaptırılır. Bu devşirmelere… Anladın mı?

Yeniçeri öfkeden kuduracak gibi oldu:

-Bre tımarlı! Yeniçeriyi beğenmedin mi? Ben padişahın kapıkuluyum! Senin gibi derme asker mi sandın?

Deli Kurt’un sesi gök gürültüsü gibi çıkıyordu:

-”*Bre yeniçeri! Kapı kulu olmak seni gâvur dölü olmaktan kurtarır mı? Kim oluyorsun da bu yaralıyı öldürmeğe kalkıyorsun?”* (Atsız, 2018).

Bir süre sonra bu tartışma kavgaya dönüştü ve Deli Kurt yeniçeriyi tokatlayarak öldürdü. Bununla birlikte o da bayılır ve köylüler tarafından bakılır. Karaman’dan hayatını kurtardığı asker Tümenoğlu Balaban'dır. Balaban ve Deli Kurt arkadaş oldular. Balaban onu Varsak kabilesine davet eder. Atsız, Karamanoğulları ile Osmanlı arasındaki savaşın beylikler savaşı olduğunu biliyor. *“umulmayan bir kişi”* ve *“Şeytan Dağı*” başlıklı bölümlerde geçen bu savaşlar, Balaban ve Deli Kurt arasında kurulan dostlukla son buluyor. Deli Kurt, Osmanlı sipahisi olmasına rağmen Karaman tarafından dostça karşılanır (Atsız, 2010).

Hüseyin Nihal Atsız’ın eserinde, Deli Kurt karakterinin yeniçerileri “*gâvur dölü”* olarak nitelendirmesi, onların kapı kulu askeri olmasına rağmen, bu terimin arka planında yatan milli ve kültürel değerlere işaret eder. Atsız, tımarlı sipahilerin Osmanlı İmparatorluğu’nun ilk fetihlerinde oynadıkları kritik rolü vurgulayarak, *“Osmanlıların, muamma ve mucize gibi görülen ilk fetihlerini, küçük toprak aristokrasisi olan bu tımarlı ordu yaptı”* diyerek, tımarlılarının kuruluş devri Osmanlısındaki önemini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, yeniçeriler ile tımarlılar arasındaki hiyerarşik ilişkinin, tımarlıların Türk kökenli, yeniçerilerin ise devşirme olması nedeniyle şekillendiğini söylemek mümkündür. Atsız’a göre, Aksak Temir’in

Türkleri ile olan çatışmasını milli bir dava haline getirmeye çalışmak, bir milli ihanet olarak değerlendirilebilir. Ona göre, Ankara Savaşı ve Osmanlı ile Karaman, Akkoyunlu ve Safevi devletleri arasındaki çatışmalar, aslında iç savaş niteliği taşımaktadır. Ayrıca, Temir'in Anadolu'ya gelişi, bu mücadeleler ile eş zamanlı bir hanedan savaşı şeklinde ele alınmaktadır. Aksak Temir, Bek Kunlar, Gök Türkler ve Çengiz gibi, Türk ulusunu bir araya getirme idealine sahip bir hükümdar olarak tanımlanmaktadır. Atsız'ın *"Türk Tarihinde Meseleler*" adlı eserine göre, Aksak Temir'in ordusunda Yıldırım Bayazıd'ın ordusundan daha fazla Türkmen bulunmaktadır; dolayısıyla, Temir'in anadili de Türkçe'dir. Bu perspektif, Atsız'ın siyasi ve tarihi görüşlerinin bir yansıması olarak değerlendirilmektedir (Atsız, 2018).

"*Deli Kurt*" adlı eserinde Ankara Savaşı'ndan bahsedilmesine rağmen, bu savaş düşman milletlerin çatışması olarak nitelendirilmemekte; aksine, Türklerin kendi aralarındaki bir çatışma olarak değerlendirilmektedir. Bunun yanı sıra, Türk tarihindeki bazı özel adların belirli bir imla eksikliği dikkat çekmektedir; örneğin, XIII. yüzyıl kahramanı Çingiz mi, Cengiz mi? sorusu gibi. Benzer şekilde, Temir, Temür veya Timur gibi adlarda da tutarsızlıklar mevcuttur. Bu imla meselesi, Atsız'ın üzerinde durduğu konulardan biridir ve bu duruma çözüm olarak bir kurultay toplanması ve resmi bir girişimle kesinlik sağlanması önerilmektedir. Atsız, "*Deli Kurt"* ve "*Türk Tarihi Üzerinde Toplamalar*" adlı eserlerinde "*Temür*" adını kullanırken, "*Türk Tarihinde Meseleler*" eserinde "*Temir*" adını tercih etmiştir; bu da imla konusunda net bir sonuç elde edilemediğini göstermektedir (Atsız, 2010).

Hüseyin Nihal Atsız hem edebi eserlerinde hem de Türk tarihine ilişkin analitik çalışmalarında Türk kimliğini yansıtmaktan çekinmemiştir. Bunun en açık örneklerini Deli Kurt'taki millet vizyonunda görmek mümkündür. Örneğin defalarca savaşılan Macarlar, düşman bir millet olmasına rağmen cesur ve yiğit olarak tasvir ediliyor.

''Kâfirde yiğit varsa eğer sade Macardır;

"Cesurdur, atı dörtnala ve açtır" dizeleri de Macar askerlerine ithaf edilmiştir. Türklerle Macarların karşılaşması doyumsuz bir zevk olarak sunuluyor.

Türk ve Macar askerleri arasında gerçekleşen çatışmalar, büyük bir savaş atmosferi yaratarak katılımcılara eşsiz bir deneyim sunmaktaydı. Bu nedenle, Osmanlı ordusundaki Sipahilerin ve Akıncıların büyük bir kısmı, kale duvarları etrafında vakit

harcamak yerine Macaristan'a yönelmeyi tercih ediyor ve burada doğrudan çatışmalara katılmayı daha değerli buluyorlardı (Atsız, 2018).

Macarlar Bulgar ve Sırplardan üstün tutuluyor ve Türklere benzetilmektedir:

"*Yüzleri de bir başkaydı. Çıyan suratlı Bulgar veya Sırb'a hiç benzemiyorlardı. Basbayağı insan gibiydiler; Türk'e benziyorlardı.*"

6. YÖNTEM

6.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizi ve doküman incelemesi yöntemlerini esas almaktadır. Betimsel içerik analizi, metinlerin belirli bir amaç doğrultusunda anlamlandırılmasını, sistematik bir şekilde analiz edilmesini ve çıkarımlar yapılmasını sağlamaktadır. Çalışmada, Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanındaki değerler eğitimine yönelik ögeler belirlenmiş ve bu ögeler sistematik bir şekilde kategorilere ayrılarak incelenmiştir. Ayrıca, doküman incelemesi yöntemi, romanın içeriğini daha derinlemesine değerlendirme ve geçmiş literatürle ilişkilendirme amacı taşımaktadır.

6.2. Araştırma İnceleme Nesnesi

Araştırmanın çalışma evrenini, *Hüseyin Nihal Atsız'ın Deli Kurt* romanı oluşturmaktadır (Yazar: Hüseyin Nihal Atsız, Basım Yılı: 2020, 79. Basım, Yayınevi: Ötüken Neşriyat, Tür: Tarihi Roman, Sayfa Sayısı: 240,). Bu eser, Türk edebiyatında tarihsel olaylara dayalı kurgusal bir anlatı sunması nedeniyle değerler eğitimi açısından zengin bir içeriğe sahiptir. Romanda yer alan karakterler, olay örgüsü ve temalar, Türk kültürünün ve tarihinin önemli değerlerini yansıttığı için bu çalışma kapsamında analiz edilmiştir. Çalışma, bu evrenle sınırlı olup, Hüseyin Nihal Atsız'ın diğer eserleri araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

6.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu süreçte, değerler eğitimi ile ilişkili unsurlar belirlenmiş ve betimsel içerik analizi çerçevesinde kategorilere ayrılmıştır. Romanın içerisindeki karakter diyalogları, olay örgüsü, temalar ve anlatım teknikleri, değerler eğitimi bağlamında anlamlandırılmıştır. Verilerin toplanmasında dikkatli bir şekilde seçilen doğrudan alıntılar, analizin güvenilirliğini artırmak amacıyla kullanılmıştır.

6.4. Verilerin Analizi

Toplanan veriler, nitel veri analizi yöntemlerinden **betimsel içerik analizi** tekniğiyle değerlendirilmiştir. Bu analiz sürecinde, romandaki değerler eğitimi unsurları temalar ve alt temalar oluşturularak sınıflandırılmıştır. Öncelikle, romandaki metinler dikkatlice okunmuş, ardından değerler eğitimi ile doğrudan veya dolaylı ilişkili unsurlar belirlenmiştir. Daha sonra, bu unsurlar gruplandırılmış ve tematik bir yapı oluşturulmuştur. Analiz süreci, sistematik bir kodlama yöntemiyle desteklenmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Verilerin geçerlilik ve güvenirliğini sağlamak amacıyla araştırmacının analizleri diğer uzman görüşleriyle karşılaştırılarak sonuca ulaşılmıştır.

7. BULGULAR VE YORUM

7.1. Adalet Değeri

Adalet, toplumsal ilişkilerin düzenlenmesinde temel bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanı, adaletin bireysel ve toplumsal boyutlarını, karakterler ve olay örgüsü aracılığıyla etkileyici bir biçimde işlemektedir. Romanın kahramanları, adaletin yalnızca bir yönetim ilkesi değil, aynı zamanda bireyler arasında güven ve huzuru tesis eden bir unsur olduğunu sergilemektedir. Bu bağlamda, romanın hem tarihi hem de ahlaki çerçevesi, adalet değerinin önemini kavramak ve öğretmek için zengin bir kaynak oluşturmaktadır.

Adaletin roman içerisindeki temsili romanda liderlerin karar alma süreçleri ve toplumsal düzeni sağlamadaki rolleri üzerinden ele alınmıştır. Özellikle Osmanlı tımar sistemi bağlamında, adaletin toplumsal düzenin temeli olduğu vurgulanmaktadır. Murad Bey'in savaş alanında gösterdiği liderlik ve karar alma süreçlerinde sergilediği tutum, bu değerin açık bir örneğidir. *"Murad Beğ, bunu görüyor, kılıcını çekmiş olduğu halde soğukkanlılıkla yerinde duruyor ve her taraftaki durumu görerek ona göre buyruklarını veriyordu."* Bu ifade, liderlikte adaletin önemini ve hakkaniyetin toplumsal barış üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Adalet değeri, kitapta 8 kez kullanılmaktadır. Bu durum, romanın adalet temasına sınırlı ölçüde vurgu yaptığını göstermektedir.

Adalet, aynı zamanda bireylerin birbirleriyle ilişkilerinde de işlenmiştir. Romanın sonlarına doğru, Balaban Bey'in Deli Kurt'un savaş alanındaki kahramanlıklarını değerlendirerek hakkını teslim etmesi, bu değerin bireysel düzeydeki önemini ortaya koymaktadır: *"Bu yenilmenin bozgun haline gelmemesi, böyle eşsiz yiğitlerin kahramanlıkları sayesinde olmuştu."* Bu ifade, adaletin bireysel erdemlerle birleştiğinde toplumsal huzuru nasıl desteklediğini göstermektedir. Ayrıca, Çakır ve Murad Bey arasındaki diyaloglarda adaletin kişisel sorumlulukla nasıl iç içe geçtiği vurgulanmaktadır. Çakır'ın bir tımar sahibi olarak çevresindekilere adil davranma çabası, bu değerin günlük yaşamda uygulama örneklerindendir.

Eğitimsel açıdan Deli Kurt romanında işlenen adalet değeri, eğitim materyali olarak kullanılabilecek birçok güçlü bir örnek sunmaktadır. Roman, öğrencilerin adalet kavramını yalnızca bir kavram olarak değil, uygulamalı bir değer olarak öğrenmeleri

için fırsatlar sunar. Örneğin, Murad Bey'in liderlik ettiği sahneler, adaletli bir yönetimin toplumu nasıl olumlu etkilediğini göstermek için sınıf içi tartışmalara konu edilebilir.

Adalet değerinin eğitim programlarına entegrasyonu şu yollarla sağlanabilir:

1. **Dramatizasyon Çalışmaları:** Murad Bey'in liderlik ettiği sahnelerin canlandırılması, öğrencilerin adaletin liderlikteki yerini anlamalarını kolaylaştırabilir. Öğrenciler, bu tür dramatizasyonlar yoluyla tarihi olaylara empatiyle yaklaşabilirler.

2. **Tartışma ve Analiz:** Romanın adaletle ilgili bölümleri analiz edilerek, öğrencilerden karakterlerin karar alma süreçlerini değerlendirmeleri istenebilir. Bu, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirirken adaletin çok boyutlu bir kavram olduğunu anlamalarını sağlar.

3. **Rol Oyunları:** Adaletin toplumsal ilişkilerdeki yerini vurgulamak için öğrenciler, romanın belirli sahnelerinde adil bir lider veya birey rolünü üstlenebilir. Bu sayede, adaletin bireylerin günlük hayatlarına etkisi daha somut bir şekilde kavranabilir.

4. **Karşılaştırmalı İnceleme:** Deli Kurt'taki adalet anlayışı, farklı kültür ve dönemlerdeki adalet algılarıyla karşılaştırılabilir. Böylece öğrenciler, tarihi ve evrensel adalet kavramlarını daha iyi irdeleyebilir.

Adalet, Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanında merkezi bir değer olarak yer almakta ve hem bireysel hem de toplumsal bağlamda güçlü bir şekilde vurgulanmaktadır. Romanın tarihi ve kültürel dokusu, bu değerin yalnızca ahlaki bir kavram değil, aynı zamanda sosyal düzenin temel taşı olduğunu göstermektedir. Deli Kurt, eğitimde adalet değerini öğretmek için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Roman, öğrencilerin bu değeri içselleştirmelerine ve kendi yaşamlarında uygulamalarına yardımcı olabilecek önemli bir kaynaktır. Bu bağlamda, adaletin hem liderlik hem de bireysel sorumluluk bağlamında ele alınışı, romanı değerler eğitimi için ideal bir materyal haline getirmektedir.

7.2. Dostluk Değeri

Dostluk, bireylerin karşılıklı sevgi, güven ve destek üzerine kurulu ilişkilerini tanımlayan temel bir değerdir. Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, dostluk temasının bireyler arasındaki bağları güçlendiren ve toplumsal dayanışmayı destekleyen önemli

bir unsur olduğunu vurgulamaktadır. Romanın karakterleri, dostluğun sadece bireysel çıkarların ötesinde, zor zamanlarda dayanışmanın ve fedakârlığın bir yansıması olarak ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda, *Deli Kurt* dostluk değerinin anlamını çok boyutlu bir şekilde ele alan bir eserdir.

Romanda dostluk 14 kez kullanılmaktadır **ve** dostluk ilişkileri önemli olsa da diğer temel değerlere kıyasla daha az vurgulanmıştır. Bu değer karakterler arasındaki derin bağlarla betimlenmiş ve çoğu kez olay örgüsünü ilerleten bir unsur olarak kullanılmıştır. Balaban Bey ve Deli Kurt arasındaki dostluk, romanın merkezinde yer alan en çarpıcı ilişkilerden biridir. *"Beni ölümden kurtardın. Arkadaş olduk. Onu kendi obama konuk götürüyorum."* ifadesi, bu ilişkinin derinliğini ve karşılıklı güvene dayalı olduğunu göstermektedir.

Deli Kurt ile Çakır Bey arasındaki dostluk, dayanışmanın ve zor zamanlarda yardımlaşmanın önemini vurgulamaktadır. Çakır'ın Deli Kurt'u savaş alanında yalnız bırakmaması, şu ifadelerle öne çıkmıştır: *"Koç Mehmed, bu kadar iyi bir arkadaşını böyle bir günde yalnız bırakamazdı."* Bu ifade, dostluğun insanlar arasındaki dayanışmayı nasıl güçlendirdiğini göstermektedir.

Ayrıca, romanda dostluk sadece insanlar arasındaki ilişkilerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda hayvanlarla olan bağlar üzerinden de çizilmiştir. Deli Kurt'un atına duyduğu sevgi ve güven, dostluğun bir başka boyutunu gözler önüne sermektedir: *"Karış karış bildiği bu yerlerde yolu kendisi şaşırsa bile, atı şaşırmazdı. Bu düşünceyle can yoldaşı olan sevgili atının ıslak yelesini okşadı."* Bu sahne, dostluğun gözle görülmeyen ama derinden hissedilen bir bağ olduğunu anlatmaktadır. Ayrıca, savaş sırasında Deli Kurt'un, arkadaşlarına duyduğu bağlılık ve onların güvenliğini sağlama çabası, dostluk kavramının özünü yansıtmaktadır. Örneğin, Deli Kurt'un, yaralı bir dostunu düşman hatlarından kurtarma çabası, fedakârlık ve güvenin somut bir örneğidir.

Deli Kurt romanında işlenen dostluk değeri, eğitim materyali olarak çok yönlü bir şekilde kullanılabilecek örnekler sunmaktadır. Roman, öğrencilerin dostluk kavramını sadece bir duygusal bağ olarak değil, sosyal dayanışmayı güçlendiren bir değer olarak anlamaları için önemli fırsatlar sunar. Romanın eğitim programlarına entegrasyonu şu yollarla sağlanabilir:

1. **Dramatizasyon Çalışmaları:** Deli Kurt ile Balaban Bey veya Çakır Bey arasındaki dostluğun önemli sahneleri canlandırılarak, öğrencilerin empati geliştirmesi desteklenebilir. Bu tür çalışmalar, öğrencilerin dostluk ilişkilerindeki farklı dinamikleri anlamalarına yardımcı olabilir.

2. **Tartışma ve Analiz:** Dostluk temasının romandaki yeri, öğrencilerle tartışılarak bireylerin toplumsal ilişkilerdeki rollerini kavramaları sağlanabilir. Özellikle dostluğun kriz anlarında nasıl bir önem taşıdığına dair analizler, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilir.

3. **Rol Oyunları:** Öğrenciler, dostluk değerinin vurgulandığı sahnelerdeki karakterlerin yerine geçerek, bu değerin uygulamada nasıl bir etki yarattığını deneyimleyebilir. Bu süreç, öğrencilerin problem çözme becerilerini ve iş birliği yetkinliklerini artırabilir.

4. **Karşılaştırmalı Okuma:** Romanın dostluk temaları, farklı eserlerdeki dostluk örnekleriyle karşılaştırılarak öğrencilerin çok boyutlu bir bakış açısı kazanmaları sağlanabilir. Örneğin, *Deli Kurt*'taki dostluk ilişkileri, klasik Türk edebiyatındaki veya dünya edebiyatındaki benzer temalarla kıyaslanabilir.

5. **Yaratıcı Yazı Çalışmaları:** Öğrenciler, romandaki dostluk temalarından ilham alarak kendi dostluk hikâyelerini yazabilir. Bu, onların kişisel deneyimlerinden yola çıkarak bu değeri daha derin bir şekilde anlamalarını sağlayabilir.

Dostluk, Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanında bireyler arasındaki güven, sevgi ve dayanışmanın bir yansıması olarak merkezi bir yer tutmaktadır. Romanın karakterleri, dostluğun sadece bireysel çıkarların ötesinde, zor zamanlarda toplumsal dayanışmayı destekleyen bir değer olduğunu göstermektedir. *Deli Kurt*, eğitimde dostluk değerini öğretmek için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Roman, öğrencilerin bu değeri içselleştirmelerine ve kendi yaşamlarında uygulamalarına yardımcı olabilecek önemli bir kaynaktır. Özellikle kriz anlarında dostluğun nasıl bir güç kaynağı olduğuna dair romandan çıkarılacak dersler, bireylerin hem kişisel hem de toplumsal ilişkilerinde bu değeri daha etkin bir şekilde benimsemelerine katkı sağlamaktadır.

7.3. Dürüstlük Değeri

Dürüstlük, bireyler arasındaki güvenin temelini oluşturan, toplumsal ilişkilerde şeffaflığı ve ahlaki bir duruşu temsil eden önemli bir değerdir. Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanı, dürüstlük değerini bireysel ve toplumsal çerçevede çok boyutlu bir biçimde ele almış ve bu değerin ahlaki önemi üzerinde derinlemesine durmuştur. Roman, dürüstlük değerini yalnızca bireysel bir erdem olarak değil, liderlik, sevgi ve adalet gibi diğer değerlerle bağlantılı şekilde işlemiştir. Dürüstlük, kitapta 19 kez kullanılmaktadır. Bu, toplumsal ilişkilerde önemli bir rol oynadığını ve roman karakterlerinin dürüstlük konusunda belirli bir hassasiyet taşıdığını göstermektedir. Bu yönüyle Deli Kurt, eğitimsel açıdan dürüstlük değerinin öğretimi için zengin bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Romanda dürüstlük, kahramanların bireysel davranışlarından toplumdaki rollere kadar geniş bir çerçevede ele alınmıştır. Esen Börü'nün Deli Kurt ile olan diyaloğu, dürüstlük değerinin sevgi ve sadakatle bağlantılı olduğunu göstermektedir: *"Osmanlı! Gökçen'in de sende gönlü var. İleride sevginin azalmayacağını bilsem bu iş şimdiden olsun derim."* Bu samimi çıkış, dürüstlük değerinin toplumsal ilişkilerdeki çözülmez rolünü ortaya koymaktadır.

Deli Kurt'un bireysel davranışlarında ve liderlik yaklaşımlarında sergilediği dürüst tutum, romanın temel etik ilkelerinden biridir. Örneğin, Deli Kurt bir savaşta şu ifadeyi kullanarak yalana karşı tavrını net bir biçimde ortaya koyar*: "Ben, sözünü eğer yalanla desteklersen, savaşı bile kazanmak istemem. Bizim davamız temizdir ve yalana ihtiyacımız yoktur."* Bu ifade, ahlaki duruşun ve dürüstlüğün birey ile toplum arasındaki bağı güçlendiren özelliğini vurgulamaktadır.

Roman, liderlikte dürüstlük temasını Murad Bey karakteri üzerinden ayrıntılı bir şekilde işlemektedir. Murad Bey'in bir lider olarak sergilediği şeffaf ve adil yaklaşım, toplumda dürüstlüğün önemini vurgulamaktadır: *"Doğruluk, bir beyin kılıcı kadar keskindir. Onunla öldürmezsin, ama bir milleti kurtarırsın."* Bu ifade, dürüstlük değerinin bireysel ve toplumsal yaşamda oynadığı yapılandırıcı rolü anlatmaktadır.

Dürüstlük, sadece insanlar arasındaki ilişkilerle sınırlı kalmamış, aynı zamanda kişisel özdenetim ve sorumluluk bilinciyle de işlenmiştir. Deli Kurt'un, haksızlık

yapan bir karaktere karşı sergilediği dürüst ve yapılandırıcı eleştiri, bu değerin bireyler arasında nasıl bir denge unsuru olduğunu gözler önüne sermektedir.

Deli Kurt romanında işlenen dürüstlük değeri, eğitim materyali olarak birçok açıdan kullanılabilir. Roman, öğrencilerin dürüstlük kavramını bir ahlaki erdem olmanın ötesinde, liderlik, dostluk ve adalet gibi çok boyutlu bir değer olarak anlamalarına yardımcı olacak örnekler sunar. Şu öneriler, bu değerin öğretimine katkı sağlayabilir:

1. **Dramatizasyon Çalışmaları:** Dürüstlük temasını içeren sahnelerin canlandırılması, öğrencilerin empati becerilerini geliştirerek ahlaki çıkarımlarda bulunmalarını destekleyebilir. Özellikle, Deli Kurt'un yalana karşı duruşunu ele alan bölümler bu tür etkinlikler için uygun olacaktır.

2. **Tartışma ve Analiz:** Romanın dürüstlükle ilgili sahneleri, öğrencilerle tartışılarak doğruluğun kriz anlarında nasıl bir rol oynadığı analiz edilebilir. Bu etkinlik, eleştirel düşünme becerilerini geliştirirken, öğrencilere dürüstlük değerinin farklı boyutlarını kavrama fırsatı sunar.

3. **Rol Oyunları:** Öğrenciler, romanın dürüstlük temalarına dayalı karakterlerin yerine geçerek, dürüst davranışların toplumsal etkilerini deneyimleyebilir. Bu etkinlik, öğrencilerin toplumsal roller ve sorumluluklar üzerine düşünmelerini teşvik eder.

4. **Karşılaştırmalı Okuma**: Romanın dürüstlük değerini ele alan bölümleri, klasik ve modern eserlerdeki benzer temalarla karşılaştırılabilir. Bu etkinlik, öğrencilere farklı kültür ve zaman dilimlerinde dürüstlük algısının nasıl değiştiğini anlamaları için bir bağlam sunar.

5. **Yaratıcı Yazı Çalışmaları:** Öğrenciler, dürüstlük değerini temel alan hikâyeler yazarak, bu değerin kendi yaşamlarındaki önemini daha derinlemesine kavrayabilirler.

Dürüstlük, Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanında birey ve toplum çapında merkezi bir değer olarak işlenmiştir. Roman, dürüstlük değerinin ahlaki ve toplumsal yaşamda nasıl etkili bir rol oynadığını somut örneklerle göstermektedir. Deli Kurt, eğitimde dürüstlük değerini içselleştirmek isteyen öğrenciler için etkili bir öğrenme materyali olma potansiyeline sahiptir. Roman, liderlik, dostluk ve sevgi gibi diğer değerlerle olan bağlantısıyla, bireylerin ahlaki farkındalıklarını artırmalarına önemli bir katkı

sağlamaktadır. Dürüstlük, bireylerin hem kendilerine hem de topluma olan sorumluluklarını anlamalarına rehberlik eden vazgeçilmez bir değerdir.

7.4. Öz Denetim Değeri

Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanı, bireyin duygu ve davranışlarını kontrol ederek doğru kararlar alma yeteneğini simgeleyen öz denetim değerini güçlü bir şekilde işler. Özdenetim, kitapta 36 kez kullanılmaktadır ve en çok vurgulanan değer olmuştur. Bu durum, karakterlerin içsel disiplin ve kendini kontrol etme konusunda güçlü bir temaya sahip olduğunu göstermektedir. Öz denetim, romanın ana karakterlerinden Deli Kurt'un mücadelelerinde, stratejik kararlarında ve kişisel ilişkilerinde sıkça vurgulanır. Bu değer, bireyin hem kişisel hem de toplumsal yaşamında başarıya ulaşması için temel bir erdem olarak karşımıza çıkar.

7.4.1. Zorluklarla Mücadelede Öz Denetim

Romanda Deli Kurt'un karşılaştığı zorlu durumlarda sakinliğini koruyarak mantıklı hareket etmesi, öz denetim değerinin somut bir örneğidir. Örneğin, bir çatışma esnasında Deli Kurt'un stratejik bir şekilde hareket etmesi şu şekilde anlatılır:" *Çelme ile düşürdüğü zaman üzerine varmayacağının düşüncesini Türkmen'e verdikten sonra yeniden bir çelme atarak devirdi*." Bu sahne, bireyin öfkesini kontrol ederek olaylara mantıklı bir yaklaşımla müdahale etmesinin önemini vurgular. Aynı zamanda bu durum, bireyin kişisel gelişiminde öz denetimin ne kadar kritik bir rol oynadığını gözler önüne sermektedir.

7.4.2. Sabır ve Planlama

Deli Kurt, aceleci bir şekilde hareket etmek yerine, sabır ve planlama ile sonuca ulaşmayı tercih eder. Örneğin, bir köye sessizce varmayı hedeflerken sakinliğini koruyarak hareket etmesi şu ifadelerle aktarılmıştır: *"Çakır, şimdi öküzlerin daha yavaş yürümelerine müsaade ediyordu. Çünkü yavaş hareket edilirse tekerlekler gıcırdamıyordu. Çakır'ın köye gürültüsüz varmak istediği anlaşılıyordu."* Bu durum, öz denetim ve sabrın bir bireyin hedeflerine ulaşmasında ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı sahnede sabır, bireyin çevresindeki olayları gözlemleyerek daha doğru kararlar almasına olanak tanıyan bir erdem olarak vurgulamaktadır. Sabır

kitabın içinde 13 kez geçmektedir. Bu, olay örgüsünde sabrın belirli noktalarda ön plana çıktığını ancak hikâyenin ana temalarından biri olmadığını göstermektedir.

7.4.3. Duyguların Kontrolü

Deli Kurt'un sevdiği kişiye olan özlemi karşısında gösterdiği tutum, duygularını kontrol etme becerisini gözler önüne serer. Örneğin, karakterin içsel çelişkileri şu sözlerle betimlenmiştir: *"Issız ve sessiz yollar uzayıp gidiyor ve 'Niçin ötekilerini düşünemiyorum?' diye vicdan azabı duyan Deli Kurt, yalnız Gökçen'le dolu olduğu halde, bu tükenmez mesafelerde at sürüyordu."* Karakter, hissettiği yoğun duygulara rağmen görevine odaklanır ve toplumun beklentilerini ön planda tutmaktadır. Bu durum, öz denetimin yalnızca fiziksel değil, duygusal boyutunu da içeren bir değer olduğunu göstermektedir. Duygularını kontrol edebilme yeteneği, Deli Kurt'un liderlik vasfını güçlendiren temel unsurlardan biri olarak öne çıkmaktadır.

7.4.4. Eğitimde Öz Denetim Değeri

Deli Kurt romanındaki öz denetim örnekleri, değerler eğitimi açısından da önemli bir kaynak sunmaktadır. Eğitimde öz denetim, öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarında başarılı olabilmeleri için temel bir beceridir. Romanın şu ifadeleri, öğrenciler için ders niteliğinde kullanılabilir: *"Söylemek için kendini zorladı da... Fakat boşuna! Söyleyemeyecekti."* Bu sahne, bireyin kendini ifade etme ve kontrol etme süreçlerinde sabırlı davranması gerektiğini vurgulamaktadır. Ayrıca, öz denetimin öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir yetenek olduğuna işaret etmektedir.

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, öz denetim değerini bireyin zorluklar karşısındaki duruşu ve stratejik yaklaşımı üzerinden etkili bir şekilde işlemektedir. Sabır, mantık ve duyguların kontrolü, karakterlerin yaşamında önemli bir yer tutar ve okuyucular için güçlü bir örnek teşkil etmektedir. Roman, şu sözlerle öz denetim değerini daha da pekiştirir: *"Bir şey tasarladığını Çakır anlamış, hatta ne yapmak istediğini sezer gibi olmuştu. Sezdiği gibi oldu; çelmeyle düşürdüğü zaman üzerine varmayacağı zannını Türkmen'e verdikten sonra yeniden bir çelme atarak devirdi."* Bunun yanı sıra, romanın bir başka bölümünde de öz denetim teması şu şekilde vurgulanır: *"Düşmanın kışkırtmalarına kapılmamak, cesareti kontrol altında tutmak kadar sabrı da bir erdem hâline getirir."* Roman, bu yönüyle hem bireysel gelişim hem de toplumsal ahlak açısından bir rehber niteliğindedir. Öz denetim değerinin eğitimde

vurgulanması, bireylerin hayatlarının her alanında daha bilinçli ve etkili kararlar almasını sağlayabilir.

7.5. Saygı Değeri

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, bireyler arası ilişkilerde ve toplumsal düzenin sağlanmasında temel bir yer tutan saygı değerini güçlü bir şekilde işlemektedir. Saygı, kitapta 29 kez yer almaktadır. Bu durum, karakterler arasındaki ilişkilerde saygının önemli bir unsur olduğunu ve toplumsal bağlamda güçlü bir şekilde vurgulandığını göstermektedir. Saygı hem bireylerin birbirine olan yaklaşımında hem de toplumun temel dinamiklerini oluşturan gelenek ve kurallar bağlamında sıkça vurgulamaktadır. Bu değer, romanın olay örgüsü ve karakterler arası ilişkilerde belirgin bir şekilde ön plana çıkmaktadır.

7.5.1. Toplum İçinde Saygı

Romanda, toplumsal düzenin devamlılığı için saygının önemi, karakterlerin birbirleriyle olan iletişiminde açıkça görülmektedir. Deli Kurt, toplumda hem yaşça hem de deneyim bakımından kendisinden büyük olanlara saygısını her durumda korumaktadır.

Bu yaklaşımı en iyi şekilde yansıtan sahnelerden biri şudur: *"Koca ninenin gönlünü hoş edelim, dediği zaman sesinde bir saygı vardı; bu, yalnızca bir büyüğe değil, yaşadığı toprağa ve geleneklere duyduğu bağlılığın ifadesiydi."* Bu sahne, bireylerin toplumsal hiyerarşi ve geleneklere olan saygısını ifade ederken, saygının toplumdaki birlik ve düzenin sağlanmasındaki rolünü de ortaya koymaktadır.

7.5.2. Aile İçi Saygı

Aile bireyleri arasında saygının önemine vurgu yapılan birçok sahne, romanın karakterleri aracılığıyla okuyucuya aktarılır. Deli Kurt'un annesine olan derin saygısı, şu sözlerle dile getirilir: *"Elini koynuna götürerek her zaman göğsünde taşıdığı Kur'an'ını çıkardı. Bala Hatun'un ruhu için okuyacaktı."* Bu sahne, bireyin ailesine ve özellikle ebeveynlerine duyduğu saygının, manevi bağlarla pekiştirildiğini ve yaşamın bir parçası haline getirildiğini göstermektedir. Aynı zamanda aile içinde saygı, bireylerin diğer toplumsal ilişkilerindeki tutumlarını şekillendiren temel bir unsur olarak betimlenmektedir.

7.5.3. Lider ve Otoriteye Saygı

Deli Kurt'un, liderlik vasfını taşıyan karakterlere ve otorite figürlerine olan saygısı, roman boyunca dikkat çeker. Örneğin, Şehzade Murad Bey'e duyduğu saygı, şu ifadelerde açıkça görülür: *"O gün Şehzade Murad Beğ'le Bayazıd Paşa, düzgün saflar halinde toplanıp kendilerini selamlayan orduyu teftiş etmişlerdi. Deli Kurt, gözlerinde hayranlık ve hürmetle onları izledi."* Bu durum, bireylerin liderlerine olan saygısının toplumsal düzeni sağlama ve sürdürme açısından ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Liderlere ve otorite figürlerine duyulan saygı, bireyin sadece itaatiyle değil, aynı zamanda liderlerin örnek oluşturan tutumlarını benimsemesiyle de güçlenmektedir.

7.5.4. Geleneklere ve Değerlere Saygı

Roman, bireylerin toplumsal geleneklere ve değerlere olan saygısını sıkça işler. Deli Kurt'un, yaşadığı topluma ve kültürel kodlara duyduğu bağlılık şu sözlerle ifade edilmektedir: *"Bu topraklar, atalarımın kanıyla sulanmış. Buraya saygı duymak, onların hatırasına saygı duymaktır."* Bu ifade, bireylerin toplumsal geleneklere ve tarihe duyduğu saygının, kimlik ve aidiyet duygusuyla nasıl bütünleştiğini gözler önüne sermektedir. Geleneklere olan bağlılık, bireyin kendi toplumu içindeki yerini anlamasını ve bu topluma katkıda bulunmasını teşvik etmektedir.

7.5.5. Düşmanına Saygı

Roman, sadece dostlara ve topluma değil, düşmanlara karşı da bir saygı anlayışı geliştirir. Savaş sırasında düşman askerlerine bile belli bir saygı gösterildiği, şu ifadelerle aktarılmıştır: *"Düşmana bile saygı duyulurdu; çünküsü savaş meydanı, bir savaşçının onurunu gösterdiği yerdir."* Bu sözler, bireylerin etik değerlere her durumda sadık kalması gerektiğini ve savaşın bile belli bir ahlak çerçevesinde ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

7.5.6. Eğitimde Saygı Değeri

Deli Kurt romanındaki saygı değeri, eğitim bağlamında da önemli bir örnek teşkil eder. Saygı, bireylerin toplumsal ve ahlaki gelişimlerinde temel bir erdemdir. Romanın şu ifadeleri, eğitim sürecinde öğrencilerin davranışlarına rehberlik edebilir: *"Ne seversin? Sana ne yapayım? Ne istersen yap ana. Tatlı dilin yetişir."* Bu ifade, bireyin sadece yaşlılara değil, her yaştan insana hoşgörülü ve nazik bir şekilde

yaklaşması gerektiğini vurgulamaktadır. Eğitimde saygının önemi, öğrencilerin eleştirel düşünce geliştirirken bile karşılarındaki bireylerin düşüncelerine değer vermeleri gerektiğini anlatılmaktadır. Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, saygı değerini bireylerin aile, toplum ve liderlik ilişkileri üzerinden etkili bir şekilde işlemektedir. Aileye, otoriteye, geleneklere ve farklılıklara duyulan saygı, karakterlerin yaşamında önemli bir yer tutar ve okuyucular için güçlü bir örnek teşkil etmektedir. Roman, şu sözlerle saygı değerini daha da pekiştirir: *"Bu topraklara ihanet eden kim olursa olsun, büyük bir günaha ortak olur. Ama topraklarına saygı duyanlar, tarih boyunca unutulmaz."* Bu tür ifadeler, bireyin çevresiyle olan ilişkisinde saygının birleştirici ve güçlendirici rolünü vurgulamaktadır. Roman, bu yönüyle hem bireysel gelişim hem de toplumsal ahlak açısından bir rehber niteliğindedir. Saygı değerinin eğitimde vurgulanması, bireylerin daha bilinçli ve uyumlu bir toplumsal hayat sürmesini sağlamaktadır.

7.6. Sevgi Değeri

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, sevgi temasını hem bireyler arası ilişkilerde hem de toplumsal bağlamda ele alan önemli bir edebi eserdir. Sevgi kitabın genelinde 32 defa kullanılmıştır. Hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alınan bu değer, romanın duygusal yapısını şekillendiren temel unsurlardan biri olmuştur. Roman, sevginin sadece bireysel bir duygu değil, aynı zamanda bir toplumu bir arada tutan, bireyleri birbirine bağlayan birleştirici ve dönüştürücü bir güç olduğunu da gözler önüne sermektedir. Bu tema, hem ana karakter Deli Kurt'un duygu dünyasında hem de diğer karakterlerin eylemleri aracılığıyla çok yönlü bir şekilde işlenmektedir.

Sevgi, özellikle Deli Kurt'un Gökçen'e duyduğu bağlılık ve sadakatle roman boyunca ön planda yer almaktadır. Gökçen'e duyulan derin sevgi, karakterin yaşamına anlam katarken, aynı zamanda onun içsel dönüşümünü de yansıtmaktadır. Sevgi, burada bireyin yalnızca kendi mutluluğu için değil, çevresindeki insanların mutluluğunu ve refahını da önemseyerek hareket etmesini sağlayan bir itici güç olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, romanın bir sahnesinde Deli Kurt'un duyguları şu şekilde aktarılır: *"Deli Kurt, bu zamana kadar en tatlı bekleyişin düşman beklemek olduğunu sanıyordu. Bu akşam, sevgiliyi beklemenin daha tatlı olduğunu anladı."* Bu ifade, sevginin bireyin ruhsal olgunlaşmasına ve sabırla hareket etmesine nasıl katkıda bulunduğunu etkili bir şekilde göstermektedir.

Sevgi teması, yalnızca romantik ilişkilerle sınırlı kalmaz; aynı zamanda bireyin doğayla ve hayvanlarla kurduğu bağda da kendini göstermektedir. Roman boyunca Deli Kurt'un atına duyduğu sevgi, onun hayvanlara karşı duyduğu derin şefkat ve bağlılığın bir göstergesidir. Bu, doğa ile insan arasındaki uyumu ve bağlılığı simgelemektedir. Sevgi, bu yönüyle insanın çevresiyle kurduğu bağın da bir ifadesi haline gelmektedir.

Eğitimsel bağlamda, sevgi değerinin bireylere kazandırılmasında *Deli Kurt* romanı etkili bir araç olarak değerlendirilebilir. Romanın bu yönüyle, bireylerin empati becerilerinin geliştirilmesi, toplumsal dayanışmanın teşviki ve bireyler arası bağların güçlendirilmesi adına etkili bir eğitim materyali olarak değerlendirilmesi mümkündür. Sevgi değerinin işlendiği bölümler, öğrenciler için empati kurmayı ve başkalarına karşı anlayış geliştirmeyi destekleyen bir model oluşturabilir. Sonuç olarak, Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, sevgi temasını hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alarak bu değerin insani ilişkilerdeki önemini vurgulamaktadır. Sevgi, roman boyunca bireylerin davranışlarını yönlendiren ve onları birbirine bağlayan bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim materyali olarak değerlendirildiğinde, bu eser, sevgi değerinin bireylere kazandırılmasında etkili bir araç sunmaktadır.

7.7. Sorumluluk Değeri

Değerler eğitimi, bireylerin ahlaki ve toplumsal sorumluluklarını öğrenmesi ve bu değerleri günlük hayatlarında uygulamaları amacıyla yapılandırılmış bir süreçtir. Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, sorumluluk değeri açısından dikkat çekici sahnelerle dolu bir eserdir. Sorumluluk, kitapta toplamda 35 kez kendine yer bulmuştur. Bu sıklık, karakterlerin sorumluluk bilinciyle hareket ettiğini ve bu değerin romanın ana unsurlarından biri olduğunu göstermektedir. Bu eser, bireyin yalnızca kendi çıkarları doğrultusunda değil, toplumun refahı için de sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gerektiğini örnekleyen bir anlatı sunmaktadır.

7.7.1. Sorumluluk Kavramının Tanımı ve Önemi

Sorumluluk, bireyin kendi davranışlarının sonuçlarını üstlenmesi ve toplum yararına katkıda bulunma bilinci olarak tanımlanmaktadır. Eğitimde bu değer, bireylerin hem kendi hayatlarını daha etkin yönetebilmesini hem de toplumsal bir düzenin parçası

olabilmesini sağlamaktadır. *Deli Kurt* romanında sorumluluk değeri, bireysel ve toplumsal bağlamlarda ele alınarak çeşitli yönleriyle işlenmiştir.

7.7.2. Deli Kurt Romanında Sorumluluk Değeri

Romanda sorumluluk, karakterlerin kendilerine verilen görevleri yerine getirme çabalarında ve zorluklara karşı sergiledikleri tutumlarda açıkça gözlemlenir. Örneğin, Çakır karakteri hem liderlik hem de çevresindekilere karşı duyduğu sorumlulukla hareket eder. Onun şu sözleri, sorumluluk bilincini ve bu bilincin bireysel kararlara etkisini ortaya koymaktadır:

"Bu gece Piç İlyas'la birlikte yola çıkıyorum. Gizlice İstanbul'a gideceğim. Sen, Evren! Yakında sipahi olacağın için tımar başında bulunmaya şimdiden alış diye seni vazifeli bırakıyorum." Bu ifade, bireyin toplumdaki rolüne uygun şekilde görevlerini üstlenmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Çakır, yalnızca kendi hayatını değil, çevresindeki insanların güvenliğini ve refahını da önemseyerek sorumluluk bilinci sergilemektedir.

7.7.3. Sorumluluk ve Liderlik İlişkisi

Romanda sorumluluk, sıklıkla liderlik vasfıyla ilişkilendirilir. Şehzade Murad Bey'in savaş meydanındaki duruşu, liderlerin adil ve soğukkanlı bir şekilde hareket ederek hem kendilerine hem de takipçilerine karşı sorumlu olduklarını göstermektedir. Savaş sahnelerinde Şehzade Murad'ın şu tavrı dikkat çekicidir: *"Murad Beğ, bunu görüyor, kılıcını çekmiş olduğu halde soğukkanlılıkla yerinde duruyor ve her taraftaki durumu görerek ona göre buyruklarını veriyordu."* Bu sahne, liderlerin karar alma süreçlerinde sorumluluk bilincine sahip olmalarının hem toplumsal düzenin devamlılığı hem de adaletin sağlanması açısından hayati önem taşıdığını göstermektedir.

7.7.4. Toplumsal Sorumluluk ve Dayanışma

Romanın birçok bölümünü bireylerin toplumsal sorumlulukları ele almaktadır. Özellikle Deli Kurt karakterinin, toplumun bir parçası olarak yaralılara yardım etmesi ve zor durumda kalanları koruma çabası, toplumsal sorumluluk bilincini güçlendiren örneklerdir: *"Deli Kurt, çevresine bir göz attı. Yaralanan askerin kolunu bağladı ve onu güvenli bir yere taşıdı."* Bu ifade, bireyin toplum içinde yalnızca

kendi çıkarlarını değil, çevresindeki insanların ihtiyaçlarını da dikkate alarak hareket etmesi gerektiğini göstermektedir.

7.7.5. Sorumluluk Eğitiminin Önemi

Sorumluluk değeri, yalnızca bireysel gelişimi desteklemekle kalmaz, aynı zamanda toplumsal düzenin korunmasında ve bireylerin ortak bir hedef doğrultusunda çalışmasında da belirleyici bir rol oynamaktadır. Eğitimde bu değer, bireylerin hem bireysel hem de toplumsal rollerini daha etkin bir şekilde yerine getirmelerine olanak tanımaktadır. *Deli Kurt* romanı, sorumluluk değeri açısından zengin sahnelerle dolu bir kaynak olarak, eğitim materyali olarak değerlendirilebilir.

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, bireylerin sorumluluk bilincini geliştiren güçlü bir anlatı sunmaktadır. Romanda, sorumluluk değerinin bireylerin liderlik özellikleri, toplumsal dayanışma ve bireysel görevlerini yerine getirme süreçleriyle ilişkilendirilmesi, bu değerin eğitimde işlenmesine olanak tanımaktadır. Bu tür eserler, bireylerin ahlaki ve toplumsal değerleri benimsemesine katkıda bulunurken, aynı zamanda geçmişin değerlerini yeni nesillere aktarma görevini de üstlenmektedir.

7.8. Vatanseverlik Değeri

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, Türk edebiyatında milli kimlik ve değerlerin ön plana çıkarıldığı önemli eserlerden biridir. Vatanseverlik kitabın içerisinde 7 kez ifade edilmiştir. Her ne kadar diğer değerlere kıyasla daha az işlense de eserin genel atmosferi ve anlatım tarzı doğrultusunda değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu eserde, vatanseverlik teması, karakterlerin eylemleri, duyguları ve olay örgüsü ile doğrudan ilişkilendirilerek hem bireysel hem de toplumsal boyutta güçlü bir değer olarak işlenmektedir. Roman, bu yönüyle, okuyuculara milli bilinci ve vatan sevgisini aşılamada önemli bir araç olarak değerlendirilebilir.

7.8.1. Vatanseverlik Kavramının Tanımı ve Romanın Bağlamı

Vatanseverlik, bireyin kendi milletine ve vatanına duyduğu derin bağlılık ve fedakârlık anlayışı ile karakterize edilen bir değerdir. Bu kavram, *Deli Kurt* romanında, Osmanlı dönemindeki toplumsal mücadeleler ve kahramanlık hikâyeleri

üzerinden şekillenmiştir. Atsız'ın tarihi olayları ve destansı anlatımı, vatanseverliği bir kahramanlık erdemi olarak okuyucuya sunmaktadır.

7.8.2. Eserin Kahramanları Üzerinden Vatanseverlik Değeri

Romanın başkahramanı Deli Kurt, vatan sevgisinin vücut bulmuş hali olarak tasvir edilmektedir. Onun cesareti ve fedakârlığı, vatanına olan bağlılığını ortaya koymaktadır. Örneğin, romanın savaş sahnelerinde Deli Kurt'un kararlılığı şu şekilde dile getirilmiştir: *"Düşmanın karşısında bir Türk askeri geri adım atmaz!"* Bu ifade, bireyin vatana olan sadakatini, korkusuzluk ve dirençle nasıl somutlaştırdığına işaret eder.

Deli Kurt'un sadece savaş alanında değil, barış zamanındaki davranışları da vatanseverlik değerini güçlendirmektedir. Halkıyla kurduğu sıcak ilişkiler ve yardımlaşma çabaları, toplumsal dayanışma ruhunun ön planda olduğu sahnelerle betimlenmektedir. Onun fedakârlığı ve sürekli toplumu için en iyisini yapma arzusu, vatanseverlik anlayışının derinliğini ortaya koymaktadır.

Şehzade Murad Bey'in liderliği de vatanseverlik temasının işlendiği bir diğer boyuttur. Onun savaş meydanında gösterdiği kararlılık, şu sözlerle betimlenir: *"Murad Beğ, bunu görüyor, kılıcını çekmiş olduğu halde soğukkanlılıkla yerinde duruyor ve her taraftaki durumu görerek ona göre buyruklarını veriyordu."* Bu sahne, adil bir liderin vatan savunmasındaki rolünü ve vatanseverliğin liderlik erdemleriyle ilişkisini ortaya koymaktadır.

7.8.3. Olay Örgüsünde Vatanseverlik Teması

Romanın olay örgüsünde, vatanseverlik bireysel eylemlerin ötesinde, toplumsal bir bilinç olarak yansıtılmıştır. Deli Kurt ve arkadaşlarının Osmanlı topraklarını savunma amacıyla yaptıkları mücadeleler, bu temayı pekiştirir. Özellikle Deli Kurt'un bir savaşta arkadaşlarına yaptığı motivasyon konuşması, vatanseverlik duygusunu güçlü bir şekilde ifade etmektedir: *"Allah devlete, millete zeval vermesin."* Sadece askeri sahneler değil, toplumsal dayanışmayı vurgulayan olaylar da vatanseverlik temsili açısından çarpıcıdır. Deli Kurt'un, zorluk içinde yaşayan köylülere yardım eli uzatması, bireysel fedakârlığın ötesinde bir dayanışma çağrısı olarak yorumlanabilir.

7.8.4. Vatanseverlik ve Toplumsal Bağlam

Roman, vatanseverliği yalnızca bir bireysel erdem olarak değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma ve kimlik inşasının bir parçası olarak ele alır. Türk milletinin birliğine ve bağımsızlığına yapılan vurgu, vatanseverlik değerinin toplumsal boyutunu gözler önüne serer. *"Bizler bir milletin evlatlarıyız; düşman ancak birlikte durduğumuz sürece yenilebilir."* gibi ifadeler, bireysel kahramanlıkların toplumsal bağlamda anlam kazandığını gösterir.

7.8.5. Eğitimde Vatanseverlik Değerinin İşlenmesi

Eserin değerler eğitimi açısından sunduğu en büyük katkı, vatanseverlik temasını okuyucuya somut bir şekilde aktarmasıdır. Romanın savaş sahneleri ve karakterlerin vatan sevgisi ile ilgili ifadeleri, öğrencilere vatanseverlik duygusunu aşılamak için güçlü bir materyal olarak değerlendirilebilir. Örneğin, bir sınıf etkinliğinde, *Deli Kurt* karakterinin motivasyon konuşmalarından bölümler okunarak, öğrencilerin vatan sevgisi konusundaki düşünceleri tartışılabilir. Ayrıca, toplumsal dayanışmayı anlatan sahneler dramatizasyon çalışmalarıyla canlandırılabilir. Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, vatanseverlik değerini edebi bir çerçevede sunarak, bireylerin ve toplumların milli kimliklerini nasıl şekillendirdiğini göstermektedir. Roman, okuyucularına yalnızca tarihi bir bağlam sunmakla kalmaz, aynı zamanda vatan sevgisinin bireysel ve toplumsal anlamlarını keşfetme imkânı verir. Eser, bu yönüyle değerler eğitimi için hem güçlü bir kaynak hem de Türk edebiyatının önemli bir mirasıdır.

7.9. Yardımseverlik Değeri

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, sevgi ve yardımseverlik gibi insani değerleri hem bireysel hem de toplumsal bağlamda ele alan önemli bir edebi eserdir. Roman, sevginin sadece bireysel bir duygu değil, aynı zamanda bir toplumu bir arada tutan, bireyleri birbirine bağlayan birleştirici ve dönüştürücü bir güç olduğunu da gözler önüne sermektedir. Yardımseverlik ise, karakterlerin zor zamanlarda birbirine destek olmasıyla toplumsal dayanışmanın önemini vurgulayan temel bir tema olarak öne çıkmaktadır.

Yardımseverlik, romanın temel değerlerinden biridir ve bireylerin toplumsal dayanışma anlayışının bir yansıması olarak öne çıkmaktadır. Yardımseverlik, kitap

boyunca 20 kez anılmıştır. Bu veri, romanda toplumsal yardımlaşma ve dayanışma fikrinin önemli bir yer tuttuğunu ortaya koymaktadır. Roman boyunca, karakterlerin birbirine destek olma ve zor durumdaki insanlara yardım etme gayreti, bu değerin romanın dönemsel ve toplumsal yapısı içindeki önemini ortaya koymaktadır. Örneğin, Deli Kurt'un bir yaralıya yardım ederken gösterdiği çaba şu şekilde aktarılır: *"Deli Kurt, yaralanan askerin kolunu sardı ve onu güvenli bir yere taşıdı. Yaralarını tedavi etmek için elinden geleni yaparak onun hayatta kalmasını sağlamaya çalıştı."* Bu sahne, bireyin başkalarının hayatını kurtarma yolunda gösterdiği fedakârlığı ve yardımseverliğin toplumsal dayanışmadaki etkisini gözler önüne sermektedir. Yardımseverlik, sadece fiziksel yardımla sınırlı kalmaz; aynı zamanda manevi bir destek sunmayı da içermektedir. Gökçen'in düştüğü zor bir durumda Deli Kurt'un ona verdiği moral destek, bu değerin manevi boyutunu vurgulamaktadır. *"Gökçen, bu karanlıkta Deli Kurt'un sözleriyle bir nebze olsun rahatlamıştı. Onun yanında olması bile yüreğine su serpiyordu."* Bu ifade, manevi yardımseverliğin bireyin zor zamanları atlatmasındaki rolünü göstermektedir.

Roman, yardımseverliğin bireyler arası ilişkilerdeki birleştirici etkisini de ortaya koymaktadır. Bir topluluğun ayakta kalması için bireylerin dayanışma bilinciyle hareket etmesi gereklidir. Romanın bir bölümünde, bir grup karakterin yaralılara yardım etmek için bir araya gelişi şu şekilde betimlenir*: "Hepsi bir olup yaralılara yardım etti. Herkes elinden geleni yapıyor, kimse geri durmuyordu."* Bu sahne, bireylerin ortak bir amaç için bir araya geldiğinde yardımlaşmanın toplumsal bağları güçlendirdiğini göstermektedir.

Yardımseverlik değerinin tarihi bağlamda da önemli bir yeri vardır. Roman boyunca, Osmanlı toplum yapısında bireylerin birbirine yardım ederek bir topluluğun ayakta kalmasını sağlama çabası sıklıkla vurgulanmaktadır. Örneğin, savaş sahnelerinde askerlerin sadece birbirlerini değil, aynı zamanda düşmana karşı gösterdikleri insancıl tutum bu değerin derinlemesine işlenişini gösterir. *"Deli Kurt, düşman askerinin yaralarını sararak, ona olan insani borcunu ödemek istedi. Bu bir Türk savaşçısının onuruydu."* Bu ifade, yardımseverliğin sadece bir insani değer değil, aynı zamanda bir kültürel sorumluluk olduğunun altını çizmektedir.

7.9.1. Eğitimsel Bağlamda Yardımseverlik

Yardımseverlik değeri, eğitimsel bir perspektiften ele alındığında, bireylerin empati geliştirmesi ve başkalarına duyarlı yaklaşması açısından çok önemlidir. *Deli Kurt* romanındaki yardımseverlik sahneleri, eğitim materyali olarak kullanıldığında, öğrencilerin toplumsal sorumluluk bilinci kazanmasına katkı sağlayabilir. Özellikle grup çalışmaları ve toplumsal dayanışma projelerinde bu değerin pek çok yönü etkili bir şekilde aktarılabilir.

Eğitimde, yardımseverlik değeri uygulamalı projelerle desteklenebilir. Romanın ilgili bölümleri, dramatik canlandırmalar veya yazılı analizlerle öğrenciler arasında tartışılabilir. Örneğin, bir yardımseverlik kampanyası organize ederek roman karakterlerinin eylemlerini hayata geçirmek, bu değerin bireyler üzerindeki etkisini somutlaştırabilir. Sonuç olarak, Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, yardımseverlik değerinin bireyler ve toplum için nasıl hayati bir öneme sahip olduğunu etkileyici bir şekilde ortaya koymaktadır. Roman hem bireysel hem de toplumsal dayanışmanın bir arada tutulmasında yardımseverliğin rolünü vurgularken, eğitim materyali olarak da kullanılabilecek çok yönlü bir kaynak sunmaktadır.

7.10. Sabır Değeri

Sabır, bireysel gelişimi destekleyen ve uzun vadede toplumsal yapıyı güçlendiren temel bir erdem olarak kabul edilmektedir (Peterson ve Seligman, 2004). Özellikle tarihsel romanlarda kahramanların karakter gelişimleri, onların karşılaştıkları olaylar karşısında gösterdikleri sabır ile doğrudan ilişkilidir. Sabır değerinin 13 kez tekrarlandığı *Deli Kurt* romanında Murat, tarihsel süreç içerisinde bir bireyin yetişme sürecini, cesaret ve sabır değerleri ile harmanlanmış bir şekilde temsil etmektedir. Karakterin, biyolojik kimliğinin farkına varmadan önce ve sonrasında yaşadığı süreçlerde gösterdiği sabır, onun olgunlaşmasında ve nihayetinde bir kahraman olarak şekillenmesinde belirleyici bir faktör olmuştur.

Romanın başkarakteri olan Murat, savaşçı bir sipahi olma hayaliyle büyümüş, ancak kimliğinin belirsizliği ve içinde bulunduğu dönemin siyasi kargaşası nedeniyle sürekli bir arayış içinde olmuştur. Ancak Murat, içinde bulunduğu zorlu süreci sabırla yönetmeyi öğrenmiştir. Özellikle, Sipahi olmak için şehzade huzuruna çıkmayı beklediği sahnede, Murat'ın gösterdiği sabır dikkate değerdir. Romanın ilgili

bölümünde, onun eğitim süreci boyunca sabırla beklediği, kendisini geliştirmek için sürekli çaba harcadığı ve nihayetinde ödüllendirildiği şu şekilde anlatılmaktadır:

"Murat, yıllardır Çakır'ın dizinin dibinde öğrendiklerini sınamak için fırsat kolluyordu. Onun için en büyük ödül, bir gün sipahi olarak tanınmak, Çakır'a layık bir evlat olmaktı. Ancak bunun için acele etmiyor, kendini kanıtlamadan hakkı olmadığını biliyor ve sabırla bekliyordu. Nihayet, şehzade huzurunda ilk savaşını kazandıktan sonra, sabrının karşılığını alacağı o an geldi. Şehzade, ona 'Sipahi olmaya hazır mısın?' diye sorduğunda, Murat başını dik tutarak, 'Hazırım, çünkü sabrettim, çünkü öğrendim,' dedi."

Bu sahne, Murat'ın yalnızca fiziksel yetenekleriyle değil, aynı zamanda sabrı ve özdenetimi ile de olgunlaştığını göstermektedir. Atsız'ın romanlarında, bireyin tarihsel süreç içindeki konumu sık sık vurgulanırken, karakterlerin içsel gelişimleri de ele alınmaktadır. Sabır, bu bağlamda bireyin kendini keşfetmesini sağlayan ve karakterin ruhsal dönüşümüne katkıda bulunan önemli bir kavramdır.

Atsız'ın romanlarında, bireyin tarihsel süreç içindeki konumu sık sık vurgulanırken, karakterlerin içsel gelişimleri de ele alınmaktadır. Sabır, bu bağlamda bireyin kendini keşfetmesini sağlayan ve karakterin ruhsal dönüşümüne katkıda bulunan önemli bir kavramdır. Özellikle eğitim sürecinde sabır, bireyin olaylara karşı düşünerek hareket etmesini, aceleci kararlar vermemesini ve süreç odaklı bir bakış açısına sahip olmasını sağlamaktadır (Kohlberg, 1981). *Deli Kurt* romanında Murat'ın, Çakır ve Evren ile olan ilişkileri, onun sabır ve olgunlaşma sürecinde edindiği deneyimlerin bir yansımasıdır. Kahramanın sabrı, onun sadece bireysel olarak değil, toplumsal olarak da bir anlam taşıyan bir figür haline gelmesine katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, sabır değeri, bireyin karşılaştığı engelleri aşmasında, kendini geliştirmesinde ve toplum içinde anlamlı bir konum edinmesinde kritik bir rol oynamaktadır. *Deli Kurt* romanı özelinde ele alındığında, sabır değeri, bireyin kendi kimliğini bulma sürecinde yaşadığı içsel ve dışsal mücadelelerle doğrudan ilişkilidir. Sabır, bireyin ahlaki gelişiminde ve toplumsal sorumluluk bilincinde önemli bir değer olarak karşımıza çıkarken, romanın ana kahramanı Murat'ın da bu değeri içselleştirerek olgunlaşma sürecini tamamladığı görülmektedir.

8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanı, değerler eğitimi açısından zengin bir içerik sunmakla birlikte, Türk toplumunun tarihsel ve kültürel kodlarını geleceğe aktarma bağlamında bir araç olarak değerlendirilebilir. Eserde vurgulanan adalet, dürüstlük, sorumluluk, vatanseverlik, sevgi, öz denetim, dayanışma ve sabır gibi değerler, bireyin ve toplumun ahlaki bütünlüğünü güçlendiren temel unsurlardır. Roman, tarihi bir döneme ışık tutarken, dönemin sosyo-kültürel ve ahlaki yapısını okuyucuya güçlü bir şekilde aktarmaktadır.

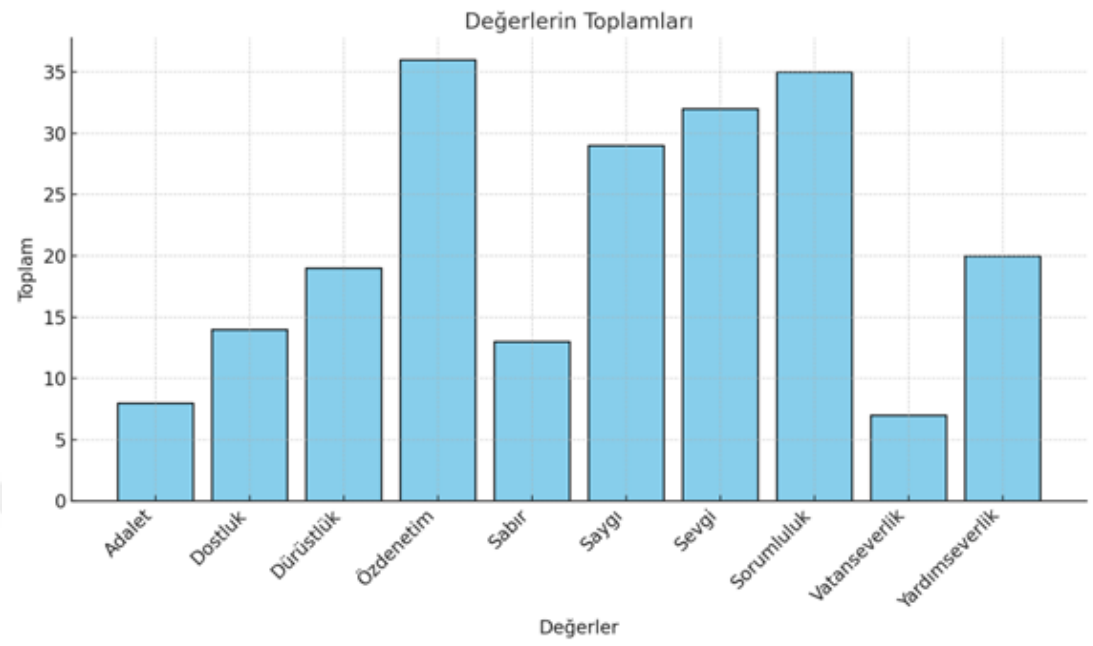
Roman boyunca işlenen vatanseverlik değeri, Türk milletinin tarihsel süreçteki mücadele ruhunu ve özgürlük arzusunu temsil etmektedir. Murat karakterinin hem bir birey olarak içsel mücadelesi hem de toplum için bir kahraman figürü olarak gösterdiği çaba, vatanseverlik idealinin somut bir yansımasıdır. Bu, yalnızca bir bireyin ülkesine olan bağlılığını değil, aynı zamanda toplumun kolektif ruhunu yansıtan bir değer olarak işlenmiştir. Örneğin, savaş sahnelerinde yer alan dayanışma ve fedakârlık anları, millet bilincinin oluşturulmasında vatanseverlik duygusunun ne denli hayati bir rol oynadığını gözler önüne sermektedir. Ayrıca, adalet ve dürüstlük gibi değerler, eserin karakterleri arasındaki ilişkilerde sıkça vurgulanmakta, bu değerlerin toplumsal düzen ve bireyler arası güven ortamı oluşturmadaki kritik önemi ön plana çıkarılmaktadır. Adaletin toplumsal barışa olan katkısı, Murat karakterinin liderlik anlayışında ve olaylara yaklaşımında sıkça yansıtılmıştır.

Eserde öne çıkan bir diğer önemli tema ise Türk tarihine ve kültürüne olan bağlılık ve bu bağlılığın bir kimlik unsuru olarak değerler eğitimiyle nasıl desteklenebileceğidir. Deli Kurt, Türk milletinin tarihi olaylardan ders alarak gelecekte nasıl bir yol haritası çizebileceği konusunda okuyucuya derin bir bakış sunmaktadır. Sevgi, yardımseverlik, dostluk ve sabır gibi evrensel insani değerlerin, karakterlerin eylemleri ve diyalogları aracılığıyla işlenmesi, bireylerin toplumsal ilişkilerini ve ahlaki gelişimlerini desteklemektedir. Örneğin, Murat karakterinin zorluklar karşısındaki sabırlı ve dirayetli tutumu, bireylerin yaşamda karşılaşabilecekleri sıkıntılarla başa çıkarken öz denetimlerini nasıl korumaları gerektiği konusunda bir rehber niteliğindedir. Ayrıca, karakterlerin birbirleriyle olan ilişkilerinde ortaya çıkan sadakat ve güven duygusu, toplumsal bağların güçlendirilmesinde bu tür değerlerin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Romanın, değerler eğitimi bağlamında öğretmenler ve eğitimciler için önemli bir kaynak olabileceği görülmektedir. Özellikle sosyal bilgiler, tarih ve edebiyat derslerinde kullanılabilecek nitelikte olan bu eser, öğrencilerin ahlaki değerleri ve milli bilinci kazanmalarına katkı sağlayabilir. Eserde yer alan sevgi ve sadakat temaları, eğitimde empati ve bağlılık değerlerini pekiştirecek somut örnekler sunmaktadır. Yardımseverlik ve dayanışma gibi değerler, toplumun bir arada yaşama kültürünü nasıl geliştirebileceği konusunda öğrencilere ilham verebilir. Örneğin, savaş sahnelerinde gösterilen dayanışma ruhu, bir milletin birlik ve beraberlik içinde hareket ettiğinde nasıl başarılı olabileceğinin altını çizmektedir. Romanın eğitici niteliği, yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal bilinç ve dayanışma açısından da değerlidir. Ayrıca, romanın tarihi bağlamı, öğrencilerin tarih bilinci kazanmasına ve geçmişteki olaylardan ders çıkarmasına olanak tanımaktadır. Deli Kurt romanındaki karakterlerin tarihi bağlamda sergiledikleri fedakârlıklar ve cesaret, bu bilinci pekiştirici unsurlar olarak değerlendirilebilir. Bunun yanı sıra, eserdeki adalet ve dürüstlük temaları, öğrencilerde etik değerlerin önemi hakkında farkındalık yaratabilir. Özellikle liderlik ve sorumluluk kavramlarının işlendiği sahneler, bireylerin sosyal hayatta etkin ve adil roller üstlenmeleri gerektiğine işaret etmektedir.

Romanın içerdiği tarihi olayların gerçekçi anlatımı, öğrencilerin geçmişe dair daha derin bir kavrayış geliştirmesine olanak tanır. Sonuç olarak, Nihal Atsız'ın Deli Kurt romanı, Türk tarihinin önemli bir kesitini anlatırken aynı zamanda bireyin toplumsal ve ahlaki değerlerle nasıl şekillendiğini gözler önüne sermektedir. Değerler eğitimi açısından bu eserin derinlemesine analiz edilmesi, eğitimin temel hedeflerinden biri olan ahlaki erdemlerin bireylere kazandırılmasında etkili bir yöntem sunmaktadır. Böylelikle, hem geçmişten ilham alınarak bugünkü kimlik bilincinin pekiştirilmesi hem de geleceğin bireylerinin kültürel ve milli değerlerle donanmış bir şekilde yetiştirilmesi mümkün olacaktır. Roman, bireylere hem kendilerini geliştirme hem de topluma katkı sağlama sorumluluğunu aşılaması açısından eşsiz bir eğitim materyali olarak değerlendirilebilir. Bunun ötesinde, eser, toplumsal birlik, adalet ve dayanışma gibi değerlerin bir milletin gelecekteki varlığı açısından ne kadar kritik olduğuna dair etkileyici bir anlatı sunmaktadır.

Şekil 1. Değerlerin Toplamları Grafiği



Yukarıdaki grafikte yer alan adalet, özdenetim, sabır, sorumluluk, vatanseverlik, sevgi, saygı, dostluk ve yardımseverlik gibi değerler, romanın ana temalarıyla uyumlu bir şekilde işlenmiştir. Bu bağlamda, *Deli Kurt* romanı değerler eğitimi açısından incelendiğinde, romanın gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde önemli mesajlar içerdiği görülmektedir. Grafikte orta düzeyde bir frekansla temsil edilen adalet, *Deli Kurt* romanının temel ahlaki unsurlarından biridir. Roman, toplumsal düzenin korunması ve haksızlıklara karşı verilen mücadeleyi merkeze alarak, adalet kavramını okuyucuya güçlü bir şekilde aktarmaktadır. Özellikle başkahramanın hak ve hukukun savunucusu olarak ortaya çıkışı, bu değerin bireysel ve toplumsal düzeyde nasıl somutlaştığını gözler önüne sermektedir. Adaletin yanı sıra, grafikte en yüksek sıklıkla temsil edilen özdenetim değeri de romanın kahramanlarının zorlu durumlar karşısındaki tutumlarıyla açıkça görülebilmektedir. Özellikle savaş sahneleri ve bireysel fedakârlık anlarında özdenetim ve sabır kavramları sıkça vurgulanmaktadır. Kahramanların zorluklar karşısındaki metanetli tutumları, okuyuculara bu iki değerin önemini aktarırken, bireylerin kendilerini kontrol edebilme becerilerini geliştirmelerine yönelik güçlü bir model sunmaktadır.

Grafikte yüksek frekansla temsil edilen sorumluluk ve vatanseverlik değerleri, *Deli Kurt* romanının merkezinde yer alan diğer önemli unsurlardır. Roman, Türk

milletinin bağımsızlık mücadelesini vurgularken, bireylerin ulusal sorumluluklarını ön planda tutmaktadır. Kahramanların toplumsal çıkarları bireysel çıkarların üzerinde tutması, bu iki değerin işlevselliğini desteklemekte ve vatan sevgisinin önemini okuyucuya aktarmaktadır. Roman, bu bağlamda genç okuyucular için tarihsel bilinci pekiştiren ve ulusal değerleri yücelten bir nitelik taşımaktadır. Bunun yanı sıra, saygı ve sevgi romandaki bireyler arası ilişkilerde sıkça vurgulanan insani değerler arasında yer almaktadır. Grafik verileri, bu iki değerin yüksek sıklıkla işlendiğini göstermektedir. Roman boyunca aile bağları, kahramanlık ve dostluk temaları, saygı ve sevgi değerlerinin önemini ön plana çıkarmaktadır. Özellikle yaşlılara ve liderlere duyulan saygı ile kahramanların çevresine karşı duyduğu sevgi, okuyucular için güçlü bir rol modeli oluşturmaktadır.

Grafikte daha düşük sıklıkta temsil edilen dostluk ve yardımseverlik değerleri, romanın ana temasına hizmet eden diğer önemli unsurlardır. Roman karakterlerinin zorluklar karşısında birbirine destek olması ve dayanışma içinde hareket etmesi, bu değerlerin romandaki işleniş biçimini açıkça ortaya koymaktadır. Dostluk ve yardımseverlik, toplumsal dayanışmanın gerekliliğini okuyucuya aktararak, bireylerin çevreleriyle olan ilişkilerini güçlendirmelerine katkıda bulunmaktadır. Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, değerler eğitimi açısından zengin bir içeriğe sahiptir. Roman, yukarıdaki grafikte belirtilen temel değerleri, olay örgüsü ve karakterlerin davranışları aracılığıyla somut bir şekilde okuyucuya sunmaktadır. Özellikle adalet, özdenetim, sabır, sorumluluk ve vatanseverlik gibi değerlerin romanda belirgin bir şekilde işlendiği ve genç okuyuculara örnek teşkil edecek mesajlar taşıdığı görülmektedir. Bu bağlamda, *Deli Kurt*, tarihsel bilinç kazandırma ve değerler eğitimi açısından önemli bir edebi eser niteliği taşımaktadır.

Öneriler

Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanı, Türk tarihini ve kültürünü merkeze alan anlatısıyla değerler eğitimi açısından güçlü bir kaynak sunmaktadır. Romanın içerdiği tarihsel bağlam, toplumsal normlar ve ahlaki değerler, eğitim programlarında farklı yöntemlerle değerlendirilebilir. Aşağıda, romanın değerler eğitimi açısından nasıl kullanılabileceğine yönelik detaylı öneriler yer almaktadır:

1. Tarihsel Bilincin Geliştirilmesi

Roman, Osmanlı tarihine dair zengin bir bağlam sunarak tarih bilincinin geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Tarih derslerinde romanın geçtiği dönem (Fetret Devri) analiz edilerek, tarihsel olaylar ve bu olayların bireyler üzerindeki etkisi incelenebilir. Öğrencilerden, roman kahramanlarının tarihsel olaylarla ilişkilerini sorgulamaları ve bu bağlamda tarihsel empati geliştirmeleri istenebilir.

2. Milli Kimlik ve Değerlerin Pekiştirilmesi

Roman, Türk kimliğini ve değerlerini vurgulayan öğelerle doludur. Türk milletinin bağımsızlık mücadelesi, vatanseverlik, dürüstlük, adalet ve sorumluluk gibi değerler, edebi bir metin üzerinden işlenebilir. Bu kapsamda, öğrencilere romandaki kahramanlık ve fedakârlık temaları üzerinde tartışma etkinlikleri yaptırılarak, bu değerlerin modern toplumdaki yansımaları ele alınabilir.

3. Ahlaki ve Etik Değerlerin İncelenmesi

Romanın ana karakterleri ve olay örgüsü, ahlaki ve etik değerler açısından analiz edilebilir. Örneğin, Deli Kurt'un kişisel fedakârlıkları ve adalet duygusu, öğrencilerin ahlaki karar verme süreçlerinde tartışma konusu olarak kullanılabilir. Bu süreçte "Empati yaparak farklı karakterlerin yerinde olsanız nasıl davranırdınız?" gibi sorularla öğrenciler, ahlaki düşünme becerilerini geliştirebilir.

4. Türk Kültürü ve Geleneklerinin Tanıtılması

Roman, Türk kültürüne ve geleneklerine dair zengin bir içerik sunmaktadır. Türk destanlarından esinlenerek yazılmış semboller ve motifler üzerinden geleneksel değerler ele alınabilir. Öğrencilere bu değerlerin günümüzdeki karşılıkları üzerine tartışmalar yaptırılabilir ve "Türk geleneklerinin modern dünyada korunması neden önemlidir?" gibi sorularla eleştirel düşünme becerileri teşvik edilebilir.

5. Karakter Eğitimi ve Model Alma

Romandaki kahramanlar, özellikle Deli Kurt karakteri, gençlere rol model olacak şekilde işlenebilir. Romanın karakterlerinin erdemleri, liderlik özellikleri ve kararlılıkları, bireysel gelişim ve karakter eğitimi bağlamında analiz edilebilir. Özellikle gençlere ideal bir Türk gencinin nasıl olması gerektiği hakkında bir tartışma ortamı yaratılabilir.

6. Ders Materyali Olarak Kullanımı

Romanın bölümleri, edebiyat ve sosyal bilgiler derslerinde zengin bir öğrenme materyali olarak kullanılabilir. Öğrencilere belirli bölümler okunarak, bu bölümlerde işlenen değerler üzerinde grup çalışmaları ve drama etkinlikleri yaptırılabilir. Ayrıca, öğrencilerden romanın bir bölümünü canlandırmaları ya da hikâye üzerinden kendi bakış açılarına göre alternatif sonlar yazmaları istenebilir.

7. Türkçülük ve Fikir Dünyasının Tanıtılması

Hüseyin Nihal Atsız'ın fikir dünyası, roman bağlamında ele alınarak Türkçülük fikri tartışılabilir. Bu kapsamda, "Milli ideallerin bir toplumun gelişimine etkileri nelerdir?" gibi sorularla öğrencilerde soyut düşünme becerileri geliştirilebilir. Roman, aynı zamanda fikir tarihimizdeki önemli akımları tanıtmak için bir araç olarak kullanılabilir.

8. Değerlerin Güncel Hayata Yansıtılması

Romanın sunduğu değerler, güncel hayatta bireylerin ve toplumun karşılaştığı sorunlar üzerinden tartışılabilir. Örneğin, romanın vatanseverlik ve sorumluluk değerleri, modern Türkiye'nin toplumsal yapısı ve sorunlarıyla ilişkilendirilerek öğrencilere aktarılabilir.

Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Değerler Eğitimi Yaklaşımlarının Güçlendirilmesi:

Hüseyin Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanında öne çıkan değerler, Türk toplumunun milli kimliği ve kültürel mirası açısından önemli bir altyapı sunmaktadır. Bu değerlerin eğitim sistemine entegrasyonu için estetik ve karakter eğitimi yaklaşımlarının daha etkili bir şekilde kullanılması önerilir. Özellikle tarihsel anlatılar yoluyla bireylerde milli bilinç ve etik değerlerin güçlendirilmesine yönelik eğitim materyalleri hazırlanabilir.

2. Tarihsel Romanların Eğitimde Kullanımı:

Romanın, tarihsel gerçekleri estetik bir kurgu içinde sunma başarısı göz önüne alındığında, tarih öğretiminde edebi eserlerden faydalanılması önerilir. Öğrencilere tarihsel olayların sosyo-kültürel bağlamını kavramalarını sağlayacak analiz çalışmaları yaptırılabilir. Bu kapsamda, Hüseyin Nihal Atsız'ın eserlerinin yanı sıra benzer tarihsel romanlar da eğitim materyali olarak kullanılabilir.

3. Milli Değerlerin Korunması ve Yaygınlaştırılması:

Atsız'ın Türkçülük fikri etrafında şekillenen eserleri, milli kimlik ve ahlak anlayışını ön planda tutmaktadır. Modern toplumda bu değerlerin korunması ve yaygınlaştırılması için sosyal medya, kısa filmler ve interaktif platformlar gibi dijital araçlardan faydalanılabilir. Özellikle genç nesillerin ilgisini çekecek yöntemlerle bu değerler tanıtılmalıdır.

4. Değerler Eğitimi ve Aile İşbirliği:

Değerler eğitiminin sadece okulda değil, aile ortamında da desteklenmesi gerekmektedir. *Deli Kurt* romanında aile bağları ve bireysel sorumluluk gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Bu çerçevede, ebeveynlerin de dâhil olduğu atölye çalışmaları ve seminerlerle değerler eğitimi süreci desteklenebilir.

5. Roman ve Değerler Eğitimi Üzerine Araştırmaların Artırılması:

Romanın değerler eğitimi bağlamında sunduğu potansiyel, akademik çalışmalarda daha fazla ele alınmalıdır. Özellikle, farklı yaş grupları ve sosyo-kültürel düzeylerde romanın etkisini araştıran nicel ve nitel çalışmalar yapılması önerilir. Bu, eğitim politikalarının geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

6. Sosyolojik ve Psikolojik Çerçevede İncelemeler:

Roman, değerler eğitimi bağlamında bireylerin toplumsal rollerini kavrayışına katkıda bulunmaktadır. Bu nedenle, romanda işlenen değerlerin sosyolojik ve psikolojik etkilerinin daha geniş kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi, eğitimde değerlerin öğretilmesine yönelik yeni stratejilerin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

7. Edebiyatın Milli Kimlik İnşasındaki Rolü:

Deli Kurt, milli kimlik bilincinin oluşumuna yönelik güçlü bir mesaj taşımaktadır. Bu bağlamda, edebiyatın milli kimlik inşasındaki rolünü ortaya koyan akademik çalışmalar desteklenmeli ve bu alandaki literatür zenginleştirilmelidir.

Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

Deli Kurt romanı, değerler eğitimi ve tarihsel bilinç konularında daha derinlemesine araştırmalar için çok yönlü bir kaynak oluşturmaktadır. Gelecek araştırmalar aşağıdaki başlıklar altında yürütülebilir:

- Edebi ve Eğitsel Değerlerin Karşılaştırması: Milli kimlik ve değerler eğitimi bağlamında romanın edebi bir eser olarak sağladığı katkılar, diğer tarih temalı edebi eserlerle karşılaştırmalı olarak ele alınabilir.

- Yaş Gruplarına Göre Etki Analizi: Romanın farklı yaş gruplarındaki öğrenciler üzerindeki etkileri, bilişsel ve duygusal gelişim düzeylerine göre incelenebilir. Bu tür çalışmalar, değerler eğitiminin yaşa uygun içeriklerle nasıl desteklenebileceğini ortaya koyabilir.

- Sosyolojik ve Ahlaki Temaların Analizi: Romandaki ahlaki ve etik temalar, günümüz toplumsal sorunlarıyla ilişkilendirilerek sosyolojik bir perspektifle analiz edilebilir. Bu analizler, romanın günümüz sosyal dinamiklerine etkisini anlamayı sağlayabilir.

- Disiplinler arası Araştırmalar: Romanın Türk tarihi, mitolojisi ve kültürel unsurlarla ilişkisi, tarih, edebiyat ve antropoloji gibi disiplinler arası bir çerçevede incelenebilir. Böyle bir yaklaşım, romanın çok yönlü yapısının daha geniş bir perspektifle değerlendirilmesine olanak sağlar.

- Eğitim Programlarına Entegrasyon: Romanın güncel eğitim programlarına entegrasyonunun öğrenciler üzerindeki bilişsel ve duygusal etkileri deneysel araştırmalarla test edilebilir. Özellikle değerler eğitimi derslerinde romanın pedagojik katkıları araştırılabilir.

- Karşılaştırmalı Değer Eğitimi Çalışmaları: Romanın sunduğu değerlerin uluslararası bağlamda, farklı kültürlerdeki değerlerle karşılaştırılması, evrensel ve kültürel değerler arasındaki dinamikleri anlamaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

- Romanın Popüler Kültürdeki Yeri: *Deli Kurt* romanının popüler kültürdeki etkisi ve algısı incelenerek, tarih temalı edebi eserlerin modern toplum üzerindeki kültürel etkileri değerlendirilebilir.

Bu öneriler, Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanını değerler eğitimi kapsamında etkili bir öğrenme aracı olarak kullanmayı hedeflemekte ve öğrencilerde hem bireysel hem de toplumsal bilinç geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. *Deli Kurt* romanı, değerler eğitimi ve tarihsel bilinç konularında daha derinlemesine araştırmalar için çok yönlü bir kaynak oluşturmaktadır. Gelecek araştırmalar aşağıdaki başlıklar altında yürütülebilir:

- Romanın farklı yaş gruplarındaki öğrenciler üzerindeki etkilerinin irdelenmesi.
- Milli kimlik ve değerler eğitimi bağlamında romanın edebi eser olarak katkılarının karşılaştırmalı olarak ele alınması.
- Romandaki ahlaki ve etik temaların günümüz toplumsal sorunlarıyla ilişkilendirilerek sosyolojik bir analizinin yapılması.
- Romanın Türk tarihi ve mitolojisi ile ilişkisini inceleyen disiplinler arası araştırmalar yapılması.
- Romanın güncel eğitim programlarına entegrasyonunun öğrenciler üzerindeki etkilerinin deneysel çalışmalarla test edilmesi.
- Bu öneriler, Nihal Atsız'ın *Deli Kurt* romanını değerler eğitimi kapsamında etkili bir öğrenme aracı olarak kullanmayı hedeflemekte ve öğrencilerde hem bireysel hem de toplumsal bilinç geliştirilmesine katkı sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

Akbaş, O. (2008). Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi,* 6(16), 9-27.

Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde "Yardımseverlik" Değerinin Etkinlik Temelli Öğretimi ve Öğrencilerin Tutumlarına Etkisi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Akyüz, K. (1995). *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri*, İstanbul: İnkılap Kitabevi

Aladağ, S. (2012). İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Yaklaşımlarının Öğrencilerin Sorumluluk Değerini Bilişsel Düzeyde Kazanmalarına Etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,16(1*), 123-142.

Antakyalıoğlu, Z. (2013). *Roman Kuramına Giriş*, Ayrıntı Yayınları.

Atsız, H. N. (2004). *Bozkurtların Ölümü.* İstanbul: irfan Yayımcılık.

Atsız, H. N. (1942). Gençlik ve Ahlak, *Bozkurt Dergisi*, Sayı:2.

Atsız, H. N. (1943). En Sinsi Tehlike, 1) Komünist Don Kişotu Proleter Burjuva Nazım Hikmetof Yoldaşa, 2) İçimizdeki Şeytanlar, 3) Üç rejim, 4) En Sinsi Tehlike, İstanbul.

Atsız, H. N. (1997). Türk Edebiyatı Tarihi, Dördüncü Baskı, İrfan Yayıncılık.

Atsız, H. N. (2010). Makaleler IV, İstanbul: İrfan Yay.

Atsız, H. N. (2014). *Deli kurt.* Ötüken Neşriyat AŞ.

Atsız, H. N. (2015). *Dalkavuklar Gecesi-Z Vitamini*. Ötüken Neşriyat AŞ.

Atsız, H. N. (2015). Makaleler IV, 3. Basım, İrfan Yayıncılık.

Atsız, H. N. (2015a) *Türk Tarihinde Meseleler.* İstanbul: Ötüken Neşriyat

Atsız, H. N. (2015b) *Türk Tarihi üzerinde Toplamalar.* İstanbul: Ötüken Neşriyat

Atsız, H. N. (2017). *Deli Kurt*, İrfan Yayınevi, İstanbul.

Atsız, H. N. (2018) *Deli Kurt.* İstanbul: Ötüken Neşriyat

Atsız, H. N. (2017). *Deli Kurt,* İrfan Yayınevi, İstanbul.

Aydın, H. (2020). Hüseyin Nihal Atsız'ın romanlarının (Bozkurtlar, Deli Kurt, Ruh Adam) kavram dünyası.

Aydın, M. (2011). Değerler, işlevleri ve ahlak. *Eğitime Bakış Dergisi*, 7(19), 39-45.

Aydın, M. Z. (2010). *Okulda Değerler Eğitimi*. Eğitime Bakış, 6(18), 16-19.

Aydın, M. Z. ve Akyol Gürler, Ş. (2014). *Okulda Değerler Eğitimi*. (4.baskı). Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık.

Bahar, H. İ. (2011). *Sosyoloji*, İstanbul: Hayat Yay.

Balcı, N. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Değer Eğitiminin Etkililiği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baykara, T. (2009). Türk Kültür Tarihine Bakışlar, Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara.

Beyhan, A. (2019). *Hüseyin Nihal Atsızın romanlarında siyasi, sosyal ve tarihi meseleler* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Bilgili, A. S. (2006). *Geçmişten Günümüze Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler*, İsmail H. Demircioğlu (Editör). Sosyal Bilgilerin Temelleri. Ankara, Pegem Yayınları, s.3- 56.

Bilgin, N. (1995). *Sosyal psikolojide yöntem ve pratik çalışmalar*. İstanbul: Sistem.

Cevizci, A. (2017). *Felsefeye giriş*. (6. Baskı). İstanbul: Say

Çağlayan, A. (2006). *Ahlak pusulası, ahlak ve değerler eğitimi*, İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi.

Çelik, Ö. (2016). *Disiplinler Arası Yaklaşımla Değer Öğretiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çengelci Köse, T. (2016). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değerler Eğitimi, Selçuk Şimşek (Editör). Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi.* 1.baskı, Ankara. Anı Yayıncılık, s. 245-270.

Demircioğlu, İ. H. & Tokdemir, A.M. (2008). Değerlerin oluşturulma sürecinde tarih eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6 (15), 69-88.

Demirhan İşcan, C. (2007). *İlköğretim Düzeyinde Değerler Eğitimi Programının Etkililiği.* Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Doğanay, A. (2009). *Değerler Eğitimi, Cemil Öztürk (Editör). Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. 1.baskı, Ankara, Pegem Akademi, s.225-256.

Doktaş Yeşiltaş, P. (2015). *Okul Müdürlerinin Değer ve Değer Kazanımına İlişkin Görüşleri.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Dökmen, Ü. (2006). *Küçük şeyler*. İstanbul: Sistem.

Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). *Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Düzeyindeki Çalışmaların Değerlendirilmesi*. Turkish Studies, 8 (1), 1321-1333.

Eliade, M. (2005). *Dinler Tarihi İnançlar ve İbadetlerin Mitolojisi*, (Çev. Mustafa Ünal), Konya: Serhat Kitabevi

Ercilasun, A. B. (2018). *Atsız Hikayeler*, Ankara: Ötüken Yay.

Ercilasun, A. B. (2018) *Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi.* Ankara: Panama Yayıncılık

Fulford, R. (2017) *Anlatının Gücü.* (Çev. Ezgi Kardelen), İstanbul: Kolektif Kitap, Bilişim ve Tasarım LTD.ŞTİ

Girmen, P. (2013). Türkçe eğitiminde atasözleri ve değer eğitimi. *Değerler Eğitimi Dergisi.* 11(25), 117-136.

Gömleksiz, M. N. ve Cüro, E. (2011). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yer Alan Değerlere İlişkin Öğrenci Tutumlarının Değerlendirilmesi*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 8(1) 95-132.

Gözlüklü, M. (2021). *Deli Kurt*.

Güngör, E. (1996). *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*, İstanbul: Ötüken Yay.

Gürhan, E. (2017). *İlkokullarda Uygulanan Değerler Eğitimi Uygulamalarının Yönetici ve Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi (Konya-Selçuklu Örneği).* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Hacaloğlu, Y. (2013). *Atsız'ın Mektupları*, 2. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: a review of recent research. Cambridge Journal Of Eucation, 30(2), 169-202.

Hidayet Ö. (2000). *İbnü'l-Emin Mahmud Kemal İnan, Son Asır Türk Şairleri*, Cilt III, 1. Baskı, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş.

Irwing H. (2002). Politics and the Novel/ History and the Novel, Ivan R. Dee.

Kaplan, M. (2005). *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergâh Yay.

Kasapoğlu, H. (2013). *Okulda Değer Eğitimi ve Hikayeler*. Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi,42(198), 97-109.

Katı, M. (2000). *Hüseyin Nihal Atsız'ın Eserlerinde Eski Türk Dini İnançların Tespiti ve Değerlendirilmesi*, yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.

Küçüktepe, F. (2016). Dalkavuklar gecesi-Z vitamini.

MEB (1998). *İlköğretim Okulu Sosyal Bilgiler Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi.

MEB (2018). Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 4-7. Sınıflar). (http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=354; (Erişim Tarihi: 06.12.2024).

Nas, R. (2006). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi* (3.baskı). Bursa, Ezgi Kitabevi Yayınları.

Öğel, B. (2014). *Türk Mitolojisi* (C. I), Ankara: TTK

Özalp Kaplan, N. (2014). *İlköğretim Ana Bilim Dalı İlkokullarda Değer Eğitiminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.

Özdaş, F. (2013). *Ortaokullarda Değerler Eğitimi ve İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Özdemir, O. (2007)., *Hüseyin Nihal Atsız'ın Hayatı Fikirleri ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Özensel, E. (2003). *Sosyolojik bir olgu olarak değer*. Değerler eğitimi dergisi. 1 (31),217- 240.

Öztürk Demirbaş, Ç. ve Çelikkaya, T. (2012). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Programdaki Değerlere İlişkin Algısal Farkındalıkları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 415-427.

Sepetçioğlu, M. N. (2004). *Karşılaştırmalı Türk Destanları*, İstanbul: Ötüken Yay.

Sertkaya, O. F. (2014). *Hüseyin Nihal Atsız Hayatı ve Eserleri*, 2. Basım, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

Seyyar, A. (2003). *Ahlaki terimler sözlüğü*. İstanbul: Beta Basım A.Ş.

Solak, S. G. (2017). "Mekan Kimlik Etkileşimi: Kavramsal ve Kuramsal Bir Bakış"" , *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt:6, Sayı:1.

Şahin, T. ve Katılmış, A. (2016). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Değerler Eğitimi Öz-Yeterlilikleri. *Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi (ALEG),* 2(1), 1- 16.

Tan, B. D. (2019). *Hüseyin Nihal Atsız romanlarında şahıs kadrosu* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

TDV İslam Ansiklopedisi, Fahameddin Başar, Fetret Devri, cilt/12, 480-482, İstanbul, 1995. /https://islamansiklopedisi.org.tr/fetret-devri (Erişim Tarihi: 06.12.2024).

Toprak, A. (2018). *Hüseyin Nihal Atsız ve Folklor*. TC Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayımlanmamış Doktora Tezi, Samsun.

Torun, F. (2019). Hüseyin Nihâl Atsızın edebî eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi.

Uraz, M. (1994). *Türk Mitolojisi*, İstanbul: Düşünen Adam Yay.

Varol, Ç. (2013). *Sosyal Bilgiler Derslerindeki Değerler Eğitimi Uygulamalarına İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yalçin, Ş. (2019). *Hüseyin Nihal Atsızın roman ve şiirlerinde eskicil ögeler* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Yaman, H., Taflan S. & Çolak, S. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*. 7, (18), 107-120.

Yel, S. ve Aladağ, S. (2009). *Sosyal Bilgilerde Değerlerin Öğretimi,* Mustafa Safran (Editör). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. 1.baskı, Ankara, Pegem Akademi, s. 68-224.

Yilmaz, T. (2019). *Hüseyin Nihal Atsızın din ve toplum görüşleri* (Master's thesis, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).